

Ocena programowa

Profil praktyczny

Raport samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku

38-500 Sanok, ul. Mickiewicza 21

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Piotr Frączek	dr hab. / prof. ucz. / Dyrektor Instytutu Nauk Społecznych
Łukasz Popławski	dr hab. / prof. ucz. / Nauczyciel akademicki
Jolanta Karolczuk	dr / adiunkt / Kierownik Zakładu Ekonomii
Monika Krawczyk	dr inż. / adiunkt / Nauczyciel akademicki
Patrycja Pudło	dr / adiunkt / Nauczyciel akademicki
Lesław Niemczyk	dr / adiunkt / Nauczyciel akademicki
Elżbieta Kruczek	mgr / Kierownik Działu Toku Studiów
Ewa Indyk	mgr / Dyrektor Biblioteki
Karolina Więch	mgr /Koordynator ds. praktyk studenckich
Joanna Starościak	mgr inż. / Dział Kadrowo-Płacowy - Starszy specjalista ds. kadrowych
Marcin Owsiak	mgr / Biuro Promocji i Współpracy - Specjalista ds. administracyjnych

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	5
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym	10
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	10
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	14
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	24
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	40
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	50
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	54
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	57
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	63
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	72
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	74
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	76
Część III. Załączniki	77
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	77
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	85

Nazwa ocenianego kierunku studiów: Ekonomia

1. Poziom/y studiów: *studia pierwszego stopnia oraz studia drugiego stopnia*
2. Forma/y studiów: *stacjonarna i niestacjonarna*
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek¹ ***Ekonomia i finanse***

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
Studia I stopnia Dziedzina: nauki społeczne Dyscyplina wiodąca: ekonomia i finanse	130	72%
Studia II stopnia Dziedzina: nauki społeczne Dyscyplina wiodąca: ekonomia i finanse	89	74%

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1	Studia I stopnia Dyscypliny wspomagające: nauki o zarządzaniu i jakości	50	28
1	Studia II stopnia Dyscyplina wspomagająca: nauki o zarządzaniu i jakości	31	26

¹Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych, Dz.U. 2018poz. 1818.

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Zakładane efekty uczenia się w odniesieniu do charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji

Studia I stopnia

Kod składnika opisu	Opis kierunkowego efektu uczenia się
Wiedza	
EK-K_W01	Ma ogólną wiedzę o miejscu ekonomii w systemie nauk społecznych i jej powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi.
EK-K_W02	Zna podstawowe koncepcje teorii ekonomii i pojęcia stosowane w naukach ekonomicznych.
EK-K_W03	Ma podstawową wiedzę z zakresu gospodarki rynkowej, jej struktur, norm i reguł organizacyjnych oraz mechanizmów funkcjonowania.
EK-K_W04	Ma wiedzę na temat przebiegu procesów globalizacji, integracji, z uwzględnieniem integracji europejskiej.
EK-K_W05	Ma wiedzę na temat powiązań między podmiotami, instytucjami państwowymi działającymi w przestrzeni gospodarczej kraju oraz zna rządzące nimi prawidłowości.
EK-K_W06	Rozumie decyzje uczestników rynku jako podmiotów działających w strukturach społeczno-gospodarczych.
EK-K_W07	Zna zasady komunikowania społecznego.
EK-K_W08	Zna metody statystyczne, narzędzia i techniki pozyskiwania danych, w tym informatyczne, właściwe dla ekonomii w celu opisywania struktur społecznych oraz interpretowania procesów w nich i pomiędzy nimi zachodzących.
EK-K_W09	Zna podstawowe narzędzia analizy ekonometrycznej wspomagające podejmowanie decyzji ekonomicznych.
EK-K_W10	Zna zasady rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych w przedsiębiorstwach.
EK-K_W11	Ma podstawową wiedzę o metodach i narzędziach stosowanych w analizie ekonomiczno-finansowej oraz planowaniu.
EK-K_W12	Rozumie podstawowe normy społeczne i przepisy prawa regulujące funkcjonowanie podmiotów gospodarczych i instytucji społecznych.
EK-K_W13	Ma wiedzę dotyczącą sposobu organizacji oraz reguł warunkujących funkcjonowanie podmiotów gospodarczych i instytucji społecznych.
EK-K_W14	Charakteryzuje znaczenie wpływu produkcji i wzrostu gospodarczego na środowisko i zasoby naturalne.
EK-K_W15	Rozumie podstawowe zagadnienia z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego.
EK-K_W16	Zna istotę przedsiębiorczości oraz podstawowe zasady tworzenia i rozwoju indywidualnych form przedsiębiorczości wykorzystujące wiedzę z zakresu ekonomii.
Efekty specjalnościowe: ekonomika i organizacja handlu	
EK-K_W17	Definiuje i klasyfikuje podstawowe zagadnienia z zakresu analizy rynku, metod, technik i narzędzi badawczych, wymienia ich wady i zalety.
EK-K_W18	Zna metody, sposoby organizacji, procesy, systemy informatyczne, najnowsze trendy w obszarze logistyki zaopatrzenia i dystrybucji oraz ma wiedzę z zakresu procesu wdrażania i certyfikowania systemów zarządzania jakością w handlu.
Efekty specjalnościowe: rachunkowość i podatki	
EK-K_W19	Posiada znajomość aktów prawnych krajowych, Międzynarodowych Standardów Rachunkowości regulujących rachunkowość w jednostkach gospodarczych oraz zasady tworzenia prawidłowej polityki rachunkowości, zna zasady wyceny początkowej i bilansowej poszczególnych składników majątku i kapitału, posiada wiedzę o zasadach dokumentacji tych składników.
EK-K_W20	Wskazuje podstawy prawne oraz charakteryzuje konstrukcję poszczególnych podatków i opłat, określa obowiązki przedsiębiorstw w zakresie dokumentowania i rozliczania podatków, wskazuje zasady i sposób ujęcia rozliczeń podatkowych w księgach rachunkowych.
EK-K_W21	Zna pojęcie, cechy oraz funkcje systemu informatycznego rachunkowości, ma wiedzę na temat aspektów prawnych związanych z prowadzeniem ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera, wie jak przebiega cykl rachunkowości w programie finansowo-księgowym.
Umiejętności	
EK-K_U01	Potrafi zaobserwować i prawidłowo interpretować zjawiska ekonomiczne zachodzące w gospodarce oraz dokonać oceny wyborów podmiotów gospodarczych.
EK-K_U02	Potrafi dostrzec zmiany w gospodarce oraz wykorzystywać zasady zrównoważonego rozwoju na poziomie regionalnym i lokalnym.
EK-K_U03	Potrafi zastosować nabytą wiedzę teoretyczną oraz pozyskiwać dane do analizowania konkretnych procesów i zjawisk społeczno-gospodarczych z zakresu właściwego dla ekonomii.
EK-K_U04	Posługuje się technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi wykorzystywanymi w prowadzeniu działalności gospodarczej.
EK-K_U05	Podejmuje praktyczne decyzje ekonomiczne w oparciu o analizę informacji pozyskanej od podmiotów gospodarczych oraz z rynku.
EK-K_U06	Potrafi dobierać metody statystyczne i techniki analizy ekonomicznej do konkretnych problemów decyzyjnych w przedsiębiorstwie i instytucji społecznej.
EK-K_U07	Prognozuje procesy i zjawiska społeczne wykorzystując standardowe metody i narzędzia statystyczne.
EK-K_U08	Właściwie wykorzystuje metody analizy ekonomicznej do oceny działalności podmiotów gospodarczych.

EK-K_U09	Potrafi posługiwać się przepisami prawa z zakresu działalności gospodarczej.
EK-K_U10	Ocenia działania podmiotów gospodarczych ze względu na ich skutki społeczne, ekonomiczne, prawne, etyczne oraz środowiskowe.
EK-K_U11	Potrafi analizować procesy zachodzące w przedsiębiorstwie oraz ocenić społeczne i ekonomiczne skutki własnych decyzji gospodarczych.
EK-K_U12	Umie organizować pracę własną i grupy.
EK-K_U13	Analizuje sposoby zmniejszania ryzyka gospodarczego oraz dokonuje wyboru optymalnego w danych warunkach rozwiązania.
EK-K_U14	Posiada umiejętność rozumienia i analizowania zjawisk społecznych.
EK-K_U15	Rozróżnia struktury sektora finansowego i zachodzące w nim interakcje.
EK-K_U16	Potrafi zebrać dane oraz dokonać oceny funkcjonowania instytucji w skali lokalnej, krajowej i międzynarodowej.
EK-K_U17	Umie wykonać raport zamierzeń i efektów zaplanowanych działań gospodarczych.
EK-K_U18	Posiada umiejętność przygotowania prac pisemnych oraz wystąpień ustnych w języku polskim i języku obcym z zakresu ekonomii, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych pojęć teoretycznych oraz innych źródeł.
EK-K_U19	Posługuje się językiem obcym w zakresie ekonomii, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.
Efekty specjalnościowe: ekonomika i organizacja handlu	
EK-K_U20	Pozyskuje i analizuje dane dotyczące procesów rynkowych, projektuje proste zadania badawcze i proponuje sposoby ich realizacji.
EK-K_U21	Przeprowadza analizę asortymentów, klasyfikuje dostawców, sporządza harmonogramy planu zaopatrzenia i dystrybucji, analizuje procesy zaopatrzenia i dystrybucji, opracowuje dokumentację systemu zarządzania jakością w handlu.
Efekty specjalnościowe: rachunkowość i podatki	
EK-K_U22	Rozróżnia metody wyceny bilansowej poszczególnych aktywów i potrafi aktualizować ich wartość, umie wyceniać oraz ewidencjonować poszczególne aktywa, kapitały i zobowiązania oraz koszty i przychody, posiada umiejętność doboru właściwej metody wyceny i ewidencji składników bilansowych.
EK-K_U23	Analizuje przepisy prawne regulujące kwestie podatków i opłat, dokonuje wyboru formy opodatkowania i dobiera odpowiadające jej zasady opodatkowania, identyfikuje i ustala wysokość zobowiązań podatkowych występujących w działalności przedsiębiorstwa, przygotowuje deklaracje podatkowe.
EK-K_U24	Obsługuje program komputerowy w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz przygotowania niezbędnych raportów, posiada umiejętność naliczania wynagrodzeń, potrafi poprowadzić ewidencję środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, ma umiejętność prowadzenia uproszczonej rachunkowości.
Kompetencje społeczne	
EK-K_K01	Rozumie potrzebę stałego podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistych.
EK-K_K02	Potrafi współdziałać i pracować w grupie pełniąc rolę zarówno członka jak i lidera grupy oraz komunikować się z otoczeniem.
EK-K_K03	Określa priorytety w dążeniu do realizacji określonego przez siebie lub innych celu
EK-K_K04	Wyznacza kierunek własnego rozwoju zawodowego.
EK-K_K05	Prawidłowo ocenia ryzyko związane z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.
EK-K_K06	Uczestniczy w opracowywaniu projektów gospodarczych, uwzględniając aspekty prawne, ekonomiczne i polityczne.
EK-K_K07	Jest pozytywnie nastawiony do propozycji zmian oraz inicjuje je mając na celu rozwój własny i organizacji.
EK-K_K08	Myśli i działa w sposób przedsiębiorczy.
Efekty specjalnościowe: ekonomika i organizacja handlu	
EK-K_K09	Współpracuje w zespole, jest odpowiedzialny za wykonanie zadania, podaje własne rozstrzygnięcia problemu z uwzględnieniem różnorodnych skutków gospodarczych i społecznych.
EK-K_K10	Nabywa i ćwiczy kompetencje logicznego myślenia, analizy procesów związanych ze sprzedażą i handlem.
Efekty specjalnościowe: rachunkowość i podatki	
EK-K_K11	Potrafi brać odpowiedzialność za powierzone mu zadania z zakresu podstawowej ewidencji i wyceny bilansowej, ma świadomość znaczenia zachowywania się w sposób profesjonalny i etyczny oraz umiejętność aktywnego propagowania takich postaw.
EK-K_K12	Wykorzystuje wiedzę z zakresu podatków do kształtowania polityki podatkowej i bilansowej przedsiębiorstwa, rozumie konieczność ciągłego śledzenia zmian przepisów regulujących podatki i opłaty, identyfikuje następstwa niedopełnienia obowiązków podatkowych.
EK-K_K13	Rozumie konieczność przestrzegania norm, standardów i przepisów prawa regulujących funkcjonowanie systemu informatycznego rachunkowości.

Zakładane efekty uczenia się w odniesieniu do charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji

Studia II stopnia

Kod składnika opisu	Opis kierunkowego efektu uczenia się
Wiedza	
EU-K_W01	Ma pogłębioną wiedzę o miejscu ekonomii w systemie nauk społecznych i jej powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi, zorientowaną na zastosowania praktyczne
EU-K_W02	Zna terminologię używaną w ekonomii i jej źródła oraz zastosowania w dziedzinie nauk społecznych na poziomie rozszerzonym
EU-K_W03	Posiada pogłębioną wiedzę z zakresu ekonomii i finansów oraz nauki o zarządzaniu i jakości, zna zasady gospodarki rynkowej, jej struktury, normy i reguły organizacyjne oraz mechanizmy funkcjonowania, a także zna zagadnienia istotne dla polityki gospodarczej krajowej i międzynarodowej
EU-K_W04	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę na temat przebiegu procesów globalizacji, integracji, z uwzględnieniem integracji europejskiej oraz współczesnych i historycznych nurtów ekonomicznych, ich podstawowych twierdzeń, a także ich krytycznej oceny
EU-K_W05	Identyfikuje relacje między podmiotami gospodarczymi, instytucjami państwowymi działającymi w gospodarce przestrzeni krajowej i międzynarodowej oraz zna rządzące nimi prawidłowości
EU-K_W06	Zna metody statystyczne, narzędzia i techniki pozyskiwania danych, w tym informatyczne, właściwe dla ekonomii służące do rozwiązywania problemów decyzyjnych, strategicznych i operacyjnych
EU-K_W07	Zna zasady rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych w przedsiębiorstwach oraz ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę o metodach i narzędziach stosowanych w analizie ekonomiczno-finansowej oraz planowaniu
EU-K_W08	Rozumie podstawowe zagadnienia z zakresu ochrony własności przemysłowej, własności intelektualnej i prawa autorskiego.
EU-K_W09	Zna istotę i uwarunkowania przedsiębiorczości jednostek ludzkich i zespołów, w tym podmiotów sektora publicznego, rozumie ekonomiczną i społeczną rolę przedsiębiorczości we współczesnej gospodarce
EU-K_W10	Zna zasady tworzenia i rozwoju indywidualnych form przedsiębiorczości oraz zarządzania ich zasobami, rozumie mechanizmy ich finansowania, a także zasady gospodarowania i obrotu aktywami finansowymi – w aspekcie prawnym, ekonomicznym, etycznym i społecznym
EU-K_W11	Zna programy komputerowe ich cechy i funkcje oraz sposoby wykorzystania w prowadzeniu działalności gospodarczej oraz zna i rozumie pojęcia i zasady z zakresu komunikacji społecznej
Umiejętności	
EU-K_U01	Potrąfi zaobserwować i prawidłowo interpretować zjawiska ekonomiczne, społeczne i finansowe zachodzące w gospodarce oraz w sposób pogłębiony analizować wzajemne relacje między nimi
EU-K_U02	Potrąfi wykorzystywać podstawową, jak i rozszerzoną wiedzę teoretyczną z zakresu ekonomii i finansów oraz nauki o zarządzaniu i jakości w celu formułowania praktycznych wniosków użytecznych dla podmiotów gospodarczych oraz pozyskiwać dane do analizowania konkretnych procesów i zjawisk społeczno-gospodarczych
EU-K_U03	Posługuje się technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi wykorzystywanymi w prowadzeniu działalności gospodarczej
EU-K_U04	Potrąfi dobierać metody statystyczne i techniki analizy ekonomicznej do konkretnych problemów decyzyjnych, posiada umiejętności badawcze i prognostyczne pozwalające na wskazanie przyczyn i skutków, a także racjonalności i efektywności podejmowanych przez podmioty gospodarcze decyzji ekonomicznych
EU-K_U05	Potrąfi interpretować i posługiwać się przepisami prawa z zakresu działalności gospodarczej i zasad funkcjonowania przedsiębiorstwa
EU-K_U06	Ocenia działania podmiotów gospodarczych ze względu na ich skutki społeczne, ekonomiczne, prawne, etyczne oraz środowiskowe.
EU-K_U07	Analizuje sposoby zmniejszania ryzyka gospodarczego oraz dokonuje wyboru optymalnego w danych warunkach rozwiązania, potrafi dokonać analizy działań dotyczących różnorodnych obszarów procesu gospodarowania i wskazać obszary wymagające modyfikacji w przyszłym działaniu, a także potrafi weryfikować poprawność zaawansowanych raportów, analiz i ekspertyz
EU-K_U08	Sporządza zaawansowane raporty, analizy i ekspertyzy oraz analizuje procedury, formularze, raporty, sprawozdania i inną dokumentację zakładową w celu podejmowania optymalnych decyzji ekonomicznych w warunkach niepewności i ryzyka
EU-K_U09	Dobiera i odpowiednio stosuje wybrane metody techniki i narzędzia ułatwiające podejmowanie optymalnych decyzji ekonomicznych
EU-K_U10	Wykorzystuje systemy informatyczne stosowane w prowadzeniu działalności gospodarczej oraz wspomagające procesy podejmowania decyzji
EU-K_U11	Posiada umiejętność przygotowania prac pisemnych oraz wystąpień ustnych w języku polskim i języku obcym z zakresu ekonomii, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych pojęć teoretycznych oraz innych źródeł
EU-K_U12	Posługuje się językiem obcym w zakresie ekonomii, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego
Kompetencje społeczne	
EU-K_K01	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy, dokonuje samooceny własnych kompetencji, nabytą wiedzę i umiejętności

	potrafi uzupełniać i doskonalić, rozumie potrzebę rozwoju osobistego i ciągłego zawodowego doształcania się, świadomie kształtuje własną karierę zawodową
EU-K_K02	Potrafi współdziałać i pracować w grupie pełniąc rolę zarówno członka jak i lidera grupy oraz komunikować się z otoczeniem, jest otwarty na współpracę i budowę relacji, na potrzeby i oczekiwania innych osób, reprezentuje postawę kreatywną i przedsiębiorczą, umie zarządzać zespołami ludzkimi, jest gotowy do podejmowania zawodowych wyzwań
EU-K_K03	Określa priorytety w dążeniu do realizacji określonego przez siebie lub innych celu, odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej pracy, jest otwarty na szanse komercyjnego wykorzystania swojej wiedzy
EU-K_K04	Postępuje zgodnie z zasadami etyki zawodowej, z poszanowaniem praw autorskich, prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga moralne dylematy związane z wykonywaniem zawodu, ma przekonanie o znaczeniu zachowania się w sposób profesjonalny i etyczny, jest wrażliwy na problemy społeczne, ekonomiczne, ekologiczne
EU-K_K05	Jest pozytywnie nastawiony do propozycji zmian oraz inicjuje je mając na celu rozwój własny i organizacji, zdobywa umiejętność logicznego i analitycznego myślenia, jest zdolny do samodzielnej pracy badawczej, prowadzonej w sposób rzetelny i obiektywny, jest krytyczny wobec wyników własnej pracy
EU-K_K06	Myśli i działa w sposób przedsiębiorczy, jest świadomy złożoności procesów zachodzących we współczesnej gospodarce globalnej, jest zdolny do samodzielnej oceny zjawisk społeczno-gospodarczych, formułowania własnych wniosków na ich temat, prowadzenia merytorycznej dyskusji, prezentacji swoich poglądów i obrony przyjętej argumentacji

Prezentacja uczelni

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku jest zawodową Uczelnią publiczną utworzoną na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2001 r. w sprawie utworzenia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Sanoku (Dz. U. Nr 37, poz. 428). Inicjatywa utworzenia wyższej Uczelni zrodziła się z potrzeb społeczno-gospodarczych miasta Sanoka, powiatu sanockiego i Euroregionu Karpackiego. Od 01.09.2019 r., na mocy Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 sierpnia 2019 r. w sprawie zmiany nazw niektórych publicznych uczelni zawodowych zmieniono nazwę na **Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku**.

W dniu 01.10.2023 r. Uczelnia zatrudniała 114 nauczycieli akademickich z czego:

- 5 pracowników z tytułem profesora (dla 3 pracowników UP w Sanoku stanowi podstawowe miejsce pracy),
- 19 pracowników ze stopniem naukowym doktora habilitowanego (dla 9 pracowników UP w Sanoku stanowi podstawowe miejsce pracy),
- 55 pracowników ze stopniem naukowym doktora (dla 44 pracowników UP w Sanoku stanowi podstawowe miejsce pracy),
- 35 pracowników z tytułem zawodowym magistra (dla 26 pracowników UP w Sanoku stanowi podstawowe miejsce pracy),

Ponadto 68 osób w Uczelni będzie prowadziło zajęcia w ramach umów zleceń.

W roku akademickim 2022/2023 Uczelnia kształciła 1303 studentów na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz studiach jednolitych magisterskich, a także 19 osób na studiach podyplomowych, specjalizacjach zawodowych i kursach specjalistycznych.² Kampus UP w Sanoku tworzy 7 budynków, a łączna powierzchnia użytkowa kompleksu dydaktycznego wynosi 6676,62 m². W skład UP w Sanoku wchodzi cztery instytuty: Nauk Społecznych, Medyczny, Techniczny oraz Gospodarki Rolnej i Leśnej. W Instytucie Nauk Społecznych mieści się Zakład Ekonomii, który prowadzi od roku akademickiego 2014/2015 kształcenie studentów na kierunku Ekonomia – studia I stopnia, a od roku akademickiego 2021/2022 także na kierunku Ekonomia – studia II stopnia.

Utworzenie Uczelni w Sanoku, okazało się działaniem niezwykle korzystnym dla miasta i lokalnego środowiska, a przede wszystkim dla młodzieży z obszaru Polski południowo-wschodniej. Dzięki tej decyzji wzrosło znaczenie miasta jako ponadregionalnego ośrodka edukacji i kultury, a Uczelnia wzbogaciła regionalną ofertę kształcenia, dostosowaną do potrzeb rynku pracy. Na Uczelni spoczywają także szczególne powinności wobec regionu, nie tylko edukacyjne, ale również związane z prowadzeniem ekspertyz z różnych dziedzin.

UP w Sanoku jest obecnie regionalnym centrum edukacyjno-szkoleniowym, gdzie także osoby już pracujące mogą podnosić swoje kwalifikacje zawodowe. Przykładem mogą być studia wyższe realizowane w tzw. systemie 26+, studia podyplomowe czy specjalizacje zawodowe. Uczelnia współpracuje również z podmiotami zagranicznymi, aktualnie posiada podpisane umowy o współpracy z 28 zagranicznymi ośrodkami naukowymi.

Oprócz dynamicznego procesu rozwoju bazy dydaktycznej UP w Sanoku, czy modernizacji oferty dydaktycznej przystosowanej do potrzeb rynku pracy, Uczelnia rozwija także swoje zasoby kadrowe, do których zaliczyć można pracowników naukowych oraz praktyków wywodzących się z różnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego.

² Stan na dzień 1.10.2022 r.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Misją Uczelni jest wspieranie rozwoju regionu poprzez kształcenie wysokokwalifikowanych pracowników, udział w kształtowaniu polityki kulturalnej, gospodarczej i zdrowotnej regionu karpackiego oraz otwarcie dla lokalnej społeczności nowych możliwości jakie niesie wykształcenie.

Misja Uczelni jest zgodna ze Strategią rozwoju województwa podkarpackiego 2030 w zakresie:

- konkurencyjności i innowacyjności gospodarki; Uczelnia poprzez wysoką jakość kształcenia i przygotowanie kadry tworzy warunki zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej dla kapitału rodzimego i zagranicznego,
- kapitału ludzkiego i społecznego; Uczelnia tworzy atrakcyjną ofertę edukacyjną przez uruchamianie nowych kierunków o profilu praktycznym.

Kierunek studiów pierwszego i drugiego stopnia *Ekonomia* wpisuje się w misję Uczelni, Strategię Rozwoju Uczelni oraz Strategię Rozwoju Województwa Podkarpackiego. Celem UP im. J. Grodka w Sanoku jest bowiem wspieranie rozwoju regionalnego poprzez kształcenie wysoko kwalifikowanych pracowników. Dostępne dane statystyczne wskazują, że obszar województwa podkarpackiego cechuje ujemne saldo migracji oraz stosunkowo niski (7,3 za I kw. 2023) poziom bezrobocia, zauważalna jest jednak rosnąca liczba nowych podmiotów gospodarczych głównie biur rachunkowych i podatkowych, co jest wynikiem zmian legislacyjnych. Na rozwój gospodarczy miasta istotny wpływ ma przede wszystkim wykwalifikowana kadra kierownicza i pracownicza. Zatem studia na kierunku *Ekonomia* realizując zapisy strategii rozwoju Uczelni, przyczyniają się do poszerzenia regionalnej oferty kształcenia oraz zapewniają wykwalifikowanych pracowników m.in. w handlu, rachunkowości, finansach, dla potrzeb regionalnego rynku pracy. Niewątpliwie stabilizuje to spójność społeczno-gospodarczą na terenie województwa podkarpackiego. Sanok dzięki funkcjonowaniu UP stał się ważnym ośrodkiem życia studenckiego i naukowego, łączącym nowoczesność z bogatą tradycją, ośrodkiem przyjaznym dla studiującej młodzieży, jak i mieszkańców miasta i regionu. Poza interesującymi i odpowiadającymi potrzebom regionu profilami kształcenia, atutem UP w Sanoku jest wysoko wykwalifikowana kadra naukowo-dydaktyczna, pochodząca z renomowanych ośrodków akademickich oraz miejscowa.

Prowadzenie kierunku *Ekonomia* studiów pierwszego i drugiego stopnia wpisało się w misję Uczelni pozwalając na pełniejszą realizację zamierzeń UP w Sanoku. *Ekonomia* jest umiejscowiona w obszarze nauk społecznych. Jest kierunkiem ściśle związanym z dyscyplinami takimi jak: ekonomia i finanse, nauki o zarządzaniu i jakości oraz w mniejszym stopniu z: prawem, naukami o polityce i administracji, komunikacją społeczną czy psychologią. *Ekonomia* korzysta z różnych koncepcji teoretycznych umożliwiających interpretację analizowanych zjawisk gospodarczych i społecznych. *Ekonomia*, kierunek mający profil praktyczny jest dyscypliną łączącą teorię z szeroko pojętą praktyką działania w obszarze publicznych i prywatnych usług społecznych oraz regionalnej i lokalnej administracji publicznej. Kształci pracowników zdolnych do wykorzystywania wiedzy teoretycznej głównie w zakresie rachunkowości i finansów prowadzonych przez podmioty życia gospodarczego regionu i kraju.

Ekonomia jako kierunek studiów wpisuje się w strategię „Europa 2022”, akcentującą inteligentny, zrównoważony i inkluzywny rozwój. Ten kierunek studiów jest odpowiedzią na konieczność ciągłego

doskonalenia i doksztalcania w dziedzinie szeroko pojętej ekonomii i zjawisk jej towarzyszących. Fluktuacja światowych zjawisk gospodarczych wymusza ciągłe dostosowywanie się do zmian a zwł. umiejętność analizy tych zjawisk i wyciągania wniosków. Celem omawianego kierunku jest rozwijanie wiedzy, umiejętności i postaw niezbędnych do analizowania i zmieniania rzeczywistości gospodarczej, zmierzające do przeciwdziałania negatywnym procesom ekonomicznym, wyłapywania trendów światowych, a to przekłada się na rozwój gospodarczy lokalny, regionalny i krajowy.

Celem kształcenia na kierunku Ekonomia jest:

Na studiach I stopnia:

- zdobycie szerokiej wiedzy z zakresu teoretycznych podstaw mikroekonomii i makroekonomii, narzędzi, szczególnie matematycznych (analiza matematyczna, statystyka, ekonometria), stanowiących bazę zawodowego warsztatu ekonomisty, empirycznych zastosowań analizy ekonomicznej i wiedzy z innych dziedzin, potrzebnych w pracy zawodowej ekonomisty (podstawy informatyki, rachunkowość), jak również z innych obszarów społecznych, pozwalających zrozumieć społeczny kontekst funkcjonowania gospodarki (socjologia, zarządzanie, historia myśli ekonomicznej).

Na studiach II stopnia:

- przekazanie praktycznej wiedzy kierunkowej,
- posługiwanie się różnymi technikami pozyskiwania danych i metodami ich analizy,
- nabycie umiejętności oceniania oraz interpretowania zjawisk gospodarczych i społecznych,
- kształtowanie umiejętności wyciągania wniosków, formułowania sądów oraz sporządzania ekspertyz,
- kształtowania umiejętności podejmowania decyzji kierowniczych, także w warunkach stresu i pod presją czasu,
- przygotowanie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz efektywnego pozyskiwania środków finansowych na jej rozpoczęcie,
- wspomaganie i ukierunkowanie rozwoju studenta, jego samodzielnego myślenia oraz kształtowania postaw innowacyjnych i kreatywnych.

W roku akademickim 2022/2023 na kierunku ekonomia studiowało 114 studentów:

Studia I stopnia: 1 rok – 37 studentów, 2 rok – 15 studentów, 3 rok – 23 studentów.

Studia II stopnia: 1 rok – 22 studentów, 2 rok – 17 studentów

Zakład Ekonomii posiada ofertę edukacyjną skierowaną do:

- absolwentów szkół średnich w formie studiów I stopnia na kierunku Ekonomia - specjalność: rachunkowość i finanse, ekonomika handlu;
- absolwentów szkół wyższych w formie studiów II stopnia na kierunku Ekonomia;
- pracowników biur rachunkowych, instytucji handlowych, korporacji którzy mogą skorzystać z oferty studiów podyplomowych tj. Ekonomia społeczna, Menadżer HR, Zarządzanie przedsiębiorstwem z uwzględnieniem rachunkowości i podatków, Administracja;
- innych osób zainteresowanych podniesieniem kwalifikacji m.in. poprzez organizację konferencji branżowej „Księgowy Rollercoaster”; szkoleń: budżetowanie i kontrola kosztów; analiza sytuacji finansowej przedsiębiorstwa; rachunkowość zarządcza od podstaw; controlling od podstaw; zarządzanie kosztami i rentownością.

Opracowując efekty uczenia się dla kierunku Ekonomia i poddając je ewaluacji, pracownicy Zakładu Ekonomii, odwołali się m.in. do opinii środowiska lokalnego. Podczas prac nad efektami

uczenia przeprowadzono konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi m.in. z pracownikami i właścicielami biur rachunkowych, firm i przedsiębiorstw z regionu podkarpacia oraz banków, w efekcie których powstała wstępna koncepcja kształcenia na kierunku Ekonomia. Opracowano ofertę i efekty uczenia się, które pozwalają rzetelnie oszacować zgodność nabytych w trakcie studiów kwalifikacji do potrzeb lokalnego środowiska społecznego. W kolejnym etapie prac nad programem studiów poddano je ocenie interesariuszy zewnętrznym. W efekcie powstał zmodyfikowany program studiów odpowiadający potrzebom regionalnego rynku pracy.

Uwzględnienie opinii interesariuszy wewnętrznych (studenci, pracownicy, samorząd studencki), oraz zewnętrznych (pracodawcy, instytucje gospodarcze), umożliwiło opracowanie takich propozycji zmian programowych i efektów uczenia się, które nie tylko są spójne pod względem merytorycznym, ale również adekwatne wobec wyrażonych oczekiwań w aktualnej rzeczywistości społeczno-gospodarczej.

Istotnym elementem procesu kształcenia było również zbieranie i analiza informacji przez Biuro Karier, Promocji i Współpracy, na temat przydatności uzyskanego wykształcenia absolwentów ekonomii w zatrudnieniu. W ramach monitorowania karier absolwentów Biuro dokonuje analizy danych ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych realizowanego przez ministra właściwego dla szkolnictwa wyższego.

Charakterystyka profilu absolwenta

Celem kształcenia na kierunku ekonomia jest przygotowanie kadry do wykonywania zawodu referenta, księgowego, do pracy w podmiotach gospodarczych i budżetowych regionu. Studia II stopnia predestynują do pełnienia funkcji kierowniczych lub zarządczych, ewentualnie rozpoczęcia dalszej drogi naukowej. Absolwent będzie potrafił prowadzić jednoosobową działalność gospodarczą oparta o pozyskaną wiedzę i umiejętności. Dlatego kształcenie opiera się na zdobyciu praktycznych umiejętności, zdobytych szczególnie w trakcie warsztatów oraz zajęć praktycznych umożliwiających studentom bezpośredni kontakt z profesją i jej zadaniami.

Trwające 3 lata studia I stopnia pozwalają na zdobycie szerokiej wiedzy z zakresu teoretycznych podstaw mikroekonomii i makroekonomii, narzędzi, szczególnie matematycznych (analiza matematyczna, statystyka, ekonometria), stanowiących bazę zawodowego warsztatu ekonomisty, empirycznych zastosowań analizy ekonomicznej i wiedzy z innych dziedzin, potrzebnych w pracy zawodowej ekonomisty (podstawy informatyki, rachunkowość), jak również z innych dyscyplin społecznych, pozwalających zrozumieć społeczny kontekst funkcjonowania gospodarki (socjologia, zarządzanie, historia myśli ekonomicznej). Ponadto studenci nabywają wiedzę o wielu innych zagadnieniach, co pozwala im na bardziej świadomy wybór kierunku studiów II stopnia, a osobom chcącym zakończyć naukę na poziomie licencjackim ułatwi dostosowanie się do potrzeb rynku pracy.

Studia II stopnia na kierunku ekonomia posiadają profil praktyczny, trwają dwa lata (cztery semestry) kończą się uzyskaniem tytułu zawodowego magistra. Pozwalają osobom podejmującym studia zdobyć wszechstronną wiedzę i umiejętności z zakresu ekonomii oraz gospodarowania zasobami finansowymi, ludzkimi i materialnymi. Studia przygotowują do prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz do podjęcia studiów trzeciego stopnia. Umożliwiają poznanie i doskonalenie własnych kompetencji menedżerskich i przywódczych oraz wykorzystanie posiadanych umiejętności do skutecznego oddziaływania na posiadane zasoby. Nauka języków obcych pozwala absolwentowi na swobodne funkcjonowanie w europejskiej (globalnej) przestrzeni społeczno-gospodarczej.

Wiedza ekonomiczna, którą nabywa absolwent tego kierunku, w ramach przedmiotów jest uzupełniana o umiejętności praktyczne nabywane w trakcie obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych.

Absolwent kierunku *ekonomia* otrzymuje gruntowną wiedzę obejmującą między innymi:

- ogólną wiedzę o miejscu ekonomii w systemie nauk społecznych oraz jej powiązaniach z innymi dziedzinami naukowymi,
- teorie ekonomiczne i pojęcia stosowane w naukach ekonomicznych,
- wiedzę z zakresu gospodarki rynkowej, przebiegu procesów globalizacji i integracji,
- wiedzę na temat powiązań pomiędzy podmiotami, instytucjami państwowymi działającymi w przestrzeni gospodarczej kraju oraz rozumie decyzje uczestników rynku jako podmiotów działających w strukturach społeczno-gospodarczych,
- znajomość metod statystycznych, technik i narzędzi pozyskiwania danych niezbędnych w celu opisywania struktur społecznych i procesów zachodzących pomiędzy nimi,
- znajomość zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych w przedsiębiorstwach, a także narzędzi i metod stosowanych w analizie ekonometrycznej,
- wiedzę dotyczącą podstawowych norm społecznych oraz reguł warunkujących funkcjonowanie podmiotów gospodarczych,
- istotę przedsiębiorczości oraz podstawowych zasad tworzenia i rozwoju indywidualnych form przedsiębiorczości.

Absolwent kierunku ekonomia uzyska kwalifikacje, które dadzą mu możliwość aktywnego udziału w życiu publicznym oraz zdolność efektywnego poruszania się na rynku pracy. Przewidziane są praktyki zawodowe, w trakcie których student będzie mógł poznać sposób funkcjonowania instytucji publicznych oraz organizacji gospodarczych na poziomie lokalnym, regionalnym i międzyregionalnym. Studenci będą mieli też możliwość uczestniczenia w działalności naukowej uczelni, w konferencjach naukowych i różnych formach aktywności ukierunkowanej na poznanie teoretyczne i praktyczne zjawisk zachodzących w regionie. Absolwent nabędzie ponadto umiejętność posługiwania się językami obcymi z zakresu problematyki ekonomicznej. Absolwent uzyska niezbędny zasób wiedzy umożliwiający kontynuowanie nauki na studiach trzeciego stopnia z obszaru nauk społecznych.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (*jeżeli dotyczy*)

Lp.	Zalecenia dotyczące: kryterium 1 - Raport z wizytacji w 2018 r. - wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	(brak zaleceń w raporcie z wizytacji PKA dokonanej w dniach 7-8.06.2018 r. na kierunku studiów ekonomia – I stopień)

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego stopnia na kierunku ekonomia obejmują sześć semestrów i kończą się uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata. Liczba punktów ECTS wymagana do ukończenia studiów wynosi nie mniej niż 180 punktów ECTS w ramach godzin kontraktowych oraz pracy własnej studenta. Studia II stopnia obejmują cztery semestry z liczbą 120 punktów ECTS. Program studiów dostosowany jest nie tylko do potrzeb rynku, ale odpowiada także interdyscyplinarności. Różnorodność form prowadzenia zajęć sprzyja realizacji efektów uczenia się. Wykłady służą przede wszystkim uzyskiwaniu wiedzy, natomiast pozostałe formy zajęć mają na celu doskonalenie umiejętności i kompetencji społecznych opartych na wiedzy. Służy temu stosowanie zróżnicowanych metod prowadzenia zajęć w oparciu między innymi o dyskusję, analizę przypadków, pracę w grupach, przygotowywanie projektów, gry symulacyjne oraz analizę tekstów aktów normatywnych.

1. W planie studiów uwzględniono zarówno zajęcia teoretyczne, w formie wykładów, konwersatoriów, jak również zajęcia praktyczne w formie ćwiczeń, warsztatów i praktyk zawodowych. Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się i zapewniają całościowe ich uzyskanie.
2. Na kierunku ekonomia realizowane są zajęcia stacjonarne oraz te, z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość za pomocą pakietu edukacyjnego Microsoft Office 365 (MS Teams). Wszystkie wymogi związane z kształceniem na omawianym kierunku w pełni odpowiadają wymogom ustawowym, a także wynikającym z aktów wykonawczych i wewnętrznych regulacji Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku.
3. Efekty uczenia się dla kierunku ekonomia powstały na bazie Polskiej Ramy Kwalifikacji, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 lipca 2018 roku w sprawie charakterystyk pierwszego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia na profilu praktycznym, a także z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie ekonomii oraz praktyki w obszarach działalności zawodowej. Ponadto uwzględniają umiejętności praktyczne, komunikowanie się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w pracy z ludźmi oraz w kontakcie z otoczeniem społecznym. Są one również sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na weryfikację. Plan studiów obejmuje przedmioty składające się na daną specjalność uwzględniając aktualne potrzeby rynku i pracodawców. Ponadto plan umożliwi uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2 na studiach I stopnia, oraz B2+ na studiach II stopnia. Studenci mają do wyboru język angielski, niemiecki, a także język rosyjski lub francuski.

Efekty uczenia na kierunku ekonomia znajdują pokrycie w Polskiej Ramie Kwalifikacji.

Tabela 1. Tabela zgodności* kierunkowych efektów uczenia się (EK-K) z charakterystyką drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji

Charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji			Kierunkowy efekt uczenia się (EK-K) odpowiadający efektowi uczenia się zawartemu w charakterystykach drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 PRK
Kategoria opisowa – aspekty o podstawowym znaczeniu	Kod składowego opisu	Poziom 6	
Kategoria charakterystyki efektów uczenia się - Wiedza: zna i rozumie			
Zakres i głębia – kompletność perspektywy poznawczej i zależności	P6S_WG	w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu studiów, a w przypadku studiów o profilu praktycznym – również zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem	EK-K_W01 EK-K_W02 EK-K_W03 EK-K_W04 EK-K_W05 EK-K_W08 EK-K_W09 EK-K_W10 EK-K_W11 EK-K_W17 EK-K_W19
Kontekst – uwarunkowania, skutki	P6S_WK	fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji, podstawowe ekonomiczne, prawne, etyczne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego, podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości	EK-K_W06 EK-K_W07 EK-K_W12 EK-K_W13 EK-K_W14 EK-K_W15 EK-K_W16 EK-K_W18 EK-K_W20 EK-K_W21
Kategoria charakterystyki efektów uczenia się - Umiejętności: potrafi			
Wykorzystanie wiedzy – rozwiązywane problemy i wykonywane zadania	P6S_UW	wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez: – właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji, – dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno- komunikacyjnych wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać problemy oraz wykonywać zadania typowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów	EK-K_U01 EK-K_U02 EK-K_U03 EK-K_U05 EK-K_U06 EK-K_U07 EK-K_U08 EK-K_U09 EK-K_U10 EK-K_U11 EK-K_U13 EK-K_U14 EK-K_U15 EK-K_U20 EK-K_U21 EK-K_U22 EK-K_U23 EK-K_U24
Komunikowanie się – odbieranie i tworzenie wypowiedzi, upowszechnianie wiedzy w środowisku naukowym i posługiwanie się językiem obcym	P6S_UK	komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii, brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich, posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	EK-K_U03 EK-K_U04 EK-K_U16 EK-K_U18 EK-K_U19
Organizacja pracy – planowanie i praca zespołowa	P6S_UO	planować i organizować pracę indywidualną oraz w zespole współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym)	EK-K_U06 EK-K_U07 EK-K_U08 EK-K_U12
Uczenie się – planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób	P6S_UU	samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie	EK-K_U05 EK-K_U11 EK-K_U17
Kategoria charakterystyki efektów uczenia się – Kompetencje społeczne: jest gotów do			
Oceny – krytyczne podejście	P6S_KK	krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	EK-K_K01 EK-K_K04 EK-K_K05 EK-K_K12 EK-K_K13
Odpowiedzialność – wypełnianie zobowiązań społecznych i działanie na rzecz interesu publicznego	P6S_KO	wypełniania zobowiązań społecznych, współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego inicjowania działań na rzecz interesu publicznego myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	EK-K_K02 EK-K_K03 EK-K_K08 EK-K_K10

			EK-K_K11
Rola zawodowa – niezależność i rozwój etosu	P6S_KR	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym: – przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych, – dbałości o dorobek i tradycje zawodu	EK-K_K06 EK-K_K07 EK-K_K09

* UWAGA: ze sporządzonej tabeli musi wynikać, że efekty kierunkowe pokrywają wszystkie istotne komponenty zbioru efektów uczenia się zdefiniowanych dla kwalifikacji na odpowiednim poziomie. Niedopuszczalne jest zatem pozostawienie niewypełnionych wierszy w ostatniej kolumnie.

Objaśnienie oznaczeń stosowanych w tabeli:

EK-K – kierunkowe efekty uczenia się

W (po podkreślniku) – kategoria wiedzy

U (po podkreślniku) – kategoria umiejętności

K (po podkreślniku) – kategoria kompetencji społecznych

numer efektu w obrębie danej kategorii, zapisany w postaci dwóch cyfr dziesiętnych (numery 1-9 są poprzedzone cyfrą 0)

Tabela 2. Tabela zgodności* kierunkowych efektów uczenia się (EK-K) z charakterystyką drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji

Charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji			Kierunkowy efekt uczenia się (EK-K) odpowiadający efektowi uczenia się zawartemu w charakterystykach drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 7 PRK
Kategoria opisowa – aspekty o podstawowym znaczeniu	Kod składnika opisu	Poziom 7	
Kategoria charakterystyki efektów uczenia się - Wiedza: zna i rozumie			
Zakres i głębia – kompletność perspektywy poznawczej i zależności	P7S_WG	w pogłębionym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne, uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia oraz wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu studiów, a w przypadku studiów o profilu praktycznym – również zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem	EK-K_W01 EK-K_W02 EK-K_W03 EK-K_W04 EK-K_W05 EK-K_W06 EK-K_W07
Kontekst – uwarunkowania, skutki	P7S_WK	fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji ekonomiczne, prawne, etyczne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów, w tym zasady ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości	EK-K_W05 EK-K_W08 EK-K_W09 EK-K_W10 EK-K_W11
Kategoria charakterystyki efektów uczenia się - Umiejętności: potrafi			
Wykorzystanie wiedzy – rozwiązywane problemy i wykonywane zadania	P7S_UW	wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach przez: – właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy, twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji, – dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, – przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać problemy oraz wykonywać zadania typowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów – w przypadku studiów o profilu praktycznym formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami wdrożeniowymi – w przypadku studiów o profilu praktycznym	EK-K_U01 EK-K_U02 EK-K_U03 EK-K_U04 EK-K_U05 EK-K_U06 EK-K_U07 EK-K_U08 EK-K_U09 EK-K_U10
Komunikowanie się – odbieranie i tworzenie wypowiedzi, upowszechnianie wiedzy w środowisku naukowym i posługiwanie się językiem obcym	P7S_UK	komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców prowadzić debatę posługiwać się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz specjalistyczną terminologią	EK-K_U03 EK-K_U11 EK-K_U12
Organizacja pracy – planowanie i praca zespołowa	P7S_UO	kierować pracą zespołu współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych i podejmować wiodącą rolę w zespołach	EK-K_U07 EK-K_U08 EK-K_U09 EK-K_U10
Uczenie się – planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób	P7S_UU	samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie	EK-K_U04 EK-K_U05 EK-K_U06
Kategoria charakterystyki efektów uczenia się – Kompetencje społeczne: jest gotów do			

Oceny – krytyczne podejście	P7S_KK	krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgnięcia opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	EK-K_K01 EK-K_K03 EK-K_K05
Odpowiedzialność – wypełnianie zobowiązań społecznych i działania na rzecz interesu publicznego	P7S_KO	wypełniania zobowiązań społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego inicjowania działań na rzecz interesu publicznego myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	EK-K_K02 EK-K_K05 EK-K_K06
Rola zawodowa – niezależność i rozwój etosu	P7S_KR	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych, w tym: – rozwijania dorobku zawodu, – podtrzymywania etosu zawodu, – przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej oraz działania na rzecz przestrzegania tych zasad	EK-K_K03 EK-K_K05

*UWAGA: ze sporządzonej tabeli musi wynikać, że efekty kierunkowe pokrywają wszystkie istotne komponenty zbioru efektów uczenia się zdefiniowanych dla kwalifikacji na odpowiednim poziomie. Niedopuszczalne jest zatem pozostawienie niewypełnionych wierszy w ostatniej kolumnie.

Objaśnienie oznaczeń stosowanych w tabeli:

EU-K – kierunkowe efekty uczenia się

W (po podkreślniku) – kategoria wiedzy

U (po podkreślniku) – kategoria umiejętności

K (po podkreślniku) – kategoria kompetencji społecznych

numer efektu w obrębie danej kategorii, zapisany w postaci dwóch cyfr dziesiętnych (numery 1-9 są poprzedzone cyfrą 0).

W planie studiów liczba godzin zajęć wymagająca bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich jest większa niż 50%.

Tabela 3. Sumaryczne wskaźniki ilościowe charakteryzujące program studiów I stopnia

Rodzaj wskaźnika	W planie studiów stacjonarnych		W planie studiów niestacjonarnych	
	Liczba punktów ECTS	Udział % w stosunku do łącznej liczby punktów ECTS	Liczba punktów ECTS	Udział % w stosunku do łącznej liczby punktów ECTS
Liczba punktów ECTS uzyskanych przez studenta na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studenta na zajęciach	Bez specj. – 90,8 Spec. eioh – 91,3 Spec. rp – 91,2	50,40% 50,70% 50,70%	Bez specj. – 69,1 Spec. eioh – 69,1 Spec. rp – 69,3	38,40% 38,40% 38,50%
Liczba punktów ECTS uzyskanych przez studenta na zajęciach o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych	Bez specj. – 105 Spec. eioh – 106 Spec. rp – 107	58,33% 58,89% 59,44%	Bez specj. – 105 Spec. eioh – 106 Spec. rp – 107	58,33% 58,89% 59,44%
Minimalna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach niezwiązanych z kierunkiem studiów zajęć ogólnouczeniowych lub zajęć na innym kierunku studiów	4	2,22%	4	2,22%
Liczba punktów, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z języka obcego	8	4,44%	8	4,44%
Liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z wychowania fizycznego	0	0%	0	0%
Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach praktyk zawodowych na kierunku studiów o profilu praktycznym	32	17,78%	32	17,78%
Łączna liczba punktów ECTS z zajęć wybieralnych	54	30%	54	30%

*moduł specjalnościowy: eioh - ekonomika i organizacja handlu; rp – rachunkowość i podatki

Tabela 4. Sumaryczne wskaźniki ilościowe charakteryzujące program studiów II stopnia

Rodzaj wskaźnika	W planie studiów stacjonarnych	
	Liczba punktów ECTS	Udział % w stosunku do łącznej liczby punktów ECTS
Liczba punktów ECTS uzyskanych przez studenta na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studenta na zajęciach	60,4	50,3%
Liczba punktów ECTS uzyskanych przez studenta na zajęciach z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty uczenia się dla kierunku i profilu	52,0	43,3%
Liczba punktów ECTS uzyskanych przez studenta na zajęciach o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych	67,0	55,8%
Liczba punktów, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z języka obcego	4,0	3,3%
Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach praktyk zawodowych na kierunku studiów o profilu praktycznym	18,0	15,0%

Łączna liczba punktów ECTS z zajęć wybieralnych	36,0	30%
---	------	-----

Plan studiów umożliwi wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów. Pozostawienie wyboru zajęć pozwala na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia.

Metody kształcenia na kierunku ekonomia są różnorodne i zapewniają osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się. W nauczaniu i uczeniu się są stosowane właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne wspomagające osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Dodatkowo stymulują studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się. Metody kształcenia zapewniają przygotowanie do działalności zawodowej w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, w tym użycie zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych oraz specjalistycznych w zakresie obsługi programów rachunkowych, płacowych, statystycznych, analitycznych. Sale dydaktyczne są wyposażone w odpowiednie pomoce i programy dydaktyczne, które wspierają proces kształcenia.

Metody kształcenia wykorzystywane na kierunku ekonomia, studia pierwszego i drugiego stopnia, są ściśle powiązane z realizowanymi efektami uczenia się, pozwalając tym samym na zdobycie wiedzy, umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, właściwych m.in. dla specjalności zawodowych, w tym najczęściej wybieranej tj. finanse i rachunkowość.

Do głównych metod wykorzystywanych w trakcie zajęć realizowanych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela ze studentem należą:

- metody podające - np. słowne (wykorzystywane w takich formach zajęć, jak: wykłady problemowe, konwersatoryjne, informacyjne);
- metody poszukujące – np. metoda problemowa i sytuacyjna, „burza mózgów”, praca indywidualna i w grupach, analiza różnych źródeł wiedzy (takich jak: film, fotografie, materiały archiwalne, teksty źródłowe, dokumenty, roczniki statystyczne, mapy, Internet), metoda projektu, studium przypadku (case study), metoda obserwacji, dyskusja, metoda komunikacyjna, referat, konsultacje;
- metody eksponujące: np. prezentacja multimedialna, pokaz, gry symulacyjne i decyzyjne.

Natomiast do zasadniczych metod wykorzystywanych podczas realizacji zajęć bez bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów należą:

- projekt – działanie, w którym student samodzielnie tworzy opracowanie bądź model systemu, będącego przedmiotem zadania;
- nauczanie na odległość z użyciem komputera i platformy MS Teams;
- czytanie literatury przedmiotowej i uzupełniającej;
- wolontariat – podjęcie działań w charakterze wolontariusza, w obszarze zgodnym z przedmiotem zajęć.

Przykłady:

- metoda obserwacyjna – wykorzystywana do realizacji efektów uczenia się w zakresie analizy zjawisk społecznych i gospodarczych, powiązanych z różnymi dziedzinami ekonomii;
- metoda komunikacyjna, dyskusje, debaty - wykorzystywane do realizacji efektów uczenia się w zakresie języka angielskiego, posługiwania się językiem specjalistycznym; dotyczących zagadnień szczególnie w zakresie ekonomii oraz w zakresie procesów komunikowania interpersonalnego;

- praca grupowa, analiza źródeł, studium przypadku, konsultacje - wykorzystywane do kształcenia w zakresie realizowania efektów uczenia się przypisanych do praktyk zawodowych;
- prezentacja multimedialna, referat - wykorzystywane do realizacji efektów uczenia się w zakresie przygotowania wystąpień ustnych i prac pisemnych, w zakresie ekonomii, statystyki i analizy z zawarciem np. opisu procedur, zjawisk, powiązań;
- metoda sytuacyjna, gry decyzyjne - wykorzystywane do realizacji efektów uczenia się w zakresie umiejętności kierowania procesami zarządczymi na różnych szczeblach; prognozowania sytuacji oraz analizowania strategii działań praktycznych;
- dyskusje, konsultacje (zajęcia z zakresu kompetencji społecznych) – wykorzystywane do realizacji efektów uczenia się w zakresie przekonywania, negocjowania i rozwiązywania konfliktów w sytuacjach kryzysowych; przekazywania i obrony własnych poglądów nie tylko w sprawach zawodowych oraz uświadamiania ważności postępowania etycznego w ramach wyznaczonych stanowisk organizacyjnych i społecznych.

Praktykowane metody kształcenia są dostosowane do utworzenia, poprzez realizację planu studiów, profilu absolwenta, w którym zakłada się, że studentów przygotowuje się do podjęcia pracy w roli samodzielnych, wykwalifikowanych pracowników głównie biur rachunkowych, przedsiębiorstw, jednostek budżetowych.

Proces kształcenia dostosowany jest do zróżnicowanych potrzeb indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Jest to realizowane m.in. poprzez:

- uruchomienie kształcenia w systemie studiów 26+, które umożliwiają osobom aktywnym zawodowo studiowanie w dogodnych warunkach godzinowych
- Indywidualną Organizację Zajęć
- dobór sal wykładowych zgodnie ze specjalnymi potrzebami studentów z niepełnosprawnością (w budynkach z podjazdem dla wózków oraz windą)
- indywidualne podejście do zaliczenia przedmiotu (np. studentów niesłyszących, niewidzących).

Wymiar, zasady i forma odbywania praktyk

Praktyki zawodowe w UP im. Jana Grodka w Sanoku stanowią integralną część procesu kształcenia i podlegają obowiązkowemu zaliczeniu. Zaliczenie praktyk zawodowych warunkuje dopuszczenie do egzaminu dyplomowego. Zasady i formę odbywania praktyk ustalają poszczególne instytuty/zakłady UP im. Jana Grodka w Sanoku. Program praktyk dla kierunku ekonomia uwzględnia szczegółowe wymogi niezbędne do realizacji zakładanych dla nich efektów uczenia się. Treści i czas realizacji praktyk są kompatybilne z realizacją przedmiotów. Program praktyk jest dostępny na stronie internetowej uczelni oraz u koordynatora ds. praktyk studenckich.

Wymiar praktyk na studiach I stopnia wynosi 960 godzin (32 ECTS), w tym po 240 godzin w semestrze, odbywane od semestru drugiego do semestru piątego.

Wymiar praktyk na studiach II stopnia wynosi łącznie 480 godzin (18 ECTS) w tym po 160 godzin w semestrze, odbywane od semestru pierwszego do semestru trzeciego.

Praktyki są zaplanowane w taki sposób, aby umożliwić studentom zapoznanie się z pracą poszczególnych komórek zakładowych zarówno w przedsiębiorstwach jak i w jednostkach samorządu terytorialnego.

Celem praktyk jest:

- 1) weryfikowanie wiedzy teoretycznej w praktyce,
- 2) poszerzenie wiedzy zdobytej na studiach oraz praktyczne jej wykorzystanie,
- 3) zdobycie nowego zasobu spostrzeżeń i doświadczeń,
- 4) pogłębienie wiedzy z zakresu funkcjonowania przedsiębiorstwa, urzędu w świetle zarządzeń i dokumentów prawnych,
- 5) poznanie specyfiki funkcjonowania przedsiębiorstwa, urzędu oraz charakterystycznych dla niej form i metod pracy,
- 6) doskonalenie umiejętności realizowania różnorodnych zadań zleconych przez opiekuna i wykonywanych pod jego nadzorem,
- 7) zapoznanie się z typowym zespołem czynności zawodowych w sposób praktyczny w poszczególnych komórkach oraz na określonym stanowisku pracy,
- 8) kształtowanie umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej w tym m. in. umiejętności analitycznych, organizacyjnych, pracy w zespole, nawiązywanie kontaktów, prowadzenie negocjacji, diagnozowania i rozwiązywania problemów gospodarowania zasobami ludzkimi, rzeczowymi, finansowymi i informacjami,
- 9) przygotowanie studenta do samodzielności i odpowiedzialności za powierzone mu zadanie,
- 10) poznanie standardów specyfiki pracy w danym środowisku zawodowym,
- 11) zdobycie doświadczeń pomocnych przy wyborze drogi zawodowej.

Zakładane specjalistyczne (przedmiotowe) efekty uczenia się znajdują się w sylabusach

Ogólne warunki zaliczenia praktyk (zgodne z Regulaminem Praktyk obowiązującym na Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku)

Warunkiem zaliczenia praktyki jest

- 1) wywiązanie się z zadań i programu określonej praktyki,
- 2) uzyskanie pozytywnej oceny i opinii od zakładowego opiekuna praktyk
- 3) złożenie dokumentacji – zaświadczenia o odbyciu praktyk,
- 4) jeśli student nie dopełnił wszystkich warunków związanych z zaliczeniem praktyki opiekun praktyk w porozumieniu z dyrektorem instytutu/kierownikiem zakładu i koordynatorem praktyk ma prawo do zmiany oceny wystawionej przez opiekuna praktyk z ramienia zakładu.
- 5) dokumentację praktyki składa się koordynatorowi ds. praktyk studenckich formalnym wyrazem zaliczenia praktyki jest dokonanie przez koordynatora ds. praktyk studenckich wpisu w karcie okresowych osiągnięć studenta i karcie praktyk wraz z oceną oraz odpowiednią liczbą punktów ECTS. Indywidualną kartę praktyk studenta ze wszystkich obowiązujących praktyk umieszcza się w teczce akt osobowych studenta po ukończeniu procesu kształcenia. Zaliczenie praktyk w indeksie i karcie praktyk jest niezbędnym warunkiem zaliczenia danego roku studiów oraz warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego. Od 2 semestru roku akademickiego 2022/2023 w uczelni wprowadzono system elektronicznej obsługi studentów USOS i od tego czasu praktyki rejestrowane są jednocześnie w tym systemie.
- 6) Studenci mogą ubiegać się o zaliczenie praktyki w ramach wykonywanej przez nich pracy lub usługi o charakterze zarobkowym zgodnej z profilem studiów i programem praktyki na podstawie zaświadczenia z zakładu pracy potwierdzającego zatrudnienie studenta lub wykonywanie przez niego usługi, z którego wynika przez jaki czas była wykonywana praca lub świadczona usługa, jej miejsce i zakres czynności. Zaświadczenie od pracodawcy powinno określać zgodność wykonywanej pracy z kierunkiem studiów oraz zawierać ocenę wykonywanej pracy, zgodną ze skalą ocen obowiązującą w Uczelni. W tym przypadku ocenę z odbytej praktyki potwierdza kierownik zakładu w porozumieniu z opiekunem praktyk, po czym przedstawiają ją wraz z zaświadczeniem koordynatorowi praktyk.

Koordinacją praktyk zajmują się: koordynator ds. praktyk studenckich, uczelniany opiekun praktyk oraz zakładowy opiekun praktyk. Praktyki odbywają się pod kierunkiem zakładowego opiekuna praktyk w zakładzie pracy. Warunkiem zaliczenia praktyk jest:

- wywiązanie się z zadań i programu określonej praktyki,
- przedłożenie przez studenta zaświadczenia o odbyciu praktyki, które zawiera opinię i ocenę zgodną ze skalą ocen obowiązującą w uczelni, wystawioną przez zakładowego opiekuna praktyk, potwierdzone podpisem przez uczelnianego opiekuna praktyk.
- terminowe złożenie dokumentacji.

Po odbyciu praktyki bezpośrednią osobą weryfikującą efekty uczenia się studentów jest opiekun praktyki z ramienia placówki, w której ta praktyka jest odbywana. Wyraża on swoją opinię na piśmie i zamieszcza w dokumentach odbytej praktyki. Kolejną osobą weryfikującą jest uczelniany opiekun praktyk powołany przez dyrektora instytutu. Po zapoznaniu się z dokumentacją praktyki (zaświadczeniem o odbyciu praktyk) swoim podpisem potwierdza prawidłowo odbytą praktykę i osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się.

Efekty uczenia się zakładane dla praktyk zawodowych są spójne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć dydaktycznych. Treści programowe określone dla praktyk, wymiar praktyk, przyporządkowana ich liczba punktów ECTS oraz umiejscowienie praktyk w planie studiów zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Weryfikacji nabytych efektów uczenia się dokonuje w wybranych instytucjach uczelniany opiekun praktyk z ramienia Zakładu Ekonomii, dla ok 10% praktykantów.

Praktyki zawodowe studentów kierunku Ekonomia mają charakter specjalistyczny, grupowy i krajowy i przewidziane są do realizowania w przedsiębiorstwach państwowych, firmach prywatnych, jednostkach samorządu terytorialnego, biurach rachunkowych lub innych instytucjach, których profil działalności ściśle związany jest z kierunkiem studiów tj.:

Długoterminowe umowy o współpracy:

1. PEKSAN Sp. z o. o. Sanok
2. DELTA-CAD Sp. z o. o. Sanok
3. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Wisłoka” Zarszyn
4. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sanoku
5. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sanoku
7. Urząd Gminy Solina
8. GROSAR Sp. z o. o. Sanok
9. Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Komańczy
10. Kancelaria Biegłego Rewidenta – Maciej Dubiel Krosno
11. Glasmark Sp. z o. o. Krosno,
12. Biuro rachunkowe „WSZYSTKO GRA” Krosno
13. Biuro rachunkowe – usługi księgowe AKONTO
14. PGNiG TECHNOLOGIE S. A. Krosno,
15. Gminny Zakład Komunalny Polańczyk

Miejsca, w których studenci kierunku Ekonomia odbyli praktyki w roku akademickim 2022/2023:

1. Urząd Gminy Komańcza
2. MIMAR Sanok
3. Biuro Rachunkowe „Anita” Sanok
4. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. II Czechosłowackiej Brygady Spadochronowej w Nowosielcach
5. ZIAJA Rzeszów sp. z o. o.
6. Firma Usługowo-Handlowa Wacław Skiba Niebocko
7. STOMET Sp. z o. o. Sanok
8. Biuro Rachunkowe Robert Cesarz Brzozów
9. „Margo” Małgorzata Kowalik Zarszyn
10. Biuro Rachunkowe Lider Plus Sanok
11. Biuro Rachunkowe „Merkury” Sanok
12. Szkoła Podstawowa nr 1 im. św. Kazimierza w Zagórz
13. TAXBELL sp. z o. o. s. k. Sanok
14. Biuro Rachunkowe ATIRA Bukowsko
15. Szwed Finanse Rzeszów
16. P.P.H.U. „KIDS TIME” Sanok
17. Fundacja Ramię w Ramię nad Osławą Rzepedź
18. „Gewis” Marek Kucharski Zagórz
19. AB Partner Sanok
20. „ELEO-BUDMAX” Brzozów
21. Bieszczadzki Bank Spółdzielczy w Ustrzykach Dolnych
22. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sanoku
23. Teresa Wnętkowicz Firma Usługowa – Biuro Rachunkowe
24. MAT&GAB Sp. z o. o. Spółka Komandytowa
25. Moto-Chillout Polańczyk
26. Tesla Factory
27. Zakład Tworzyw Sztucznych „ARTGOS” S. A. Brzozów
28. Biuro Usług Geodezyjnych i Rachunkowych „Libra” Sanok
29. ZPC Skórka s. j. Sanok
30. Biuro Rachunkowe OTIS Sanok
31. „RADZIOWI” sp. z o. o. Brzozów
32. „Apteka pod Kasztanem” Sanok
33. Vitamin-Shop Sanok
34. LPP RETAIL SP Z O. O.
35. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe PPUH STANISŁAW KRZEMIENIŃ Czarna Góra
36. Usługi gastronomiczne, hotelarskie i leśne Baligród
37. Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Górkach
38. Maria Szomko Biuro Rachunkowe Sanok
39. Piekarnia SANREJ Sanok
40. Gminny Ośrodek Kultury w Sanoku
41. MONT-INOX Sp. z o.o. Sanok

Obligatoryjny charakter praktyk, czas ich trwania, wymiar godzinowy oraz liczbę uzyskiwanych punktów ECTS określa sylabus oraz plan i program studiów.

Organizacja procesu uczenia się

Harmonogram zajęć jest podawany do wiadomości studentów na stronie Internetowej Uczelni najpóźniej na tydzień przed rozpoczęciem kolejnego semestru. Przy tworzeniu planu zajęć uwzględnia się aktywność zawodową studentów (studia 26+), umożliwienie odbycia praktyki zawodowej, indywidualne potrzeby studentów z niepełnosprawnością, dobór sal do charakteru zajęć (sale metodyczne), możliwość korzystania z zajęć sportowych oferowanych przez instruktorów wychowania fizycznego w Centrum Sportowo-Dydaktycznym UP im. Jana Grodka w Sanoku.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące: kryterium 2 - Raport z wizytacji z 2018 r. - wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Program kształcenia oraz możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia Problematyka prac dyplomowych wymaga podjęcia działań korygujących, aby była ona zgodna z zakresem dyscypliny ekonomia, do której odnoszą się efekty kształcenia. Niezbędne jest zatem zorganizowanie metodycznego spotkania z promotorami prac licencjackich i ustalenie zasad wyboru tematyki prac dyplomowych oraz ich charakteru właściwego dla praktycznego profilu kształcenia.	Kierunek studiów ekonomia (I i II stopnia) został przypisany do dyscypliny ekonomia i finanse (dyscyplina wiodąca) oraz nauki o zarządzaniu i jakości (dyscyplina wspomagająca). W związku z tym problematyka prac dyplomowych jest zgodna z zakresem obu dyscyplin. Zalecenie zostało zrealizowane.
2.	Należy opracować i egzekwować standardy prac projektowych, które umożliwiłyby w lepszym niż dotychczas stopniu weryfikację efektów kształcenia adekwatnych do praktycznego profilu studiów.	Nadzór nad standardami prac projektowych (etapowych) sprawuje na bieżąco kierownik Zakładu Ekonomii. Obecnie trwają prace nad przygotowaniem standardów prac projektowych dla całej Uczelni. Zalecenie zostało zrealizowane.
3.	Zaleca się wykorzystanie w procesie dydaktycznym, w szerszym niż dotychczas wymiarze, specjalistycznego oprogramowania komputerowego np. Comarch ERP Optima.	Dla potrzeb procesu dydaktycznego na kierunku studiów ekonomia zostało zakupione odpowiednie oprogramowanie komputerowe m.in. Comarch ERP Optima, IBM SPSS, Revas, Płatnik, eanaliza.pl, DATEV AUDIT, eureca.com.pl. Zalecenie zostało zrealizowane.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Warunki rekrutacji na studia

Rejestracja kandydatów na studia w Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku odbywa się elektronicznie za pośrednictwem strony internetowej www.up-sanok.edu.pl. Postępowanie rekrutacyjne prowadzi Instytutowa Komisja Rekrutacyjna oraz Uczelniana Komisja Rekrutacyjna powołana przez Rektora. Po zakończeniu postępowania kwalifikacyjnego komisje rekrutacyjne sporządzają protokoły i listy osób zakwalifikowanych na pierwszy rok studiów.

Kandydatem na studia jest osoba ubiegająca się o przyjęcie na studia wyższe – obywatel polski oraz cudzoziemiec, która dokonała kompletnej elektronicznej rekrutacji w uczelnianym systemie rekrutacyjnym. W postępowaniu kwalifikacyjnym brani są pod uwagę kandydaci, którzy posiadają dokument uprawniający do podjęcia studiów wyższych na odpowiednim poziomie, spełnili zasady rekrutacji oraz dopełnili wszystkich wymaganych formalności.

Dla studiów pierwszego stopnia kierunku *ekonomia* (studia stacjonarne i niestacjonarne) podstawę przyjęcia stanowi:

- świadectwo dojrzałości albo świadectwo dojrzałości i zaświadczenie o wynikach egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów
- świadectwo lub inny dokument uznany w Rzeczypospolitej Polskiej za dokument uprawniający do ubiegania się o przyjęcie na studia zgodnie z art. 93 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty
- świadectwo lub dyplom uznany w Rzeczypospolitej Polskiej za dokument uprawniających do ubiegania się o przyjęcie na studia zgodnie z umową bilateralną o wzajemnym uznawaniu wykształcenia.

Na studia drugiego stopnia może być przyjęta osoba, która posiada dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia.

Warunki przeniesienia z innej uczelni

Zgodnie z Regulaminem Studiów Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku stanowiącym załącznik do Uchwały nr 43/IX/19 Senatu UP im. Jana Grodka w Sanoku z dnia 9 września 2019 r. w rozdziale 4 znajdują się przepisy regulujące kwestie przeniesienia studenta ze studiów stacjonarnych na niestacjonarne i odwrotnie, przyjęcie z innej uczelni, w tym uczelni zagranicznej, poprzez uznanie efektów uczenia się w ramach procesu bolońskiego (punkty ECTS).

W Regulaminie zakłada się:

1. Student, który wypełnił wszystkie obowiązki wynikające z przepisów obowiązujących w Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku, może się przenieść do innej uczelni krajowej lub zagranicznej, jeżeli uzyska zgodę właściwego organu uczelni przyjmującej.
2. Student innej uczelni może się ubiegać o przyjęcie na studia w Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku za zgodą rektora, jeśli uzyska zgodę właściwego organu uczelni, którą opuszcza oraz jeśli wypełnił wszystkie zobowiązania wynikające z przepisów uczelni, którą opuszcza.
3. Student ma prawo do przeniesienia zaliczonych zajęć, polegającego na przeniesieniu potwierdzonych efektów uczenia się wyrażonych w punktach ECTS.

4. Decyzję o przeniesieniu osiągnięć studenta podejmuje kierownik zakładu po zapoznaniu się z przedstawioną przez studenta dokumentacją przebiegu studiów odbytych poza Uczelnią.
5. Student przyjęty w ramach przeniesienia musi uzupełnić różnice programowe wynikające z porównania efektów uczenia się dotychczas osiągniętych z obowiązującymi na podejmowanym kierunku studiów. Wykaz różnic programowych oraz termin ich uzupełnienia ustala kierownik zakładu.
6. Za zgodą dyrektora instytutu po zasięgnięciu opinii kierownika zakładu, student może przenieść się ze studiów stacjonarnych na studia niestacjonarne (studia I stopnia na kierunku ekonomia).
7. Student ma możliwość przeniesienia się ze studiów niestacjonarnych na stacjonarne. Decyzję w tej sprawie podejmuje dyrektor instytutu, po zasięgnięciu opinii kierownika zakładu (studia I stopnia na kierunku ekonomia).
8. Student może realizować część programu studiów w innej uczelni krajowej lub zagranicznej w ramach programu wymiany studenckiej, do której przystąpiła Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka Sanoku.
9. Program zajęć studenta, realizującego część studiów poza Uczelnią jest ustalany indywidualnie i zatwierdzany przez prorektora. Zatwierdzony przez prorektora program zajęć musi zawierać wykaz przedmiotów, które student jest zobowiązany zaliczyć poza Uczelnią.
10. W przypadku wystąpienia różnic programowych między programem studiów w Uczelni, a programem studiów zrealizowanym przez studenta poza Uczelnią, kierownik zakładu wyznacza przedmioty uzupełniające różnice programowe i termin, w którym powinny być zrealizowane. Różnice programowe należy wyznaczyć przed uzyskaniem przez studenta zgody na wyjazd.
11. Kierownik zakładu, na podstawie przepisów § 44, może podjąć decyzję o uznaniu punktów ECTS bez ponownego sprawdzenia osiągnięcia założonych efektów uczenia się, po zapoznaniu się z przedłożoną przez studenta dokumentacją rejestrującą przebieg studiów odbytych poza Uczelnią.
12. Student pierwszego roku studiów może przenieść się na inny kierunek studiów prowadzony w danym instytucie. Zgody na przeniesienie udziela dyrektor instytutu po zasięgnięciu opinii kierownika zakładu.
13. Student pierwszego roku studiów może przenieść się na inny kierunek studiów prowadzony w innym instytucie. Zgody na przeniesienie udziela rektor po zasięgnięciu opinii dyrektora instytutu, który student opuszcza oraz dyrektora instytutu, do którego student przechodzi.
14. Podanie o przeniesienie należy złożyć nie później niż przed upływem miesiąca od rozpoczęcia studiów.

Warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów

Zgodnie z Uchwałą nr 43/VI/19 Senatu UP im. Jana Grodka w dotyczącą potwierdzania efektów uczenia się (rozumianego jako proces weryfikacji posiadanych efektów uczenia się nabytych w drodze uczenia się poza systemem studiów) przysługuje:

- a) „w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia – osobie posiadającej świadectwo dojrzałości i co najmniej 5 lat doświadczenia zawodowego;
- b) w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia - osobie posiadającej tytuł zawodowy licencjata lub równorzędny i co najmniej 3 lata doświadczenia zawodowego po ukończeniu studiów pierwszego stopnia;
- 1) w przypadku ubiegania się o przyjęcie na kolejny kierunek studiów pierwszego lub drugiego

stopnia - osobie posiadającej tytuł zawodowy magistra lub inny równorzędny i co najmniej 2 lata doświadczenia zawodowego po ukończeniu studiów drugiego stopnia albo jednolitych studiów magisterskich.

- 2) Potwierdzanie efektów uczenia się dotyczy przedmiotów z wykazu zajęć ww. regulaminu z zastrzeżeniem, iż potwierdzanie efektów uczenia się w odniesieniu do wnioskodawcy dotyczy nie więcej niż 50% puli punktów ECTS przypisanych do danego programu studiów.
- 3) Liczba studentów na danym kierunku, poziomie i profilu kształcenia, którzy zostali przyjęci na studia na podstawie najlepszych wyników uzyskanych w procesie potwierdzania efektów uczenia się, nie może być większa niż 20% ogólnej liczby studentów na tym kierunku, z uwzględnieniem poziomu i profilu kształcenia.”

Zasady prowadzenia procesu dyplomowania

W Regulaminie Studiów Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku stanowiącym załącznik do Uchwały nr 43/IX/19 Senatu UP im. Jana Grodka w Sanoku z dnia 9 września 2019 r. w rozdziale 11 zawarte są informacje dotyczące zasad prowadzenia procesu dyplomowania. Zgodnie z wytycznymi:

- Praca dyplomowa jest przygotowywana samodzielnie przez studenta pod kierunkiem promotora, który może być nauczyciel akademicki z tytułem naukowym lub stopniem naukowym. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy praca dyplomowa ma charakter projektu i realizowana jest na kierunku o profilu praktycznym, za zgodą Senatu, promotorem pracy dyplomowej może być nauczyciel akademicki z tytułem zawodowym magistra posiadający znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią
- Temat pracy zgodny z kierunkiem studiów powinien być ustalony nie później niż przed ukończeniem piątego lub trzeciego semestru studiów w zależności od stopnia
- Temat pracy mogą proponować:
 - promotorzy
 - lista proponowanych przez promotora tematów prac dyplomowych powinna zostać udostępniona studentom (poprzez system „USOSweb” oraz tablice ogłoszeniowe)
 - promotor zobowiązany jest zapewnić studentom liczbę tematów co najmniej 10 % większą od liczby studentów wybierających tematy
 - studenci mają prawo wyboru tematu przez co najmniej 30 dni.
 - promotorzy mają prawo wybrać studenta, według ustalonych przez siebie zasad, spośród grupy studentów, którzy wybrali jednakowy temat pracy dyplomowej
 - zainteresowani studenci
 - rektor/ prorektorzy/ dyrektorzy instytutów/ kierownicy zakładów na wniosek jednostek zewnętrznych (np. firm, stowarzyszeń, instytucji, instytucji badawczych, itd.)
- Wszystkie zgłoszone tematy prac dyplomowych podlegają weryfikacji przez kierownika zakładu (w przypadku gdy w Instytucie nie ma powołanych kierowników zakładu, weryfikacji dokonuje dyrektor instytutu). Tematy prac dyplomowych muszą zostać zatwierdzone przez Radę Instytutu.
- W przypadkach uzasadnionych praktycznym charakterem pracy dyplomowej kierownik zakładu może, w uzgodnieniu z promotorem, powołać konsultanta praktycznego, celem zapewnienia uzupełniającej opieki merytorycznej nad przygotowaniem pracy, którym może być także nauczyciel akademicki co najmniej z tytułem zawodowym magistra posiadający znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią.

- Recenzentem pracy dyplomowej powinien być specjalista z danej dziedziny posiadający tytuł naukowy lub najmniej stopień naukowy. Obowiązkiem recenzenta jest terminowe sporządzenie oceny pracy dyplomowej
- Oceny pracy dyplomowej są jawne.
- Jeżeli praca jest pracą pisemną, Uczelnia sprawdza ją przed egzaminem dyplomowym z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego.
- Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez dyrektora instytutu, w skład której wchodzi co najmniej: przewodniczący, promotor pracy i recenzent.
- Egzamin dyplomowy winien odbyć się w terminie nieprzekraczającym dwóch miesięcy od daty złożenia pracy dyplomowej.
- Egzamin może mieć charakter ustny lub/i pisemny. Na wniosek studenta lub promotora egzamin dyplomowy może być egzaminem otwartym.
- Szczegółową formę egzaminu dyplomowego w każdym z instytutów określa rektor na wniosek dyrektora instytutu, po zaopiniowaniu przez Radę Instytutu.
- Po zakończeniu egzaminu dyplomowego komisja ustala ocenę.
- Ukończenie studiów następuje po uzyskaniu pozytywnej oceny z egzaminu dyplomowego.
- Obowiązek złożenia pracy dyplomowej jest traktowany jako część programu studiów ostatniego semestru. Przedłożenie pracy jest warunkiem koniecznym do zaliczenia seminarium dyplomowego i uzyskania zaliczenia ostatniego semestru studiów.

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest:

- uzyskanie zaliczenia wszystkich przedmiotów i praktyk przewidzianych w programie studiów,
- uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich egzaminów przewidzianych planem studiów,
- uzyskanie wymaganej do ukończenia studiów liczby punktów ECTS,
- zaliczenie seminarium dyplomowego,
- uzyskanie pozytywnej oceny z pracy dyplomowej.

Pozostałe warunki precyzujące postępowanie związane z wykonywaniem prac dyplomowych znajdują się na stronie internetowej Uczelni, zawarte są w Regulaminie Studiów Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku oraz w Procedurze procesu dyplomowania będącej częścią Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku.

Monitorowanie i ocena postępów studentów

Uczelnia systematycznie prowadzi działania na rzecz monitoringu i oceny progresji studentów we wszystkich obszarach jej działalności. Prowadzone są oceny dotyczące statystyki liczby osób przyjętych na studia, na podstawie których podejmowane są decyzje dotyczące m.in. intensyfikacji działań promocyjnych, rozszerzenia oferty dydaktycznej w zakresie specjalności, utworzenia nowych jednostek organizacyjnych Uczelni, uruchomienia nowych kierunków studiów, uatrakcyjnienia procesu dydaktycznego (np. poprzez modernizację infrastruktury czy też systemu bibliotecznego, zwiększenie możliwości rozwoju dla studentów) czy też przeciwdziałania skreśleniom z listy studentów.

Na podstawie analizy odsiewu studentów, można stwierdzić, że największa liczba rezygnacji występuje w pierwszym semestrze. W celu zmniejszenia rezygnacji studentów, spowodowanej trudnościami w przyswajaniu wiedzy, prowadzone są regularne konsultacje indywidualne z każdego

przedmiotu. W roku 2022/2023 udział liczby osób kończących studia w stosunku do przyjętych na studia stacjonarne wyniósł:

- dla studiów I stopnia: około 53,65% (41 osób rozpoczęło / 22 osoby skończyło)
- dla studiów II stopnia: około 51,85% (27 osób rozpoczęło / 14 osób skończyło)

Działania prowadzone w Zakładzie Ekonomii charakteryzują się dbałością o wysoką jakość kształcenia i utrzymanie dobrej opinii o absolwentach kierunku, zarówno wśród pracodawców, jak i kolejnych kandydatów na studia.

Tabela 5. Liczba studentów w procesie rekrutacji (studia I stopnia)

Liczba studentów I semestru w roku akademickim 2015/2016	Liczba absolwentów w roku 2017/2018
stacjonarne: 21	stacjonarne: 15
niestacjonarne: 16	niestacjonarne: 14
Liczba studentów I semestru w roku akademickim 2016/2017	Liczba absolwentów w roku 2018/2019
stacjonarne: 26	stacjonarne: 19
niestacjonarne: 0	niestacjonarne: 1
Liczba studentów I semestru w roku akademickim 2017/2018	Liczba absolwentów w roku 2019/2020
stacjonarne: 26	stacjonarne: 24
niestacjonarne: 0	niestacjonarne: 0
Liczba studentów I semestru w roku akademickim 2018/2019	Liczba absolwentów w roku 2020/2021
stacjonarne: 45	stacjonarne: 20
niestacjonarne: 0	niestacjonarne: 0
Liczba studentów I semestru w roku akademickim 2019/2020	Liczba absolwentów w roku 2021/2022
stacjonarne: 34	stacjonarne: 25
niestacjonarne: 0	niestacjonarne: 0
Liczba studentów I semestru w roku akademickim 2020/2021	Liczba absolwentów w roku 2022/2023
stacjonarne: 41	stacjonarne: 22
niestacjonarne: 0	niestacjonarne: 0
Liczba studentów I semestru w roku akademickim 2021/2022	
stacjonarne: 34	
niestacjonarne: 0	
Liczba studentów I semestru w roku akademickim 2022/2023	
stacjonarne: 39	
niestacjonarne: 0	

Tabela 6. Liczba studentów w procesie rekrutacji (studia II stopnia)

Liczba studentów I semestru w roku akademickim 2021/2022	Liczba absolwentów w roku 2022/2023
stacjonarne: 27	stacjonarne: 14
Liczba studentów I semestru w roku akademickim 2022/2023	
stacjonarne: 22	

W trakcie roku akademickiego pracownicy dydaktyczni utrzymują kontakt z przedsiębiorcami, biurami rachunkowymi, firmami prywatnymi stanowiącymi potencjalne źródło pozyskania kandydatów na studia. Dodatkowo nauczyciele akademicy oraz studenci angażują się w promocję kierunku poprzez udział w imprezach regionalnych organizowanych przez samorządy i organizacje rządowe i pozarządowe, a także aktywnie uczestniczą w Dniach Otwartych Uczelni. Ponadto promocją Zakładu Ekonomii zajmują się studenci należący do Koła Naukowego "Hossa", którzy poprzez różnorodne akcje i działania społeczne trafiają do potencjalnych kandydatów na studia.

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się

Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów uczenia się, na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, opiera się na rozwiązaniach określonych w regulacjach wewnętrznych Uczelni, Regulaminie Studiów, Księdze Jakości - Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia w UP w Sanoku. System ten obejmuje zasady dotyczące weryfikacji i oceny postępów studentów w nauce oraz szczegółowe określenie form zaliczeń i kryteriów oceny. Dla zapewnienia prawidłowej realizacji kształcenia dla każdego przedmiotu opracowywany jest sylabus. W sylabusie opisane są sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się związane z danym przedmiotem. Na początku każdego semestru studenci są informowani przez prowadzących zajęcia o warunkach zaliczenia, w tym o zasadach oceniania, metodach weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy są weryfikowane przede wszystkim poprzez pisemne prace zaliczeniowe i projekty w ramach zaliczeń i egzaminów. Natomiast efekty uczenia się w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych są weryfikowane w ramach ćwiczeń i warsztatów z zastosowaniem takich metod jak: burza mózgów, metoda sytuacyjna, projekty grupowe i indywidualne, analiza przypadków, prezentacja. Metody weryfikacji dostosowane są do różnych form zajęć.

W Regulaminie Studiów UP im. Jana Grodka w Sanoku znajdują się szczegółowe regulacje dotyczące zaliczenia zajęć:

1. Okresem zaliczeniowym jest semestr. Zaliczenie semestru potwierdzone zostaje wpisem na kolejny semestr studiów w dokumentacji rejestrującej przebieg studiów.
2. Szczegółowe warunki zaliczenia semestru ustalane są przed jego rozpoczęciem przez kierownika zakładu.
3. Warunkiem zaliczenia pierwszego semestru studiów jest udział we wstępnym, obowiązkowym szkoleniu dotyczącym bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia organizowanego przez Uczelnię.
4. Wszystkie zapisy umieszczane są w dokumentach rejestrujących przebieg studiów tj. kartach okresowych osiągnięć studenta sporządzanych w postaci wydruków danych z systemów teleinformatycznych. Z egzaminów komisyjnych sporządzany jest specjalny protokół, pozostający w aktach osobowych studenta.
5. Informacje o zaliczeniu semestru udostępniane są niezwłocznie w elektronicznym systemie obsługi studenta, nie później niż miesiąc po jego zakończeniu.
6. Zaliczenie semestru następuje w określonych terminach, po uzyskaniu wszystkich przewidzianych planem studiów zaliczeń, pozytywnych ocen z egzaminów oraz wymaganej liczby punktów ECTS.
7. W wyjątkowych przypadkach kierownik zakładu może zgodzić się na przesunięcie sesji egzaminacyjnej, o ile uzasadniony wniosek studenta w tej sprawie zostanie złożony nie później niż na dzień przed zakończeniem sesji egzaminacyjnej.

8. Przy każdym zaliczeniu i egzaminie student jest zobowiązany - w razie wezwania - okazać dokument potwierdzający tożsamość.
9. Podstawą do zaliczenia zajęć dydaktycznych jest opanowanie wiedzy, umiejętności i osiągnięcie kompetencji społecznych określonych zdefiniowanymi efektami uczenia się na danym kierunku studiów zgodnie z obowiązującym sylabusem na bieżący rok akademicki.
10. Warunki zaliczenia ustala nauczyciel prowadzący dany przedmiot i podaje do wiadomości studentów na pierwszych zajęciach.
11. W uzasadnionych przypadkach kierownik zakładu ma prawo do samodzielnego zaliczenia zajęć dydaktycznych z przedmiotu prowadzonego w zakładzie przez inne osoby oraz dokonania wymaganych wpisów w dokumentach.
12. Zaliczenia zajęć dydaktycznych dokonuje prowadzący zajęcia nie później niż do końca sesji egzaminacyjnej.
13. Wyniki zaliczeń zajęć podawane są do wiadomości studentów poprzez umieszczenie ich w elektronicznym systemie obsługi studentów.
14. Dyrektor instytutu w uzasadnionej sytuacji może zarządzić zaliczenie komisyjne na wniosek studenta, złożony nie później niż w ciągu siedmiu dni po niezyskaniu zaliczenia poprawkowego, ustalając jednocześnie skład komisji. Zaliczenie komisyjne nie może odbyć się w późniejszym terminie niż czternaście dni od niezyskania zaliczenia poprawkowego.
15. Dyrektor instytutu może zarządzić przeprowadzenie zaliczenia komisyjnego w przypadku gdy:
 - a. kwestionowany jest obiektywizm otrzymanej w trakcie zaliczenia poprawkowego oceny niedostatecznej;
 - b. wskazane zostało naruszenie trybu i warunków zaliczenia poprawkowego.
16. Informacja o dniu i godzinie zaliczenia komisyjnego powinna być umieszczona na tablicy informacyjnej Uczelni, co najmniej na trzy dni przed terminem zaliczenia.
17. Zaliczenia komisyjne przeprowadza komisja w składzie trzech nauczycieli akademickich, powołana przez dyrektora instytutu. Przewodniczącym komisji powinien być kierownik zakładu lub wyznaczona przez niego osoba. W skład komisji oprócz przewodniczącego i prowadzącego zajęcia, powinien wchodzić specjalista z tej samej lub pokrewnej dziedziny nauki. Na wniosek studenta zaliczenie komisyjne może odbyć się przy udziale wskazanego przez niego obserwatora zaliczenia komisyjnego.
18. Wynik zaliczenia komisyjnego jest ostateczny.
19. Egzamin jest sprawdzianem stopnia opanowania przez studenta wiedzy, umiejętności i osiągnięcia kompetencji społecznych określonych zdefiniowanymi efektami uczenia się na danym kierunku studiów zgodnie z obowiązującym sylabusem na bieżący rok akademicki.
20. Warunki egzaminu ustala nauczyciel prowadzący dany przedmiot i podaje do wiadomości studentów na pierwszych zajęciach. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu z danego przedmiotu jest uzyskanie zaliczeń ze wszystkich form zajęć realizowanych na tym przedmiocie, uzyskanych do dnia egzaminu.
21. Egzamin przeprowadza nauczyciel akademicki prowadzący dany przedmiot lub wskazany przez kierownika zakładu.
22. Harmonogram sesji egzaminacyjnej podaje się do wiadomości studentów nie później niż siedem dni przed rozpoczęciem tej sesji.
23. Egzamin w celu poprawy oceny pozytywnej nie jest dopuszczalny.
24. Student, który nie spełnił warunków wymaganych do przystąpienia do zaliczenia lub egzaminu z danego przedmiotu lub bez usprawiedliwienia nie zgłosił się na zaliczenie lub egzamin

w wyznaczonym terminie, otrzymuje ocenę niedostateczną. Ocenę niedostateczną, na podstawie informacji od prowadzącego przedmiot, może również wpisać do dokumentów kierownik zakładu.

25. Nieobecność studenta na egzaminie w ustalonym terminie może być usprawiedliwiona przez kierownika zakładu, jeśli wniosek w tej sprawie zostanie złożony w ciągu siedmiu dni od tego terminu.
26. W razie uzyskania na zaliczeniu lub egzaminie oceny niedostatecznej studentowi przysługuje prawo do składania jednego zaliczenia lub egzaminu poprawkowego z każdego niezdanego przedmiotu.
27. Dyrektor instytutu w uzasadnionej sytuacji może zarządzić egzamin komisyjny na wniosek studenta, złożony nie później niż w ciągu siedmiu dni po niezdanym egzaminie poprawkowym, ustalając jednocześnie skład komisji. Egzamin komisyjny nie może odbyć się w późniejszym terminie niż czternastu dni od niezdanego egzaminu poprawkowego.
28. Dyrektor instytutu może zarządzić przeprowadzenie egzaminu komisyjnego w przypadku gdy:
 - a. kwestionowany jest obiektywizm otrzymanej w trakcie egzaminu poprawkowego oceny niedostatecznej;
 - b. wskazane zostało naruszenie trybu i warunków egzaminu poprawkowego;
29. Informacja o dniu i godzinie egzaminu komisyjnego powinna być umieszczona na tablicy informacyjnej Uczelni co najmniej trzy dni przed terminem egzaminu.
30. Komisji przewodniczy dyrektor instytutu bądź odpowiednio kierownik zakładu lub wyznaczony przez niego nauczyciel akademicki, zatrudniony na takim samym stanowisku jak prowadzący zajęcia. Przewodniczącym komisji nie może być egzaminator z tego przedmiotu. W skład komisji, oprócz przewodniczącego i egzaminatora, powinien wchodzić co najmniej jeden specjalista, z tej samej lub pokrewnej dziedziny nauki. Na wniosek studenta egzamin komisyjny może się odbyć przy udziale wskazanego przez niego obserwatora.
31. Formę egzaminu komisyjnego ustala przewodniczący komisji w porozumieniu z egzaminatorem.
32. Wynik egzaminu komisyjnego jest ostateczny.
33. Praktyki zawodowe stanowią integralną część procesu kształcenia i podlegają obowiązkowemu zaliczeniu.
34. Potwierdzeniem zaliczenia praktyk jest wpis w dokumentach rejestrujących przebieg studiów oraz w karcie praktyk umieszczonej w teczce osobowej studenta.
35. Zaliczenie praktyk zawodowych jest warunkiem zaliczenia semestru, którego program przewiduje realizację tych zajęć.
36. Organizowaniem praktyk zajmuje się koordynator ds. studenckich praktyk zawodowych oraz działający w ramach zakładu opiekunowie studenckich praktyk zawodowych.
37. Praktykę zalicza i dokonuje odpowiednich wpisów w dokumentacji przebiegu studiów koordynator ds. studenckich praktyk zawodowych.
38. Na wniosek studenta jako praktyka zawodowa może zostać zaliczona wykonywana praca zawodowa, gdy wykonywane obowiązki są zgodne z programem praktyk. Szczegółowe warunki zaliczenia pracy zawodowej jako praktyk określa regulamin praktyk.

Weryfikacja osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się przez studentów kierunku ekonomia prowadzonym w Zakładzie Ekonomii odbywa się zgodnie z dokumentami wewnętrznymi Uczelni. Do elementów systemu weryfikacji efektów uczenia się określonych dla kierunku studiów zalicza się:

- weryfikacje osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się w procesie kształcenia w odniesieniu

do poszczególnych przedmiotów/modułów;

- weryfikacje osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się przypisanych do praktyk studenckich;
- weryfikacje założonych w programie studiów efektów uczenia się w trakcie przygotowania do pracy dyplomowej i podczas jej obrony.

Przy weryfikacji efektów uczenia się przyjmuje się założenie, że uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu lub zaliczenia kończącego przedmiot/moduł, pracy i egzaminu dyplomowego, a także praktyki studenckiej potwierdza osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się ustalonych dla wymienionych elementów procesu kształcenia. Poziom uzyskania efektów uczenia wynika z wystawionej oceny. Metody weryfikacji efektów uczenia się określone są w następujący sposób:

- 1) dla przedmiotu/modułu - dobierane są przez osoby odpowiedzialne za przygotowanie sylabusów (odpowiedzialne za prowadzenie przedmiotu/modułu), w porozumieniu z osobami prowadzącymi poszczególne formy zajęć;
- 2) dla praktyk zawodowych - wynikają z Regulaminu studenckich praktyk zawodowych, (zasad odbywania i zaliczania praktyk) oraz określone są w sylabusie praktyk
- 3) dla kierunku studiów - metodę weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla kierunku studiów stanowi praca dyplomowa oraz egzamin dyplomowy, których zasady przeprowadzania wynikają z ogólnych zasad dyplomowania przyjętych w Regulaminie studiów, procedurach: P-WSZJK-10 Proces Dyplomowania i P-WSZJK-11 Ocena pracy dyplomowej.

W skład systemu oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia wchodzi:

- oceny końcowe wystawiane z poszczególnych przedmiotów/modułów i liczby punktów ECTS przypisanych do tych form;
- ocena praktyk studenckich;
- ocena z pracy dyplomowej, stanowiąca średnią arytmetyczną oceny promotora i recenzenta;
- ocena z egzaminu dyplomowego.

Kolejność działań w zakresie weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się:

- określenie efektów uczenia się dla przedmiotu/modułu/praktyki, (wykładowcy prowadzący przedmiot/moduł, termin: przed rozpoczęciem zajęć w semestrze akademickim),
- dobór metod weryfikacji efektów uczenia, (wykładowcy prowadzący przedmiot/moduł, termin: przed rozpoczęciem zajęć w semestrze akademickim),
- wybór i przygotowanie narzędzi do weryfikacji przedmiotowych efektów uczenia się, (wykładowcy prowadzący przedmiot/moduł, termin: przed rozpoczęciem zajęć w semestrze akademickim),
- przedstawienie studentom szczegółowej charakterystyki przedmiotu w oparciu o informacje zawarte w sylabusie,
- weryfikacja osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się dla przedmiotu/modułu/praktyki i ocena stopnia ich uzyskania dla każdego studenta, (cały okres realizacji zajęć dydaktycznych),
- analiza osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się, treści kształcenia, stosowanych metod, kryteriów i narzędzi weryfikacji oraz ich ewentualna korekta, (wykładowcy prowadzący przedmiot/moduł, kierownik zakładu, po zakończeniu roku akademickiego),
- przeprowadzenie analizy sylabusu do przedmiotu, wprowadzenie ewentualnych zmian, (wykładowcy prowadzący przedmiot/moduł, kierownik zakładu, po zakończeniu roku akademickiego),

- przechowywanie prac studentów w Zakładzie Ekonomii (kolokwiów, sprawozdań, laboratoryjnych, projektów, prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych itp.) przez okres jednego roku po zakończeniu cyklu studiów.

Sylabus precyzuje metody weryfikacji, sprawdza stopień opanowania wiedzy i umiejętności praktycznych. Do najczęściej wymienianych metod weryfikacji efektów uczenia na kierunku Ekonomia studia I i II stopnia należą między innymi egzaminy pisemne, egzaminy ustne, prezentacje multimedialne, referaty, scenariusze zajęć, projekty, prace praktyczne.

Studenci kierunku Ekonomia są objęci ogólnouczelnianym systemem weryfikacji efektów uczenia się, który zawiera wszystkie kategorie efektów uczenia się tj. wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne. Weryfikacja efektów uczenia się jest przeprowadzana na wszystkich etapach kształcenia, tj.:

- 1) Zaliczenia wszystkich form zajęć w ramach poszczególnych przedmiotów— poprzez zaliczenia cząstkowe.
- 2) Weryfikacji efektów uczenia się uzyskiwanych w trakcie praktyk zawodowych.
- 3) Weryfikacji założonych efektów uczenia się poprzez realizowanie seminarium dyplomowego, przygotowanie pracy dyplomowej, a także w trakcie egzaminu dyplomowego.
- 4) Wejścia na rynek pracy – poprzez badanie losów zawodowych absolwentów.

Dobór metod weryfikacji na kierunku Ekonomia jest uzależniony od kategorii efektów uczenia się:

- wiedza - egzamin pisemny lub ustny, udział w dyskusji, prezentacje, eseje;
- umiejętności praktyczne -prezentacja, projekt, symulacja, dyskusja itp.;
- umiejętności kognitywne - analiza, synteza, case study;
- kompetencje - dyskusje, warsztaty, symulacje, obserwacje bezpośrednie.

Metodami weryfikacji założonych efektów uczenia się w zakresie wiedzy są najczęściej: egzamin pisemny lub ustny, egzamin w formie testu wielokrotnego, jednokrotnego wyboru, uzupełnień, sprawdziany pisemne (kolokwia), prezentacje w formie multimedialnej, dziennik praktyk.

Metodami weryfikacji założonych efektów uczenia się w zakresie umiejętności są najczęściej: sprawdziany pisemne (kolokwia), prezentacje multimedialne, seminarium tematyczne, projekty, sprawozdania, dziennik praktyk.

W zakresie kompetencji społecznych osiągnięcie założonych efektów uczenia się weryfikowane jest poprzez: obserwację przez nauczyciela prowadzącego, samoocenę studenta, obecność i aktywność na zajęciach, współpracę w rozwiązywaniu zadań grupowych, aktywność w podejmowaniu dodatkowych zadań, zaangażowanie w pracę, dziennik praktyk. W przypadku praktyk zawodowych metodą weryfikacji jest również opinia i ocena zakładowego opiekuna praktyk.

W sytuacjach konfliktowych związanych z oceną efektów uczenia się studenci kierunku Ekonomia mają możliwość wglądu do swojej pracy, jeżeli jest to praca pisemna lub/oraz możliwość ubiegania się o egzamin komisyjny w celu ponownej weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się. W trakcie realizacji programu studiów na kierunku sytuacje konfliktowe nie wystąpiły.

Poprzez stosowanie różnorodnych metod weryfikacji efektów uczenia się studenci doskonalą także swoje umiejętności np. w zakresie:

- współpracy w grupie - udział w pracach Samorządu Studenckiego, wolontariacie, organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych, pracach w kołach naukowych, przygotowywanie akcji

i działań społecznych,

- tworzenia prezentacji, projektów, analiz - zdolność interpretowania i korzystania z odpowiednich materiałów źródłowych,
- dyskusje, case study - obrona własnego zdania, nauka asertywności, umiejętność rozwiązywania problemów.

W systemie oceny prac zaliczeniowych, projektowych, egzaminacyjnych stosuje się następujące metody weryfikacji efektów uczenia się:

- metody weryfikacji wiedzy: seminaria, egzaminy/zaliczenie pisemne, egzaminy/zaliczenie ustne, testy pisemne, przygotowanie prezentacji multimedialnej, itp.;
- metody weryfikacji umiejętności: projekt, prezentacja ustna, przygotowanie prezentacji multimedialnej, rozwiązywanie zadań, dyskusje i debaty, rzadziej egzamin pisemny lub ustny;
- metody weryfikacji kompetencji społecznych: obecność na zajęciach, dyskusje i debaty, prezentowane postawy.

Do składowych ocen uzyskiwanych w trakcie zaliczeń i egzaminów można zaliczyć:

- w odniesieniu do przedmiotów kończących się zaliczeniem z oceną: obecność na zajęciach, aktywność, rozliczenie się studenta z materiału realizowanego w ramach zajęć bez bezpośredniego udziału nauczyciela, uzyskanie pozytywnej oceny z zaliczenia kończącego przedmiotu, itp.
- w odniesieniu do przedmiotów kończących się egzaminem: uzyskanie pozytywnej oceny z części ćwiczeniowej realizowanego przedmiotu, obecność na zajęciach, rozliczenie się studenta z materiału realizowanego w ramach zajęć bez bezpośredniego udziału nauczyciela, uzyskanie pozytywnej oceny, w skład której wchodzi oceny z prac cząstkowych.

Ponadto warto odnieść się do prac etapowych, zaliczeniowych, egzaminacyjnych oraz projektów stanowiących materialny dowód weryfikacji osiągnięcia zamierzonych efektów uczenia się przez studenta. Do ich rodzajów i tematyki podejmowanej przez niego:

- prezentacje na ćwiczenia;
- scenariusze zajęć realizowane były praktycznie i przeprowadzone w czasie ćwiczeń, warsztatów w ramach zajęć opartych na pracy z grupą;
- uczestniczenie w zajęciach prowadzonych metodami aktywizującymi np. burza mózgów;
- aktywne prowadzenie ćwiczeń, warsztatów (praca w grupach-wykonywanie zadań rachunkowych, obliczeniowych, praca na konkretnych programach, wzajemna prezentacja, dyskusja, opracowywanie realizowanej tematyki pisemnie przez grupy);
- indywidualny wybór i przygotowanie tekstów do prezentacji.

Wymienione ogólne warunki zasad weryfikacji efektów uczenia się umożliwiają równe traktowanie studentów w tym procesie oraz dają możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Ponadto w ww. Regulaminie Studiów UP im. Jana Grodka w Sanoku znajduje się zapis bezpośrednio odnoszący się do studenta z niepełnosprawnością. Zapisano tam „2. Student będący osobą niepełnosprawną ma prawo do dostosowania organizacji i realizacji procesu dydaktycznego do jego szczególnych potrzeb, w tym dostosowania warunków odbywania do rodzaju niepełnosprawności. Szczegółowe sposoby

zapewnienia studentowi niepełnosprawnemu lub przewlekle choremu uczestnictwa w społeczności akademickiej uchwała Senat”.

Wspomniana powyżej procedura weryfikacji osiągnięcia zamierzonych efektów uczenia się określa również formy wymagań nauczycieli wobec studentów, wyróżniając poszczególne rodzaje prac (pozwalające weryfikować wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne), takie jak: prace zaliczeniowe, projekty, testy sprawdzające, prezentacje multimedialne, referaty, wypracowania, zadania praktyczne i inne. Dodatkowo procedura określa, że prace studentów mogą mieć dwie formy: pisemną lub ustną. Znaczna część zajęć prowadzona jest w oparciu o system Excel i program Comarch ERP Optima. Szczegółowe wymagania w tej kwestii zawarte są w sylabusach poszczególnych przedmiotów, w których nauczyciele określają dokładnie ich rodzaje, formy, sposoby oceniania i warunki zaliczenia. Sylabus stanowi również podstawę określenia tematyki prac, która powinna być zgodna z określonymi przedmiotowymi efektami uczenia się, a tym samym z poruszonymi na zajęciach treściami kształcenia.

Testy, prace, egzaminacyjne, pisemne, projekty są archiwizowane i znajdują się w gabinecie wykładowców Zakładu Ekonomii. Dokumentacja praktyk oraz konspekty zrealizowanych zajęć są archiwizowane przez Uczelnianego koordynatora praktyk, natomiast protokoły egzaminów dyplomowych przez Dział Toku Studiów.

Prace dyplomowe realizowane na kierunku Ekonomia mają głównie charakter teoretyczno-empiryczny, ich tematyka odpowiada kierunkowi studiów oraz zainteresowaniom studentów. Wykaz tematów prac dyplomowych znajduje się w Sekretariacie Instytutu Nauk Społecznych oraz w Dziale Toku Studiów. Są one opiniowane i zatwierdzane na Radzie Instytutu Nauk Społecznych, a prowadzone pod kierunkiem promotorów z tytułem co najmniej doktora. Studenci mają możliwość wyboru promotora po 2 semestrze studiów (dot. studiów drugiego stopnia) i po 4 semestrze studiów (dot. studiów pierwszego stopnia). Charakter pracy licencjackiej i magisterskiej związany jest z uporządkowaniem i usystematyzowaniem wiedzy zdobytej na podstawie studiowania materiałów źródłowych w dostępnych opracowaniach naukowych. Wskazuje on na dążenie do wykazywania postawy badawczej opartej na formułowaniu ustaleń wzbogacających istniejące teorie badawcze w zakresie ekonomii. Prace dyplomowe i magisterskie powstają najczęściej w oparciu o badania własne studentów lub poprzez ocenę materiałów źródłowych konkretnych instytucji. Empiryczny charakter pracy dyplomowej związany jest z dążeniem do nabycia umiejętności przeprowadzenia i opracowania wyników własnych doświadczeń związanych z odbytą praktyką zawodową. Wskazuje on na dążenie do wykazywania postawy badawczej opartej na prostych analizach, wnioskach i prognozach wynikających z własnych doświadczeń i zdobytej wiedzy służących jako źródło wiedzy dla innych badaczy w zakresie wybranego tematu pracy dyplomowej. Objętość pracy magisterskiej jest znacznie bogatsza od licencjackiej pod względem treści oraz przeprowadzanych badań.

Zasady dyplomowania zawierają szczegółowe wytyczne dotyczące metodyki pracy oraz skorelowanej z nią jej konstrukcji. Pod względem edycji powinna ona być dostosowana do wytycznych ujętych w Procedurze dyplomowania.

Bardzo ważnym elementem systemu weryfikacji i oceny są mierniki stopnia realizacji osiągniętych przez studentów efektów uczenia się, które zostały podzielone na dwie grupy: mierniki ilościowe i mierniki jakościowe. Mierniki ilościowe, w przeciwieństwie do jakościowych, umożliwiają

precyzyjne określenie, w jakim stopniu student osiągnął kierunkowe efekty uczenia się, pod warunkiem zdefiniowania konkretnych kryteriów oceny dla każdego miernika.

Mierniki ilościowe:

- ocena z zaliczeń i egzaminów,
- ocena z kolokwium,
- współczynnik zaliczeń poszczególnych przedmiotów w pierwszym terminie,
- nakład pracy przeciętnego studenta potrzebny do osiągnięcia założonych efektów uczenia się,
- ocena aktywności studentów na zajęciach,
- odsetek studentów z zaliczeniem warunkowym i powtarzających semestr/rok,
- oceny uzyskane z egzaminu dyplomowego,
- oceny prac dyplomowych wystawiane przez recenzentów i promotorów,
- udział ocen bardzo dobrych na dyplomie w ogólnej liczbie ocen,
- odsetek studentów, którzy obronili prace dyplomową w terminie,
- odsetek prac odrzuconych przez system JSA,
- liczba publikacji studentów,
- odsetek studentów uczestniczących w konferencjach naukowych i studenckich,
- wskaźnik odsiewu studentów,
- odsetek studentów działających w kołach naukowych,
- odsetek studentów uczestniczących w programach mobilnościowych (np. ERASMUS+),
- liczba studentów rozszerzających program studiów (np. studiowanie na więcej niż jednym kierunku studiów).

Mierniki jakościowe:

- wnioski z hospitacji zajęć,
- samoocena dokonywana przez studentów,
- zgodność pytań z egzaminu i kolokwium z efektami uczenia się,
- dostosowanie pytań na egzamin dyplomowy do weryfikacji założonych efektów uczenia się,
- przestrzeganie zasad pisania prac dyplomowych,
- opinie pracodawców o studentach odbywających praktyki zawodowe,
- wyniki badań ankietowych o losach absolwentów na rynku pracy,
- samoocena przez absolwentów.

Monitoring losów absolwentów

Uczelnia w trosce o jak najlepsze dopasowanie programów studiów do wymagań rynku pracy prowadzi badanie losów zawodowych absolwentów. Monitoring karier ma na celu poznanie ścieżki zawodowej absolwentów po ukończeniu przez nich nauki w Uczelni, określenie ich statusu zawodowego oraz specyfiki zatrudnienia. Badanie skupia się również na ocenie realizowanej oraz przyszłej ścieżki edukacyjnej absolwentów. Pozwala to na wyodrębnienie wybranych obszarów kształcenia oraz nabytych w toku nauczania umiejętności i kompetencji, a także jest źródłem informacji na temat wymiernych korzyści, jakie uzyskał respondent dzięki ukończonym studiom na kierunku ekonomia. Dokładna analiza wpływa na doskonalenie jakości procesu kształcenia oraz trafne dopasowanie oferty edukacyjnej do dynamicznie zmieniającego się rynku pracy w taki sposób, aby absolwenci bez trudu uzyskiwali zatrudnienie po zakończeniu kształcenia w Uczelni. Zebrane

dane są również cennym źródłem wiedzy na temat rzeczywistych efektów uczenia się, co daje możliwość porównania ich z zakładanymi efektami uczenia się i wprowadzenia ewentualnych zmian.

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku bada (monitoruje) losy zawodowe swoich absolwentów w celu dostosowania kierunków i programów studiów do potrzeb rynku pracy.

Zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce Minister edukacji i nauki prowadzi monitoring karier studentów i absolwentów studiów, a UP w Sanoku może monitorować kariery zawodowe swoich absolwentów w celu dostosowania aktualnych kierunków studiów do potrzeb rynku pracy (art.352). Opcjonalny monitoring uczelniany ma charakter uzupełniający w stosunku do ogólnopolskiego „monitoringu karier studentów i absolwentów studiów.

Monitoring w Uczelni podlega bezpośrednio Prorektorowi UP w Sanoku i kolejne etapy monitoringu są realizowane na jego zlecenie. Organizacją procesu monitoringu zajmuje się doradca zawodowy zatrudniony w Uczelni oraz pracownicy Biura Karier, Działu Toku Studiów, informatyk, inspektor ochrony danych oraz jeśli to konieczne osoby przydzielone do pomocy przez władze Uczelni.

Monitoring może być realizowany w jednym z dwóch wariantów opisanych poniżej i w formie etapowej. Każdy etap obejmuje monitoring wybranych absolwentów jednego rocznika danego kierunku studiów I stopnia / II stopnia / jednolitych magisterskich. Monitoringiem nie są objęci absolwenci kierunków, które zostały wycofane z oferty edukacyjnej Uczelni.

Monitoring w formie badania ankietowego

1. Monitoring karier zawodowych w wariantcie I jest realizowany w formie badania ankietowego absolwentów.
2. Każdy student przy składaniu pracy dyplomowej w Dziale Toku Studiów otrzymuje informację (przypomnienie) o działającym w Uczelni systemie monitoringu karier zawodowych absolwentów i jego celach. Następnie wyraża zgodę lub odmawia objęcia go monitoringiem po ukończeniu studiów podpisując oświadczenie wg wzoru stanowiącego załącznik do „Metody monitoringu karier zawodowych”. Student równocześnie aktualizuje swoje dane osobowe w bazie danych Uczelni.
3. W terminie wynikającym ze zlecenia monitoringu przez prorektora absolwent otrzymuje zaproszenie e-mailowe (ewentualnie listowne) do wypełnienia internetowej ankiety monitorującej, którą powinien wypełnić i odesłać w terminie maksymalnie 21 dni od jej otrzymania. Wzór ankiety stanowi załącznik do „Metody monitoringu karier zawodowych absolwentów”.
4. Następnym krokiem jest analiza ankiet, ich statystyczne opracowanie i przygotowanie raportu końcowego.
5. Raport końcowy zostaje przekazany władzom Uczelni.

Monitoring w formie analizy danych

1. Monitoring karier zawodowych w wariantcie II jest realizowany w formie analizy danych ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych realizowanego przez ministra właściwego dla szkolnictwa wyższego.

2. Analiza obejmuje m.in. wynagrodzenia absolwentów i wskaźnik bezrobocia w pierwszym roku od ukończenia studiów.
3. Na podstawie ww. danych i odpowiednich metod statystycznych zostaje przygotowany raport końcowy, który przedkłada się władzom Uczelni.

Monitoring w formie analizy danych wykorzystywany jest w głównej mierze przez Uczelnie w celu badania losu absolwentów.

Warto zaznaczyć, iż w latach ubiegłych Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, znalazła się w jednej z 15 uczelni, które dostały wsparcie w ramach Dydaktycznej Inicjatywy Doskonałości. Uczelnia może się poszczycić wysokimi wynikami jeśli chodzi o zawodowe losy swoich absolwentów. W ocenie jakości kształcenia w uczelniach zawodowych brano pod uwagę dwa kryteria:

- co najmniej pozytywną ocenę jakości kształcenia Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) z ostatnich 6 lat, oraz
- wyniki monitoringu Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych (czyli ELA).

Tabela 7. Wynik monitoringu Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych (ELA) dla kierunku studiów ekonomia w UP im. J. Grodka w Sanoku - 2021

Ekonomia	
Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku 2021 Stacjonarne, I stopnia, 6-semestralne, profil praktyczny Ogółem	
Liczba absolwentów kierunku, którzy uzyskali dyplom w 2021 roku	24 osoby
Czas poszukiwania pracy etatowej <i>Czas, który przeciętny absolwent, zatrudniony na etacie, potrzebował do znalezienia pracy etatowej.</i> Ekonomia: 0,54 mies. Kierunki w dziedzinie nauk społecznych: 1,72 mies.	0,54 mies.
Wynagrodzenie ogółem brutto <i>Mediana średnich miesięcznych zarobków ze wszystkich źródeł w pierwszym roku po dyplomie. Mediana to wartość, która dzieli absolwentów na dwie części. Połowa z nich zarabia więcej niż wynosi mediana, a połowa uzyskuje zarobki mniejsze niż mediana.</i> Ekonomia: 4229,96 zł Kierunki w dziedzinie nauk społecznych: 3570,65 zł	4 229,96 zł
Względny Wskaźnik Zarobków <i>Wynagrodzenie absolwenta ze wszystkich źródeł w pierwszym roku po dyplomie w stosunku do średnich zarobków w jego miejscu zamieszkania. Im większa wartość tym lepiej.</i> <i>Wartości powyżej 1 oznaczają, że przeciętnie absolwenci zarabiają powyżej średniej wynagrodzeń w swoich miejscach zamieszkania. Natomiast wartości poniżej 1 oznaczają, że przeciętnie absolwenci zarabiają poniżej średniej wynagrodzeń w swoich miejscach zamieszkania.</i> Ekonomia: 0,8 Kierunki w dziedzinie nauk społecznych: 0,61	0,8
Bezrobocie <i>Procent czasu, w którym przeciętny absolwent był bezrobotny w pierwszym roku po dyplomie. 100% oznacza 1 rok.</i> Ekonomia: 4,51% Kierunki w dziedzinie nauk społecznych: 2,77%	4,51%
Względny Wskaźnik Bezrobocia <i>Bezrobocie absolwentów w pierwszym roku po dyplomie w stosunku do stopy bezrobocia w ich miejscu zamieszkania. Im mniejsza wartość tym lepiej.</i> Ekonomia: 0,68 Kierunki w dziedzinie nauk społecznych: 0,46	0,68

Źródło: <https://www.ela.nauka.gov.pl/pl/major/detail?detailQuery=%7B%22major%22:%22241%22,%22majorExternalCode%22:%222796%22,%22institution%22:%223932.2%22,%22studyForm%22:%22FULL%22,%22studyLevel%22:%22FIRST%22,%22experience%22:%22ALL%22,%22graduationYear%22:%222021%22,%22lang%22:%22pl%22%7D&query=%7B%22experience%22:%22ALL%22,%22graduationYear%22:%222021%22,%22institution%22:%223932.2%22,%22studyVoivodeship%22:%22%22,%22studyForm%22:%22%22,%22studyLevel%22:%22%22,%22limit%22:%2210%22,%22offset%22:%220%22,%22major%22:%22241%22%7D> (dostęp 24.09.2023)

ELA to system, który gromadzi dane o ekonomicznych losach absolwentów wszystkich kierunków

studiów wszystkich uczelni w kraju. Dzięki temu jest w stanie ustalić, ile zarabiają, jak długo po studiach szukają pracy i ilu wśród nich jest bezrobotnych. Jeśli chodzi o monitoring ELA wykorzystany do Dydaktycznej Inicjatywy Doskonałości kluczowe były dwa mierniki - względny wskaźnik bezrobocia absolwentów w pierwszym roku po uzyskaniu dyplomu (WWB), a także względny wskaźnik zarobków absolwentów w pierwszym roku po uzyskaniu dyplomu (WWZ).

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 - Raport z wizytacji z 2018 r. - wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	<p>Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia</p> <p>Wskazane jest objęcie prac dyplomowych i etapowych zwiększonym nadzorem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia - w tym zaleca się ich weryfikację i ocenę prac dyplomowych wraz z omówieniem zidentyfikowanych uwag i spostrzeżeń z nauczycielami akademickimi, w tym z promotorami i recenzentami prac dyplomowych.</p>	<p>Zalecenie dotyczące nadzoru nad pracami dyplomowymi zostało zrealizowane.</p> <p>Podczas posiedzeń Rady Instytutu Nauk Społecznych zatwierdzane są tematy pracy dyplomowych oraz sprawdzana jest ich zgodność z kierunkiem studiów i efektami uczenia się. Dyskusje nad tematyką prac dyplomowych odbywają się również na zebraniach Zakładu Ekonomii.</p> <p>W Uczelni prowadzony jest ogólnouczelniany monitoring prac dyplomowych (m.in. w roku 2021), przez komisję powołaną przez Rektora Uczelni.</p> <p>Dodatkowo w Uczelni zgodnie z procedurą systemu zapewnienia jakości kształcenia (P-WSZJK-12 z dnia 14-07-2022) ocenę jakości losowych prac dyplomowych przeprowadza Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia w INS.</p> <p>Nadzór nad standardami prac projektowych (etapowych) sprawuje na bieżąco kierownik Zakładu Ekonomii.</p>

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

W Zakładzie Ekonomii UP w Sanoku kształcenie studentów prowadzi doświadczona kadra, która łączy prowadzenie działalności dydaktycznej z działalnością naukową bądź zawodową. W roku akademickim 2023/2024 w skład kadry prowadzącej dydaktykę na kierunku studiów ekonomia (I i II stopnia) wchodzi 26 osób. Do grona tego zaliczeni zostali zarówno nauczyciele prowadzący pracę naukową, jak i praktycy wywodzący się z otoczenia społeczno-gospodarczego Uczelni, którzy posiadają doświadczenie praktyczne związane z kierunkiem studiów ekonomia (zob. tab. 8).

Tabela 8. Pracownicy prowadzący kształcenie na kierunku ekonomia (studia I i II stopnia) w UP w Sanoku w roku akademickim 2023/2024

Pracownicy prowadzący kształcenie na kierunku ekonomia w roku akademickim 2023/2024					
stopień naukowy/ tytuł zawodowy	Zakład Ekonomii		pozostali pracownicy Uczelni		Razem osoby prowadzące kształcenie na kierunku studiów ekonomia
	pracownicy Zakładu Ekonomii	w tym podstawowe miejsce pracy	pracownicy Instytutu/Uczelni	w tym podstawowe miejsce pracy	
dr hab.	3	2	3	3	6
dr	4	4	4	4	8
mgr	8*	0	4	3	12
razem	15	6	11	10	
Ogółem pracownicy	26	8*	w podstawowym miejscu pracy	16	26

*pracownicy zatrudnieni na podstawie umowy zlecenia, bądź umowy o pracę w niepełnym wymiarze etatu - w związku z tym nie mogą być zaliczeni do grupy „pracowników w podstawowym miejscu pracy”. Prowadzą oni jednak kształcenie studentów jedynie w UP w Sanoku

Uczelnia Państwowa im. J. Grodka w Sanoku prowadzi kształcenie na kierunku studiów ekonomia I i II stopnia, w oparciu o własną kadrę dydaktyczną. W związku z tym tylko nieliczna grupa nauczycieli akademickich jest zatrudniona w Uczelni jako dodatkowym miejscem pracy. Do grupy pracowników, dla których UP w Sanoku stanowi dodatkowe miejsce pracy zaliczeni zostali głównie praktycy z tytułem zawodowym magistra, którzy na co dzień wykonują pracę np. w przemyśle, sektorze usług czy administracji, ale pracę dydaktyczną prowadzą jedynie w Uczelni Państwowej w Sanoku. Jednakże forma ich zatrudnienia (umowa zlecenie), czy też niepełny wymiar czasu pracy, nie pozwalają zaliczyć tych osób do grona pracowników, dla których Uczelnia w Sanoku stanowi podstawowe miejsce pracy.

W roku akademickim 2023/2024 w proces dydaktyczny na kierunku studiów ekonomia (I i II stopnia) zaangażowanych jest łącznie 26 nauczycieli akademickich, w tym:

- 6 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego,
- 8 osób ze stopniem naukowym doktora,
- 12 osób z tytułem zawodowym magistra.

Stabilna polityka kadrowa Uczelni w Sanoku sprawia, że praktycznie od początku funkcjonowania Zakładu Ekonomii, fluktuacja kadry dydaktycznej jest niewielka.

Nauczyciele akademicy prowadzący kształcenie na kierunku studiów ekonomia posiadają odpowiedni dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe w obszarach działalności zawodowej i gospodarczej, które umożliwiają im prowadzenie przydzielonych zajęć dydaktycznych.

W gronie nauczycieli akademickich znajduje się 6 osób posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego:

- 3 osoby posiadające stopień dr hab. w zakresie ekonomii,
- 1 osoba posiadająca stopień dr hab. w zakresie zarządzania,
- 1 osoba posiadająca stopień dr hab. w zakresie historii społeczno-gospodarczej,
- 1 osoba posiadająca stopień dr hab. w zakresie nauk technicznych (oraz wykształcenie w zakresie ekonomii).

Ośmiu pracowników dydaktycznych prowadzących działalność dydaktyczną na kierunku studiów ekonomia posiada stopień naukowy doktora:

- 1 osoba posiadająca stopień dr w zakresie ekonomii,
- 2 osoby posiadające stopień dr w zakresie zarządzania,
- 1 osoba posiadająca stopień dr w zakresie nauk technicznych (ekonomika produkcji),
- 1 osoba posiadająca stopień dr w zakresie prawa,
- 1 osoba posiadająca stopień dr w zakresie nauk społecznych (psychologia),
- 1 osoba posiadająca stopień dr w zakresie nauk rolniczych
- 1 osoba posiadająca stopień dr w zakresie nauk technicznych (matematyka/statystyka).

Liczną grupę osób (12 nauczycieli) biorących udział w procesie dydaktycznym na kierunku ekonomia stanowią osoby posiadające doświadczenie zawodowe w różnych obszarach przemysłu, sektora usług i administracji publicznej. Osoby te posiadają głównie wykształcenie w zakresie ekonomii czy zarządzania oraz bogate doświadczenie zawodowe m.in. w zakresie:

- działalności gospodarczej w zakresie rachunkowości i księgowości, prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- zarządzania podmiotami gospodarczymi, sprawowania nadzoru nad działalnością firm (np. poprzez uczestnictwo w organach nadzorczych spółek),
- działalności gospodarczej w zakresie finansów, bankowości czy ubezpieczeń,
- funkcjonowania różnych podmiotów administracji publicznej.

Szczegółowy opis wykształcenia, dorobku naukowego oraz doświadczenia zawodowego pracowników prowadzących działalność dydaktyczną na kierunku studiów ekonomia (I i II stopnia), został przedstawiony w CV poszczególnych nauczycieli akademickich (zob. załącznik do niniejszego raportu).

Staż pracy dydaktycznej i wymiar pensum nauczycieli akademickich w Zakładzie Ekonomii

Stabilna i przemyślana polityka kadrowa Uczelni Państwowej w Sanoku, warunkująca niski poziom fluktuacji kadry sprawia, że wszyscy nauczyciele akademicy prowadzący kształcenie w Zakładzie Ekonomii posiadają doświadczenie i kompetencje dydaktyczne, umożliwiające prowadzenie zajęć na kierunku studiów ekonomia (zob. tab. 9).

Tabela 9. Staż pracy dydaktycznej oraz wymiar pensum kadry prowadzącej kształcenie na kierunku studiów ekonomia (I i II stopień) w UP w Sanoku

Nr pracownika w przydziale na rok 2023/2024	stopień naukowy /tytuł zawodowy pracownika	Stanowisko pracy	Staż pracy dydaktycznej (w latach)	Wymiar pensum dydaktycznego 2023/2024 w Zakładzie Ekonomii
1	dr hab.	prof. ucz.	21	150
2	dr hab.	prof. ucz.	12	30
3	dr hab.	prof. ucz.	13	125
4	dr	adiunkt	13	300
5	dr	adiunkt	18	170
6	dr	adiunkt	18	300
7	dr	adiunkt	19	300
8	mgr	wykładowca	9	150
9	mgr	wykładowca	2	110
10	mgr	wykładowca	4	60
11	mgr	wykładowca	3	75
12	mgr	wykładowca	1	60
13	mgr	wykładowca	2	35
14	mgr	wykładowca	25	30
15	mgr	wykładowca	2	15
16a	mgr	wykładowca/lektor	3	180
16b	mgr	Wykładowca/lektor	36	60
17	dr hab.	prof. ucz.	18	60
18	dr hab.	prof. ucz.	8	30
19	dr	adiunkt	12	45
20	mgr	wykładowca	8	60
21	dr	adiunkt	3	30
22	dr inż.	adiunkt	19	15
23	dr	adiunkt	6	110
24	mgr	wykładowca	9	20
25	dr hab.	prof. ucz.	40	30

Przydział zajęć dydaktycznych oraz obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich zatrudnionych w Zakładzie Ekonomii Uczelni Państwowej w Sanoku, jako podstawowym miejscu pracy, jest zgodny z uregulowaniami wewnętrznymi Uczelni. Pensum dydaktyczne dla poszczególnych grup nauczycieli akademickich w roku akademickim 2023/2024 wynosi:

- 240 godzin dydaktycznych dla nauczycieli ze stopniem naukowym dr hab.,
- 300 godzin dydaktycznych dla nauczycieli ze stopniem naukowym dr,
- 360 godzin dydaktycznych dla nauczycieli z tytułem zawodowym mgr (zatrudnionych na stanowisku wykładowcy).

Szczegółowy przydział zajęć dla poszczególnych pracowników dydaktycznych oraz ich wymiar pensum dydaktycznego został przedstawiony w załączniku do niniejszego raportu. W UP w Sanoku w Zakładzie Ekonomii nauczyciele akademicy zazwyczaj nie prowadzą zajęć dydaktycznych w formie godzin nadliczbowych (por. także tab. 8).

Liczebność kadry w stosunku do liczby studentów

W roku akademickim 2023/2024 na kierunku studiów ekonomia studiuje 87 osób, w tym 69 na studiach pierwszego stopnia i 18 osób na studiach drugiego stopnia.

Liczba studentów na 1 wykładowcę wynosiła 5,8

Prowadzenie zajęć dydaktycznych przez kadre z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

Uczelnia Państwowa w Sanoku nieustannie dostosowuje swoją ofertę kształcenia nie tylko do uwarunkowań rynku pracy, ale również do potrzeb i oczekiwań studentów. W związku z tym część przedmiotów, w poprzednim i bieżącym roku akademickim na kierunku studiów ekonomia była realizowana w formie zdalnej bądź hybrydowej. Forma hybrydowa realizacji zajęć oznacza, że studenci którzy chcą i mogą uczestniczyć w zajęciach stacjonarnie w sali wykładowej, a osoby które nie mogą być obecne, uczestniczą w zajęciach on-line (poprzez MS Teams). W roku akademickim 2022/2023 w formie hybrydowej były realizowane m.in. zajęcia z przedmiotów:

- seminarium dyplomowe (videorozmowa przez MS Teams, umieszczanie skanów przeczytanych prac dyplomowych w katalogu grupy w MS Teams),
- polityka społeczna – wykład (studia pierwszego stopnia),
- ekonomia sektora publicznego – wykład (studia drugiego stopnia),
- gospodarka i administracja publiczna – wykład (studia drugiego stopnia),
- makroekonomia – ćwiczenia (studia drugiego stopnia).

W uzasadnionych przypadkach np. na wniosek studentów, za zgodą dyrektora instytutu, zajęcia dydaktyczne mogą być prowadzone także w formie on-line. Nadzór nad zajęciami realizowanymi z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest prowadzony na bieżąco przez kierownika Zakładu Ekonomii (*Komunikat 2/22 Prorektora Uczelni Państwowej w Sanoku z dnia 11 lutego 2022 r.*).

Prowadzenie zajęć w języku obcym w Zakładzie Ekonomii

W Zakładzie Ekonomii zajęcia w języku obcym są prowadzone dla grup, do których zapisani są studenci z zagranicy. Dla studentów z Ukrainy zajęcia prowadzone są w języku polskim, ponieważ posiadają oni dostateczną znajomość języka polskiego, aby uczestniczyć w zajęciach dydaktycznych (znajomość języka polskiego weryfikowana na etapie rekrutacji na studia przez Ogólnouczelnianą Komisję Rekrutacyjną w UP w Sanoku). Dodatkowo w roku akademickim 2022/2023 (2 semestr) dla studentów pierwszego roku studiów licencjackich z Ukrainy były prowadzone zajęcia z języka polskiego w wymiarze 20 godzin (głównie z zakresu gramatyki i wymowy).

W latach 2018-2023 na kierunku studiów ekonomia przeprowadzone zostały zajęcia w języku angielskim z następujących przedmiotów:

Tabela 10. Zajęcia przeprowadzone w języku angielskim na kierunku studiów ekonomia w UP-Sanok w latach 2018-2023

Lp.	Rok akademicki	Nazwa przedmiotów przeprowadzonych w języku angielskim na kierunku studiów ekonomia
1	2018/2019	human resource management; management; economic analysis; practical quality management; controlling
2	2019/2020	management; microeconomics; economic analysis; regional economics; controlling
3	2020/2021	nie było studentów z zagranicy na kierunku studiów ekonomia
4	2021/2022	nie było studentów z zagranicy na kierunku studiów ekonomia
5	2022/2023	nie było studentów z zagranicy na kierunku studiów ekonomia

Hospitacja zajęć dydaktycznych oraz studenckie ankiety oceny zajęć dydaktycznych

Studenci kierunku ekonomia corocznie mają możliwość oceny nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne. W latach wcześniejszych studenci dokonywali oceny nauczycieli poprzez wypełnianie ankiet w formie papierowej. Obecnie wraz z wdrożeniem w UP w Sanoku systemu elektronicznego USOS, studenci mają możliwość wypełniania ankiet on-line. Dostęp do wyników ankiet posiadają studenci oraz nauczyciele akademicy.

W UP w Sanoku prowadzona jest także hospitacja zajęć dydaktycznych. Hospitację zajęć przeprowadza kierownik Zakładu Ekonomii. Każdy nauczyciel ma możliwość zapoznania się z wynikami hospitacji swoich zajęć.

Wzór studenckich ankiet oceny zajęć dydaktycznych oraz hospitacji zajęć dydaktycznych został ustalony zarządzeniem Rektora UP w Sanoku dla całej Uczelni.

Wyniki z studenckich ankiet oceny zajęć dydaktycznych oraz ocen z hospitacji zajęć dydaktycznych wpisywane są do kwestionariusza oceny nauczycieli akademickich (w dziale: I - Działalność w obszarze kształcenia i wychowania studentów - KW).

Okresowa ocena nauczycieli akademickich

W Uczelni Państwowej w Sanoku prowadzona jest okresowa ocena nauczycieli akademickich. Procedura oceny nauczycieli akademickich uregulowana jest przez zarządzenia Rektora Uczelni (zob. *Zarządzenie nr 3/III/23 Rektora UP w Sanoku z 15 marca 2023 r. w sprawie harmonogramu oceniania nauczycieli akademickich w 2023 r. oraz Zarządzenie nr 45/21 z 1 grudnia 2021 r. w sprawie kryteriów oraz trybu przeprowadzenia oceny okresowej nauczycieli akademickich w Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku*).

Ocena okresowa nauczycieli została opracowana celem stałego doskonalenia kompetencji pracowników i organizacji Uczelni, w tym jakości decyzji personalnych i jakości kształcenia oraz identyfikacji potrzeb w zakresie dalszego rozwoju zawodowego pracowników.

Okresowe ocenianie ma charakter:

- powszechny, to znaczy, że obejmuje wszystkich pracowników,
- zobiektywizowany, to znaczy, że poprzez stworzenie odpowiednich procedur, miar i narzucenie wymagań formalizacji, ocena powinna być uwalniana od subiektywnych sądów,
- rzetelny, czyli wykonywany miarodajnie z najwyższą starannością, umożliwiającą odtworzenie procesu i udokumentowanie okresowej oceny,
- wiarygodny, czyli oparty nie tylko na wzajemnym zaufaniu, co do intencji, merytorycznej poprawności i zgodności z zasadami prawa, etyki oraz osiągnięciami teorii oceniania, ale także podlegający standaryzacji i kontroli,
- zapewniający równy dostęp oceniającemu i ocenianemu do wszystkich informacji na podstawie, których formułowana jest ocena,
- jednoznaczny, co oznacza, że w dokumentach personalnych nauczyciela akademickiego za ten sam okres nie mogą być złożone dwie różniące się okresowe oceny,
- zindywidualizowany, co oznacza, że ocena jest odnoszona jedynie do pojedynczej osoby,
- systematyczny i systemowy, to znaczy prowadzony z myślą o czasowej powtarzalności,
- racjonalnym powiązaniu z systemem zarządzania Uczelnią oraz Wewnętrznym Systemem Zapewnienia Jakości kształcenia.

Każdy pracownik Uczelni ma prawo do zapoznania się z trybem i zasadami okresowego oceniania przed rozpoczęciem procesu oceniania. Oceniani i Komisja ds. Oceny Nauczycieli Akademickich są zobowiązani, do starannego przygotowania informacji niezbędnych do wypełnienia kwestionariusza okresowej oceny nauczyciela akademickiego. Koniecznym etapem procesu oceniania jest rozmowa ocenianego z bezpośrednim przełożonym, podczas której powinny zostać wyjaśnione wszelkie wątpliwości. W rozmowie tej musi być przekazana pracownikowi informacja na temat wystawionych ocen, pożądaných zmian oraz wnioski na temat przyszłej kariery ocenianego (dalszego rozwoju zawodowego). Ocena nauczyciela akademickiego zostaje mu przekazana przez bezpośredniego przełożonego, a w przypadku nauczycieli akademickich niezatrudnionych w instytutach przez prorektora. Rozmowa kończy się podpisaniem przez ocenianego kwestionariusza okresowej oceny. Podpis stanowi jedynie o zaznajomieniu się z treścią, a nie o akceptacji oceny. Każdemu pracownikowi przysługuje prawo do odwołania się od okresowej oceny do Odwoławczej Komisji ds. Oceny Nauczycieli Akademickich.

Nauczyciel akademicki, z wyjątkiem rektora, podlega ocenie okresowej, w szczególności w zakresie wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 115 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz przestrzegania przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a także o własności przemysłowej. Ocena może być pozytywna lub negatywna.

Zasadnicze kryteria oceny pracownika to wkład w kształcenie i wychowanie studentów, podnoszenie kompetencji zawodowych, udział w pracach organizacyjnych, zaangażowanie w działalność naukowo-badawczą oraz rozwój potencjału Uczelni, a także przestrzeganie prawa autorskiego i praw pokrewnych.

- Pracownicy dydaktyczni zatrudnieni w Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku oceniani są za działalność w zakresie kształcenia i wychowania studentów (KW), podnoszenie kompetencji zawodowych (KZ) oraz działalność organizacyjną (DO).
Pracownicy dydaktyczni zasadniczo nie są oceniani za działalność naukową (DN). Powinni jednak zadeklarować osiągnięcia w działalności naukowej, wówczas są również oceniani za ten rodzaj działalności.
- Pracownicy badawczo-dydaktyczni zatrudnieni w Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku oceniani są za działalność w zakresie kształcenia i wychowania studentów (KW), podnoszenie kompetencji zawodowych (KZ), działalność organizacyjną (DO) oraz działalność naukową (DN).

Okresowa ocena nauczycieli akademickich odbywa się nie rzadziej niż raz na cztery lata lub na wniosek rektora, zgodnie z harmonogramem ustalonym każdorazowo zarządzeniem rektora.

Dla dokonania oceny okresowej nauczycieli akademickich powołuje się Komisję ds. Oceny Nauczycieli Akademickich. Komisję powołuje Rektor. Komisja składa się z co najmniej 5 członków, w tym z prorektora jako przewodniczącego.

Proces okresowego oceniania kończy złożenie kwestionariusza oceny pracownika do akt osobowych. W przypadku oceny negatywnej, kolejna ocena okresowa jest dokonywana nie wcześniej niż po upływie 12 miesięcy od dnia zakończenia poprzedniej oceny. Ocena negatywna może stanowić podstawę rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim w trybie przewidzianym ustawą. Rektor rozwiązuje za wypowiedzeniem stosunek pracy z nauczycielem akademickim w przypadku otrzymania dwóch kolejnych ocen negatywnych.

Liczbę nauczycieli akademickich z Zakładu Ekonomii poddanych ocenie okresowej w roku 2022 i 2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Nauczyciele akademicy z Zakładu Ekonomii poddani ocenie okresowej w roku 2022 i 2023

Ocena okresowa nauczycieli akademickich z Zakładu Ekonomii w roku 2022 i 2023			
Lp.	Rok przeprowadzenia oceny	Okres podlegający ocenie	Liczba osób
1	2022	2016-2021	3
2	2023	2019-2022	2

Nagrody indywidualne i zespołowe dla nauczycieli akademickich

W Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku przyznawane są dla pracowników dydaktycznych oraz administracyjnych nagrody indywidualne i zespołowe za osiągnięcia uzyskane w poprzednim roku akademickim. Są one przyznawane na wniosek dyrektora instytutu przez Komisję ds. Nagród i Odznaczeń po zapoznaniu się z dokumentami potwierdzającymi te aktywności.

Nagrody przyznane dla pracowników Zakładu Ekonomii w okresie 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Nagrody Rektora UP w Sanoku indywidualne i zespołowe przyznane dla nauczycieli akademickich z Zakładu Ekonomii w latach 2020-2022

Nagrody indywidualne i zespołowe Rektora UP w Sanoku przyznane nauczycielom akademickim z Zakładu Ekonomii			
Lp.	Rok	Liczba osób którym przyznano nagrody indywidualne	Liczba osób którym przyznano nagrody zespołowe
1	2020	4	0
2	2021	2	0
3	2022	2	0

Każdy pracownik Zakładu Ekonomii może ubiegać się o dofinansowanie publikacji i udział w konferencjach krajowych i międzynarodowych. Podstawą dofinansowania jest zatrudnienie w podstawowym miejscu pracy, afiliacja publikacji przez UP im. Jana Grodka, przydatność w procesie kształcenia lub praktyczny jej wymiar.

Stypendia doktorskie, habilitacyjne oraz dofinansowanie przewodów doktorskich i postępowań habilitacyjnych

Innym aspektem wsparcia nauczycieli akademickich jest również możliwość ubiegania się o co najwyżej 12 miesięczne stypendia doktorskie i habilitacyjne oraz dofinansowanie przewodów doktorskich i postępowań habilitacyjnych. Przepisy regulujące w tym zakresie precyzuje Uchwała nr 46/ V/ 2013 Senatu z dnia 23 maja 2013 r. z późniejszymi zmianami. Stypendium doktorskie może być przyznane osobie, która spełnia warunki: posiada otwarty przewód doktorski, uzyskała pozytywną opinię promotora o zaawansowaniu rozprawy doktorskiej, jest zatrudniona w Uczelni jako w podstawowym miejscu pracy.

Stypendium habilitacyjne udzielane jest osobie, która ubiega się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Na podstawie odrębnych przepisów Uczelnia może przejąć obowiązek poniesienia części tych kosztów, zaś dofinansowanie realizowane jest na zasadach umowy z jednostką przeprowadzającą procedurę uzyskania tych stopni.

Tabela 13. Stypendia doktorskie, habilitacyjne, dofinansowanie przewodów doktorskich i postępowań habilitacyjnych oraz innych form dokształcania pracowników w Zakładzie Ekonomii w latach 2020-2023

Forma wsparcia rozwoju nauczycieli akademickich z Zakładu Ekonomii ze strony Uczelni Państwowej w Sanoku	2020/2021	2021/2022	2022/2023
	(liczba osób)	(liczba osób)	(liczba osób)
- stypendia doktorskie			
- stypendia habilitacyjne			
- dofinansowanie przewodów doktorskich			1
- dofinansowanie postępowań habilitacyjnych		1	1
- inne (sfinansowanie studiów MBA)		2	
- inne (sfinansowanie kursów, szkoleń, studiów podyplomowych)		3	

Rozwój kadry poprzez udział w projektach badawczych

Oprócz prowadzenia własnych badań naukowych przez nauczycieli akademickich, Zakład Ekonomii podejmuje starania w celu pozyskania środków finansowych z zewnętrznych źródeł na ten cel. Przykładem jest aplikacja Zakładu Ekonomii w roku 2023 w konkursie o nazwie "Nauka dla Społeczeństwa II", ogłoszonym przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Tytuł zgłoszonego projektu brzmiał "Bariery i determinanty rozwoju Przemysłu 4.0 na poziomie lokalnym w wybranych powiatach Polski południowo-wschodniej." W dokumentacji kwota dofinansowania projektu wynosi 906.360 tysięcy złotych. Okres finansowania projektu będzie obejmował lata 2024-2026. Obecnie projekt jest na etapie oceny.

Rozwiązywanie konfliktów, a także reagowanie na przypadki zagrożenia, naruszenia bezpieczeństwa lub dyskryminacji i przemocy wobec kadry dydaktycznej

Polityka kadrowa Uczelni obejmuje również zasady rozwiązywania konfliktów i reagowania na przypadki zagrożenia wobec członków kadry. W Uczelni powołany jest Rzecznik Dyscyplinarny ds. Nauczycieli Akademickich i Komisja Dyscyplinarna ds. Nauczycieli Akademickich. Ponadto (zgodnie ze Statutem Uczelni) Rektor dba o utrzymanie porządku i bezpieczeństwa na terenie Uczelni. Zgromadzenia na terenie Uczelni odbywają się zgodnie z przepisami prawa, a w szczególności zgodnie z zasadami porządku publicznego i z zachowaniem godności osób biorących w nich udział oraz osób trzecich. Do zorganizowania zgromadzenia w pomieszczeniach Uczelni wymagana jest zgoda Rektora.

W Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku zapisy dotyczące przeciwdziałania mobbingowi zawarte zostały w Zarządzeniu Rektora nr 48/21 w sprawie: Procedury antymobbingowej Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku, Regulaminie pracy oraz w Informacji do umowy o pracę, z którymi pracownicy zostają zapoznani w momencie przyjęcia do pracy. Treść informacji jest następująca:

Art. 11¹ Pracodawca jest obowiązany szanować godność i inne dobra osobiste pracownika.

Art. 11² Pracownicy mają równe prawa z tytułu jednakowego wypełniania takich samych obowiązków; dotyczy to w szczególności równego traktowania mężczyzn i kobiet w zatrudnieniu.

Art. 11³ Jakakolwiek dyskryminacja w zatrudnieniu, bezpośrednia lub pośrednia, w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony, zatrudnienie w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy – jest niedopuszczalna.

Art. 18^{3a}. [Zakaz dyskryminacji] § 1. Pracownicy powinni być równo traktowani w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w szczególności bez względu na płeć,

wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także bez względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony, zatrudnienie w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy.

§ 2. Równe traktowanie w zatrudnieniu oznacza niedyskryminowanie w jakikolwiek sposób, bezpośrednio lub pośrednio, z przyczyn określonych w § 1.

§ 3. Dyskryminowanie bezpośrednio istnieje wtedy, gdy pracownik z jednej lub z kilku przyczyn określonych w § 1 był, jest lub mógłby być traktowany w porównywalnej sytuacji mniej korzystnie niż inni pracownicy.

§ 4. Dyskryminowanie pośrednio istnieje wtedy, gdy na skutek pozornie neutralnego postanowienia, zastosowanego kryterium lub podjętego działania występują lub mogłyby wystąpić niekorzystne dysproporcje albo szczególnie niekorzystna sytuacja w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych wobec wszystkich lub znacznej liczby pracowników należących do grupy wyróżnionej ze względu na jedną lub kilka przyczyn określonych w § 1, chyba że postanowienie, kryterium lub działanie jest obiektywnie uzasadnione ze względu na zgodny z prawem cel, który ma być osiągnięty, a środki służące osiągnięciu tego celu są właściwe i konieczne.

§ 5. Przejawem dyskryminowania w rozumieniu §2 jest także:

1) działanie polegające na zachęcaniu innej osoby do naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu lub nakazaniu jej naruszenia tej zasady;

2) niepożądane zachowanie, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności pracownika i stworzenie wobec niego zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery (molestowanie).

§ 6. Dyskryminowaniem ze względu na płeć jest także każde niepożądane zachowanie o charakterze seksualnym lub odnoszące się do płci pracownika, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności pracownika, w szczególności stworzenie wobec niego zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery; na zachowanie to mogą się składać fizyczne, werbalne lub pozawerbalne elementy (molestowanie seksualne).

§ 7. Podporządkowanie się przez pracownika molestowaniu lub molestowaniu seksualnemu, a także podjęcie przez niego działań przeciwstawiających się molestowaniu lub molestowaniu seksualnemu nie może powodować jakichkolwiek negatywnych konsekwencji wobec pracownika.

Art. 94³ Kodeksu Pracy- „§ 1. Pracodawca jest obowiązany przeciwdziałać mobbingowi.

§ 2. Mobbing oznacza działania lub zachowania dotyczące pracownika lub skierowane przeciwko pracownikowi, polegające na uporczywym i długotrwałym nękanii lub zastraszaniu pracownika, wywołujące u niego zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, powodujące lub mające na celu poniżenie lub ośmieszenie pracownika, izolowanie go lub wyeliminowanie z zespołu współpracowników.

§ 3. Pracownik, u którego mobbing wywołał rozstrój zdrowia, może dochodzić od pracodawcy odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

§ 4. Pracownik, który doznał mobbingu lub wskutek mobbingu rozwiązał umowę o pracę, ma prawo dochodzić od pracodawcy odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę, ustalone na podstawie odrębnych przepisów.

§ 5. Oświadczenie pracownika o rozwiązaniu umowy o pracę powinno nastąpić na piśmie z podaniem przyczyny, o której mowa w § 2, uzasadniającej rozwiązanie umowy.

W okresie ostatnich dziesięciu lat nie było przypadków zgłoszenia przez pracowników naukowych nieprawidłowego traktowania oraz działania mobbingowego. W Uczelni nie powołano osoby pełniącej rolę mediatora, z uwagi na brak zgłoszeń dotyczących mobbingu.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące: kryterium 4 - Raport z wizytacji w 2018 r. - wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Kadra prowadząca proces kształcenia Dokonanie właściwej obsady zajęć przedmiotów wyszczególnionych w załączniku nr 6 (przedmiotów takich jak: Nauka o państwie; Korespondencja handlowa; Etyka biznesu).	Zalecenie zostało zrealizowane.
2.	Zapewnienie odpowiedniej obsady zajęć uwzględniającej bardziej równomierne i zgodne z dorobkiem lub doświadczeniem zawodowym prowadzącego obciążenie dydaktyczne.	Zalecenie zostało zrealizowane.
3.	Zaleca się informowanie studentów o wynikach ankietyzacji zajęć dydaktycznych.	Zalecenie zostało zrealizowane. Kierownik Zakładu Ekonomii na bieżąco informuje studentów o wynikach ankietyzacji zajęć dydaktycznych. Wyniki ankietyzacji publikowane są również na stronie internetowej Uczelni.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Siedzibę Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku stanowią obiekty zlokalizowane w kompleksie złożonym z byłych budynków koszarowych, położonych przy ulicy Mickiewicza 21, przejętych po byłej jednostce wojskowej oraz budynek przy ulicy Reymonta 6, a także nowy budynek stanowiący Centrum Symulacji Medycznej. Całkowita powierzchnia użytkowa wszystkich budynków wynosi 13665,85 m².

Aktualnie Uczelnia wykorzystuje na cele dydaktyczne cztery obiekty z kompleksu, tzn. budynki A i B, wyremontowane i przekazane jej w formie aktu notarialnego przez lokalny samorząd z chwilą uruchomienia uczelni w 2001 roku, budynek F, tzw. „Arsenał”, wyremontowany i zaadaptowany na cele dydaktyczne przez władze uczelni ze środków własnych, a częściowo z pozyskanych funduszy ministerialnych i unijnych, oddany do użytku w trakcie inauguracji roku akademickim 2005/2006 przeznaczony pod potrzeby Instytutu Rolnictwa (aktualnie Gospodarki Rolnej i Leśnej) oraz budynek D oddany do użytku w lutym 2007 roku przeznaczony na potrzeby Zakładu Edukacji Artystycznej w Zakresie Sztuk Plastycznych (obecnie Zakład Pedagogiki, Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Zakład Ekonomii). Zaadaptowany budynek dawnej kotłowni poprawił warunki lokalowe Uczelni, inwestycja finansowana była ze środków własnych Uczelni oraz z dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Budynek przy ulicy Reymonta 6 (budynek C) uczelnia wydzierżawiła w 2003 roku od Urzędu Miasta. Ze względu na stan budynku, po przeprowadzeniu częściowego remontu, ulokowano Instytut Mechaniki i Budowy Maszyn. W listopadzie 2004 roku budynek został przekazany uczelni przez Urząd Miasta w formie aktu notarialnego. W 2009 roku uczelnia zakończyła prace związane z rozbudową, przebudową i adaptacją budynku. W budynku wygospodarowano ok. 600 miejsc dydaktycznych, w tym profesjonalnie wyposażone laboratoria fizyki, materiałoznawstwa, elektrotechniki i elektroniki, automatyki i robotyki, metrologii, mikroprocesorów, języków programowania, sieci komputerowych i sztucznej inteligencji, systemów CAD-CAM oraz sale wykładowe, wyposażone w najnowocześniejszy sprzęt audiowizualny. Inwestycja finansowana była ze środków własnych Uczelni oraz z dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Uczelnia w roku akademickim 2015/2016 zrealizowała przedsięwzięcie inwestycyjne pn. *„Przebudowa i rozbudowa kompleksu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jana Grodka w Sanoku o centrum sportowo - dydaktyczne”*. Celem realizacji projektu była budowa pełnowymiarowej hali sportowej oraz pracowni dydaktycznych i laboratoryjnych.

W kompleksie powstały dodatkowo reprezentacyjna aula Uczelni wyposażona w najnowocześniejszy sprzęt audiowizualny. Budowa obiektu zapewniła studentom możliwość korzystania z sali gimnastycznej, siłowni oraz sali fitness. Dzięki lokalizacji obiektu w kompleksie na ulicy Mickiewicza zlikwidowano problemy z dojazdem studentów na zajęcia do podobnych obiektów na terenie miasta. Ponadto Uczelnia powiększyła swoją bazę o dodatkowe sale audytoryjne, pomieszczenia dydaktyczne i laboratoryjne.

We wrześniu 2021 roku oddano do użytku Centrum Symulacji Medycznej (CSM). Obiekt został zrealizowany w ramach projektu pn. Budowa Centrum Symulacji Medycznej dla kierunków pielęgniarstwo i ratownictwo medyczne oraz wyposażenie pracowni i laboratoriów dla kierunku mechanika i budowa maszyn w PWSZ im. Jana Grodka w Sanoku. Centrum Symulacji Medycznej stanowiące ponad 30 milionową inwestycję Uczelni Państwowej w Sanoku to miejsce, gdzie w specjalnie zaaranżowanych warunkach, przy użyciu specjalistycznych fantomów i symulatorów, studenci kierunków pielęgniarstwo i ratownictwo medyczne nabywają praktyczne umiejętności zawodowe. CSM wyposażone jest w aule, sale dydaktyczne wraz z przyległymi pomieszczeniami sterowni, pomieszczenia biurowe do pracy, węzły higieniczno-sanitarne i socjalne. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Obiekt składa się z dwóch części/bloków niezależnych od siebie tj. części dydaktycznej oraz części noclegowej. Podstawową funkcją budynku jest prowadzenie zajęć dydaktycznych dla studentów. W budynku zaprojektowano dwie klatki schodowe oraz windę umożliwiającą transport łóżek szpitalnych.

Budynki Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku przystosowane są do nauczania osób niepełnosprawnych ruchowo. Trzy budynki dydaktyczne wyposażone są w windy oraz specjalistyczne urządzenia ułatwiające poruszanie się osób niesprawnych ruchowo i osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

W dniu 30.08.2023 r. podpisano umowę na przebudowę jednego z najstarszych budynków uczelni (bud. B). Obiekt, w którym dawniej uczyli się studenci pielęgniarstwa, edukacji artystycznej czy gospodarki w ekosystemach rolnych i leśnych stanie się już w październiku 2024 r. nowoczesnym centrum kształcenia studentów fizjoterapii. Koszt inwestycji wyniesie ponad 16 mln złotych brutto.

Sale i pracownie dydaktyczne oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej, umożliwiają prawidłową realizację zajęć. Prowadzone są okresowe przeglądy infrastruktury dydaktycznej oraz bibliotecznych, wyposażenia technicznego pomieszczeń, pomocy i środków dydaktycznych, zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych. Również studenci mają możliwość zgłaszania wniosków, sugestii do uposażenia infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej. Wykładowcy Zakładu Ekonomii, studenci oraz interesariusze zewnątrzni mają prawo zgłosić wniosek zapotrzebowania na: pomoce naukowe, aparaturę, wyposażenie, planowane wydarzenia w Zakładzie, udział w seminariach i konferencjach, zakup literatury itd. Informacje te są zbierane przez kierownika zakładu i przekazywane w formie zbiorczej na początku stycznia do realizacji przez Kanclerza. Stale dąży się do likwidacji barier architektonicznych, udoskonalenia procesu edukacyjnego dla potrzeb studentów z niepełnosprawnością.

W celu ułatwienia studentom UP dostępu do Internetu wykonano na terenie uczelni dwa punkty typu HOTSPOT oraz zainstalowano pięć kiosków internetowych. W związku z rozwojem sieci komputerowej UP rozbudowała system dziekanatowy poprzez nowe moduły usprawniające kontakt studentów z Działem Toku Studiów i wykładowcami. Zakupiono moduły e-student i e-prowadzący. W ramach projektu wdrożono system e-biblioteka oraz rozszerzono system e-learning o transmisję strumieniową sygnału audio i wideo (webcasting). Od roku akademickiego 2022/23 wprowadzono na uczelni system obsługi USOS. USOSweb informatyczny system do obsługi studentów i zarządzania tokiem studiów, pozwala na przeniesienie na płaszczyznę elektroniczną wielu usług, czynności i procedur, które są związane z organizacją i dokumentacją przebiegu studiów.

Biblioteka Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku funkcjonuje od dn. 01.01.2003 r. Obecnie zajmuje skrzydło, w oddanym do użytku w 2006 r., budynku F i obejmuje następujące pomieszczenia: Wypożyczalnię, Czytelnię oraz magazyn wyposażony w przesuwane regały. Czytelnia Biblioteki wyposażona jest w 11 stanowisk komputerowych z bezpłatnym dostępem do Internetu. W Czytelni znajduje się również stanowisko komputerowe dla studentów z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności wyposażone w komputer z monitorem 55 calowym ułatwiającym pracę osobom z dysfunkcją wzroku, klawiaturę zaprojektowaną dla studentów z dysfunkcją rąk i dla słabowidzących, specjalne bezprzewodowe słuchawki dla studentów słabosłyszących, powiększalnik materiałów drukowanych „Read Desk”.

Zbiory Biblioteki gromadzone są zgodnie z kierunkami i specjalnościami prowadzonymi przez Uczelnię. Zakup zbiorów odbywa się na podstawie zamówień składanych przez poszczególne Instytuty i Zakłady. Na dzień 10.08.2023 r. księgozbiór Biblioteki liczył 22 789 woluminów, 242 pozycje zbiorów audiowizualnych, 23 egzemplarze zbiorów kartograficznych. W 2023 r. Biblioteka prenumeruje 32 tytuły czasopism. Wykaz wszystkich dostępnych czasopism znajduje się na stronie internetowej Biblioteki w zakładce *Czasopisma*.

Zbiory elektroniczne Biblioteki zapewniają dostęp do publikacji elektronicznych w Czytelni oraz z komputerów domowych. Na każdym stanowisku komputerowym Czytelnik może skorzystać z baz Wirtualnej Biblioteki Nauki: Web of Science, Scopus, Elsevier, Springer oraz Wiley Online Library. Ponadto, po otrzymaniu kodu dostępu, Czytelnik może skorzystać z baz Ibuk.Libra, NASBI (BIBLIO), EBSCO także z komputerów domowych. Ibuk.Libra zapewnia dostęp do 2523 publikacji elektronicznych, w bibliotece elektronicznej NASBI można skorzystać ze 104 publikacji, dostępne bazy EBSCO zawierają streszczenia dokumentów oraz pełne teksty z ponad 20 000 tytułów czasopism naukowych. Planowany jest zakup kolejnych baz pełnotekstowych CINAHL Complete oraz Rehabilitation & Sports Medicine Source. Czytelnicy mogą korzystać również z ogólnodostępnych bibliotek cyfrowych m.in. Biblioteki Narodowej, Biblioteki Cyfrowej Biblioteki Kraków, Jagiellońskiej Biblioteki Cyfrowej, Sanockiej Biblioteki Cyfrowej, Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej oraz Bibliotek Cyfrowych UMCS, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Politechniki Warszawskiej i innych. Biblioteka umożliwia dostęp do 63 tytułów czasopism w wersji elektronicznej pełnotekstowej, platform i serwisów edukacyjnych oraz otwartych zasobów edukacyjnych. Wszystkie informacje z linkami do zasobów elektronicznych znajdują się na stronie internetowej w zakładce *Zasoby cyfrowe: Ibuk.Libra, NASBI, EBSCO, Biblioteki cyfrowe, E-czasopisma, Platformy i serwisy edukacyjne, Otwarte zasoby edukacyjne, E-źródła*.

Trwają prace nad włączeniem Biblioteki do ogólnopolskiego elektronicznego systemu komercjalizacji recenzowanych prac naukowych pracowników Uczelni, co umożliwi umieszczanie na e-platformie publikacji oraz prac afiliowanych przez Uczelnię, jak również prac jej pracowników pozostałych (w przypadku pracowników drugoetatowych) w jednostkach macierzystych. Prowadzone są prace wdrożeniowe nad systemem bibliograficzno-bibliometrycznym Expertus, umożliwiającym włączenie do systemu recenzowanych prac naukowych.

Zbiory Biblioteki gromadzone są zgodnie z kierunkami i specjalnościami prowadzonymi przez Uczelnię. Zakup zbiorów odbywa się na podstawie zamówień złożonych przez poszczególne Zakłady i Instytuty. Aktualnie Biblioteka realizuje zamówienia, aby wykaz literatury zawarty w sylabusie był dostępny w Bibliotece i Czytelni.

Biblioteka jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 - Raport z wizytacji z 2018 r. wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zaleca się podjęcie starań dla pozyskania funduszy na zakup sprzętu dla osób niedowidzących do biblioteki.	Zalecenie zostało zrealizowane. Biblioteka UP w Sanoku jest w pełni przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
2.	Zaleca się zwiększyć nadzór nad wykorzystaniem programów komputerowych na przedmiotach wymagających stosowania nowoczesnych technik w praktyce (np. Podstawy logistyki, Statystyka).	Zalecenie zostało zrealizowane. Dla potrzeb procesu dydaktycznego na kierunku studiów ekonomia zostało zakupione odpowiednie oprogramowanie komputerowe m.in. Comarch ERP Optima, IBM SPSS, Revas, Płatnik, eanaliza.pl, DATEV AUDIT, eureca.com.pl. Nadzór nad wykorzystaniem oprogramowania komputerowego dla celów dydaktycznych na kierunku studiów ekonomia sprawuje kierownik Zakładu Ekonomii

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Zakład Ekonomii Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym na kilku płaszczyznach. Do 2018 r. współdziałała z Konwentem Uczelni, do którego kompetencji należało m.in. wyrażanie opinii dotyczących potrzeb kształcenia, planów rozwoju Uczelni oraz kierunków kształcenia, specjalności, pomocy w prowadzeniu działalności naukowo-badawczej i wdrożeniowej. W pracach Konwentu uczestniczyli m.in. przedstawiciele lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw i instytucji oraz stowarzyszeń zawodowych. Po rozwiązaniu Konwentu w roku 2018 powołano Radę Uczelni, która pełni podobne funkcje.

Szczególnie cenne są opinie przedstawicieli potencjalnych pracodawców, właścicieli firm, biur rachunkowych oraz jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto UP im. Jana Grodka w Sanoku posiada procedurę wewnątrzuczelnianą określającą zakres i charakter współpracy z interesariuszami (P-WSZJK-12, Konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi).

Na poziomie Instytutu Nauk Społecznych, w którego skład wchodzi Zakład Ekonomii została powołana Rada Interesariuszy. Jej celem działania jest współtworzenie, opiniowanie i modyfikowanie programów oraz efektów uczenia się, a także pomoc w odbywaniu praktyk zawodowych przez studentów. Rada została powołana przez dyrektora Instytutu Nauk Społecznych na okres od 01.09.2020 do 31.08.2024 r. W skład Rady wchodzi przedstawiciele następujących instytucji: Biuro Rachunkowe Plus-Minus, Biuro Rachunkowe (usługi księgowe) Akonto, PASS Polska sp. z o.o.

Studenci Zakładu Ekonomii, realizując praktyki zawodowe w ramach programu studiów pozostają w stałym kontakcie z instytucjami, w których często znajdują zatrudnienie po uzyskaniu dyplomu, głównie biura rachunkowe i jednostkach samorządu terytorialnego.

Kolejną płaszczyzną współpracy z interesariuszami zewnętrznymi są indywidualne inicjatywy pracowników naukowo-dydaktycznych, którzy są związani z różnymi podmiotami zewnętrznymi ze względu na to, iż pełnią w nich rolę ekspertów, doradców itd. Okazją do wymiany myśli i poglądów z praktykami były realizowane *wyjazdy studyjne* w ramach projektu unijnego „Kształcimy Zawodowców”. Ponadto, w ramach projektu pn. „Program praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych”, studenci tworzyli wdrożeniowe prace dyplomowe przy udziale opiekuna z ramienia zakładu pracy. Inicjatywy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym na bieżąco aktualizowane są na instytutowej stronie internetowej w zakładce Zakład Ekonomii (i zakładce Koło naukowe Hossa „z nami się opłaca”)³.

³ <https://instytut-spoeczno-artystyczny.up-sanok.edu.pl/aktualnosci/podkarpackie-centrum-innowacji-zaprasza-do-udzialu-w-szkoleniu-80.html>. Wizyta w SEE-EURO Park Mielec <https://instytut-spoeczno-artystyczny.up-sanok.edu.pl/aktualnosci/wizyta-studyjna-w-sse-euro-park-mielec-72.html>. Meetup z ekspertami z PCI <https://instytut-spoeczno-artystyczny.up-sanok.edu.pl/aktualnosci/meetup-z-expertami-z-podkarpackiego-centrum-innowacji-82.html>

Zacieśniając współpracę oraz dbając o charakter praktyczny kierunku, w Zakładzie Ekonomii powierza się prowadzenie zajęć także specjalistom, praktykom z otoczenia społeczno-gospodarczego. W roku akademickim 2023/2024 liczną grupę (12 nauczycieli) biorących udział w procesie dydaktycznym na kierunku ekonomia stanowią osoby posiadające doświadczenie zawodowe w różnych obszarach przemysłu i administracji publicznej (szerzej zob. *Kryterium 4 niniejszego raportu*).

Dodatkowo, pracownicy Zakładu Ekonomii wraz z zaangażowanymi studentami w ramach współpracy ze środowiskiem, prowadzą w powołanej Akademii Małego Żaka zajęcia dla dzieci w wieku 5-10 lat. Zadaniem Akademii Małego Żaka jest organizacja wykładów i warsztatów w salach akademickich UP w Sanoku, w których na co dzień zasiadają studenci. Pracownicy Zakładu Ekonomii prowadzi zajęcia dla dwóch grup wiekowych. *Finansowe mrówki i finansowe pszczołki* to zajęcia mające na celu zapoznanie najmłodszych dzieci z podstawową wiedzą ekonomiczną, natomiast *Amerykańska szkoła finansów i przedsiębiorczości - jak zostać przedsiębiorcą* skierowana była do dzieci starszych, głównie szkolnych.

Dodatkową ofertą dla studentów jest możliwość uczestnictwa w Forum Gospodarczym, odbywającym się w Uczelni Państwowej od roku 2020. Forum jest miejscem spotkań lokalnych przedsiębiorców, przedstawicieli biznesu i ekspertów z osobami reprezentującymi jednostki samorządu terytorialnego oraz władzami rządowymi. Podczas paneli dyskusyjnych uczestnicy podejmują debatę nad perspektywami rozwoju regionu, komentują sytuację gospodarczą kraju oraz zastanawiają się nad możliwościami podjęcia współpracy międzynarodowej. Studenci dzięki uczestnictwu w tym wydarzeniu poszerzają swoją wiedzę oraz mają bezpośredni kontakt z przedsiębiorcami i szeroko pojętym światem biznesu.

W ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości Zakład Ekonomii organizuje (z wyjątkiem okresu pandemii) spotkania z przedstawicielami regionalnego biznesu, w celu pobudzenia kreatywności studentów, pokazania inicjatyw lokalnych, omówienia zalet i wad własnego i nie tylko biznesu. W ramach XV edycji „Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości”, 14 listopada 2022 roku odbyło się sympozjum pt. „Elastyczność bez granic”. Udział wzięli oprócz kadry dydaktycznej Zakładu Ekonomii przedstawiciele firm: Nintendo, Carbo SAN i Szpitala powiatowego w Lesku.

Kolejną inicjatywą skierowaną do studentów oraz przedsiębiorców regionu była organizacja I Podkarpackiej Konferencji „Księgowy Rollercoaster” w dniu 10 listopada 2022 roku. Celem konferencji było spotkanie księgowych, pracowników biur rachunkowych i działów księgowości w celu omówienia problemów i wątpliwości związanych ze zmianami prawnymi. Wymiana doświadczeń oraz omówienie przez specjalistów zmian prawnych skutkowało pozytywnym odzewem w otoczeniu, promocją uczelni i kierunku. Dla studentów stworzyła możliwość kontaktu z pracownikami działów księgowości, biur rachunkowych (potencjalnymi pracodawcami) oraz poszerzenia własnej wiedzy na temat niuansów prawnych w zmieniającej się rzeczywistości. Mając na uwadze potrzeby rynku oraz potrzeby studentów, podjęto rozmowy ze Stowarzyszeniem Księgowych w Polsce, oddział w Rzeszowie w celu nawiązania ścisłej współpracy. Zaplanowano podpisanie umowy z końcem września lub na początku października. Zaproponowane formy współpracy to: specjalistyczne kursy kadrowo- płacowe (termin i zakres do ustalenia); warsztaty tematyczne i webinaria z księgowości oraz zamknięcia roku (grudzień 2023); studia podyplomowe wg programu

Stowarzyszenia przygotowujące do egzaminu I i II stopnia w dalszej perspektywie współpracy, możliwość objęcia procesem certyfikacji studentów Uczelni.

W roku 2021 zostało przeprowadzone badanie wśród studentów dotyczące możliwości poszerzenia ich wiedzy o dodatkowe formy doskonalenia zawodowego, co skutkowało utworzeniem studiów podyplomowych (oprócz istniejących Menadżer HR) Zarządzanie przedsiębiorstwem z uwzględnieniem rachunkowości i podatków; oraz Administracja.

Również w roku 2021 na podstawie konsultacji ze studentami dokonano korekty planów studiów o przedmioty wspierające umiejętności i kompetencje społeczne.

Podejmowane działania mają za zadanie wspierać studentów w osiągnięciu przez nich zakładanych dla praktycznego profilu studiów efektów uczenia. Dzięki podjętym działaniom absolwenci są wyposażeni nie tylko w wiedzę akademicką, ale także potrafią zastosować ją w praktyce, co czyni ich atrakcyjnymi na rynku pracy.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 - Raport z wizytacji z 2018 r. - wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy (brak zaleceń w raporcie z wizytacji PKA dokonanej w dniach 7-8.06.2018 r. na kierunku studiów ekonomia – I stopień)	

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Uczelnia Państwowa im. J. Grodka w celu umiędzynarodowienia procesu kształcenia i planów rozwoju kierunku, podejmuje wielokierunkowe działania obejmujące swym zakresem nauczycieli akademickich oraz studentów.

Do aktywności w obszarze umiędzynarodowienia można zaliczyć:

- od 2018 roku współpracę pracowników Zakładu Ekonomii z pracownikami zagranicznych placówek naukowo-dydaktycznych. Współpraca obejmuje wspólne publikacje oraz wyjazdy w ramach programu ERASMUS+. Pierwsza monografia pt. „Wyzwania społeczne i gospodarcze współczesnego świata” wydana w 2018 roku pod redakcją dra inż. Ryszarda Dziekana, dr Patrycji Pudło mgr Aliny Pyrczały, w której pojawiły się oprócz artykułów pracowników Zakładu Ekonomii również artykuł Ing. Lenki Pčolinskiej, PhD (pracownika FVS UPJŠ - Pavol Jozef Šafárik University in Košice, Faculty of Public Administration, KEaRVS - Department of Economics and Management of Public Administration) pt. „Teacher's competences as a key factor of quality education”. Monografia była recenzowana po stronie polskiej przez dr hab. Jacka Strojnego prof. nadzw. PWSZ oraz dr Lesława Niemczyka adiunkta UP w Sanoku. Zaś po stronie zagranicznej przez panią doc. Ing. Annę Čepelovú, PhD. reprezentującą FVS UPJŠ - Pavol Jozef Šafárik University in Košice Faculty of Public Administration, KEaRVS - Department of Economics and Management of Public Administration.
- w kwietniu 2019 roku dr Patrycja Pudło w ramach programu ERASMUS+ uczestniczyła w szkoleniu na Uniwersytecie Pavla Jozefa Šafárika w Koszycach. W ramach spotkania dyskutowano o różnicach w funkcjonowaniu różnych przedsiębiorstw sektora publicznego oraz prywatnego w Polsce i na Słowacji. Organizatorem szkolenia była katedra KEaRVS kierowana przez panią doc. Ing. Anne Čepelovú, PhD. Treści były bardzo ubogacające m.in. ze względu na prowadzone przez panią dr P. Pudło zajęcia zarządzania małymi i średnimi firmami. Również w listopadzie 2019 pani Ing. Lenka Pčolinska, PhD uczestniczyła w seminarium organizowanym przez Zakład Ekonomii w ramach XII Światowego Dnia Przedsiębiorczości, gdzie w ramach seminarium wystąpiła z referatem pt. „Social enterprise and social economy in Slovakia”.
- w 2020 roku wydano drugą monografię pt. „Wyzwania społeczne i gospodarcze współczesnego świata II” pod redakcją naukową dr Patrycji Pudło, dr Ryszarda Dziekana, dr Lesława Niemczyka. Publikacja była recenzowana po stronie polskiej oraz słowackiej. Recenzentem po stronie polskiej był dr hab. Łukasz Popławski prof. UP, dr Piotr Frączek, doc. Ing. Emília Huttmanová, PhD, wszyscy recenzenci są pracownikami UP im. Jana Grodka w Sanoku. Po stronie zagranicznej (słowackiej) recenzentem była pani doc. Ing. Anna Čepelovú, PhD. reprezentującą FVS UPJŠ - Pavol Jozef Šafárik University in Košice Faculty of Public Administration, KEaRVS - Department of Economics and Management of Public Administration. W monografii oprócz artykułów pracowników zakładu Ekonomii pojawiły się dwa artykuły pani Ing. Lenki Pčolinskiej, PhD. – pierwszy pt. „Promoting social economy in emergent EU countries: Potential of the social economy in Slovakia”, drugi pt. „Reflection on the relation between long-term unemployment and solutions of the social economy. Case of the EU 28 countries.”
- w 2022 roku wydana została trzecia monografia pt. „Wyzwania społeczne i gospodarcze współczesnego świata III” pod redakcją naukową dr Patrycji Pudło. Publikacja była recenzowana po stronie polskiej oraz słowackiej. Recenzentem po stronie polskiej był dr hab. Łukasz Popławski

prof. UP natomiast po stronie zagranicznej (słowackiej) pani doc. Ing. Annę Látečková, PhD. reprezentująca Slovak University of Agriculture in Nitra, Faculty of Economics and Management oraz panią Ing. Eve Mihaliková, PhD. reprezentująca Pavol Jozef Šafárik University in Košice Faculty of Public Administration, KEARVS - Department of Economics and Management of Public Administration. W monografii oprócz artykułów pracowników Zakładu Ekonomii pojawiły się artykuły pani Ing. Lenki Pčolinskiej, PhD., we współautorstwie z panem Ing. Matúšem Vyrostko, PhD (pracownikiem Silesian University in Opava, Faculty of Public Policies in Opava The Institute of Public Administration and Social Policy) pt. „Comparison of the current requirements for employees in public administration and their educational and skill set level in the Slovak Republic and the Member States of the European Union.” W monografii ukazał się również artykuł pani Ing. Daniela Hricovej PhD., reprezentującą Czech University of Life Sciences Prague. Faculty of Economics and Management, Department of Trade and Finance, pt. „The use of Moodle e-learning system: a study at the Czech University in the course Accounting”. Monografia zawiera również artykuł, który powstał we współautorstwie pani doc. Ing. Emilii Huttmanovej, PhD pracownika UP. Jana Grodka w Sanoku oraz pana prof. Ing. Petera Adamišina, PhD. (pracownika Prešovskiej Univerzity v Prešove) pt. „Sustainable Development in the Light of Theoretical Approaches – from the Beginning to Current Trends and Challenges towards Sustainability.”

- w 2023 roku dr Patrycja Pudło została zaproszona na szkolenie pt. „Projektové a rozvojové stratégie” realizowane na Uniwersytecie w Preszowie, skorzystała z zaproszenia w ramach programu ERASMUS+. Podczas szkolenia poruszane były zagadnienia pozyskiwania funduszy na realizację różnych projektów z praktycznymi przykładami. Szkolenie prowadził prof. Ing. Peter Adamišin, PhD., prorektor ds. strategii i marketingu Preszowskiego Uniwersytetu. Treści były bardzo interesujące dla uczestników m.in. ze względu na prowadzone przez dr P. Pudło zajęcia „Biznes plan - firma symulacyjna” oraz warsztaty z przedsiębiorczości, czy zarządzania małymi i średnimi firmami.

Kolejnym kluczowym aspektem służącym umiędzynarodowieniu są obowiązkowe lektory języków obcych dla studentów. Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku proponuje studentom naukę czterech języków obcych: angielskiego, niemieckiego, ukraińskiego, słowackiego. Rozwijanie kompetencji studentów w zakresie języków obcych jest jednym z ważnych celów kształcenia na kierunku ekonomia. Nauka języków obcych służy wspieraniu studentów w podejmowaniu ciągłego samokształcenia, w wyjazdach za granicę i uczestnictwie w programach (projektach) międzynarodowych.

Studenci na studiach I stopnia uczą się języka angielskiego przez 4 semestry (razem 120 godzin), zaś na studiach II stopnia przez 2 semestry (razem 60 godzin). Lektorat odbywa się w grupach studentów o zbliżonym poziomie wyjściowym znajomości języka obcego. Lektorat ma charakter kursu zintegrowanego, w trakcie którego studenci rozwijają wszystkie sprawności językowe ze szczególnym uwzględnieniem sprawności komunikacyjnych. Dodatkowo rozwijana jest znajomość słownictwa fachowego. Oprócz ćwiczeń studenci mają możliwość korzystania z konsultacji językowych oraz zasobów biblioteki UP w Sanoku.

Efekty uczenia się zakładają osiągnięcie przez studentów poziomu biegłości językowej na poziomie B2 (studia I stopnia) oraz na poziomie B2+ (studia II stopnia). Wyniki kształcenia monitorowane są na bieżąco na podstawie udziału studentów w zajęciach, ich wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz za pomocą testów sprawdzających oraz egzaminu końcowego. Cenną weryfikacją praktyczną poziomu kompetencji językowych są też wyjazdy zagraniczne w ramach programu

Erasmus+, w trakcie których studenci mogą przekonać się o poziomie swoich umiejętności i konieczności dalszego ich doskonalenia. Stopień przygotowania studentów do podejmowania kształcenia w języku obcym lub wyjazdu zagranicznego jest niejednorodny i zależy od indywidualnych zdolności, możliwości oraz zaangażowania studenta w rozwijanie kompetencji językowych. Studenci osiągający zakładany poziom znajomości języka obcego są w pełni przygotowani do podejmowania studiów w języku angielskim (lub w języku niemieckim) zarówno w kraju jak i za granicą; mogą uczestniczyć w wykładach i ćwiczeniach.

Międzynarodowy wymiar kształcenia na kierunku ekonomia wiąże się także z dużym naciskiem na praktyczne nauczanie przedmiotów z zakresu rachunkowości i finansów. Jak wiadomo, rachunkowość (sprawozdawczość finansowa) powszechnie utożsamiana jest z międzynarodowym językiem biznesu, którym posługują się korporacje oraz rynki finansowe. Student, który opanuje język angielski oraz bardzo dobrze zna rachunkowość (sprawozdawczość) finansową jest praktycznie przygotowany do pracy w działach finansowych korporacji oraz instytucjach finansowych niemalże na każdej szerokości geograficznej. Dlatego w programie kierunku ekonomia znajdują się przedmioty od „Rachunkowości”, przez „Rachunkowość finansową”, po „Międzynarodowe standardy rachunkowości”, „Controlling” itd. Studenci w trakcie nauczania tych przedmiotów mają bezpłatny dostęp do podręcznika rachunkowości opracowanego przez pracownika Zakładu Ekonomii dra Lesława Niemczyka pt. „Rachunkowość, czyli podstawowy kurs biznesu” (350 stron A4).

Na kierunku ekonomii prowadzono w latach wcześniejszych zajęcia w języku angielskim w całości lub częściowo dla studentów programu Erasmus+ m.in.:

Lp.	Rok akademicki	Nazwa przedmiotów przeprowadzonych w języku angielskim na kierunku studiów ekonomia
1	2018/2019	human resource management; management; economic analysis; practical quality management; controlling
2	2019/2020	management; microeconomics; economic analysis; regional economics; controlling
3	2020/2021	nie było studentów z zagranicy na kierunku studiów ekonomia
4	2021/2022	nie było studentów z zagranicy na kierunku studiów ekonomia
5	2022/2023	nie było studentów z zagranicy na kierunku studiów ekonomia

W roku akademickim 2022/2023 w Zakładzie Ekonomii oferowano studentom Erasmus+ następujące zajęcia w języku obcym (w całości lub częściowo):

- controlling – controlling
- basics of banking - podstawy bankowości
- regional and local economics - gospodarka regionalna i lokalna
- social policy - polityka społeczna
- economic analysis - analiza ekonomiczna.

Istotnym elementem umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku studiów Ekonomia w UP w Sanoku jest prowadzenie zajęć dydaktycznych przez pracowników pochodzących z zagranicy. Zajęcia dydaktyczne na kierunku studiów ekonomia prowadziły dr hab. Maria Kardis oraz dr hab. Emília Huttmanová, będące pracownikami Uniwersytetu w Preszowie (Słowacja).

W planie studiów na kierunku ekonomia (studia II stopnia) przewidziano również fakultatywne przedmioty prowadzone w języku angielskim (Analiza ekonomiczna przedsiębiorstw oraz Język angielski w biznesie).

W 2022 roku Uczelnia Państwowa – Zakład Ekonomii aplikowała o przyznanie grantu w ramach projektu finansowanego ze środków EU "Green Personal Finance empowering the households and individuals for green transition and energy efficiency". Uczelnia była jednym z partnerów w projekcie, pozostali partnerzy to: 1. Higher Institute of Insurance and Finance (VUZF) – coordinator - Bulgaria; 2. ESE, Ensino Superior Empresarial, LDA. (ISAG) – Portugal; 3. TDM 2000 INTERNATIONAL – Italy; 4. Institut za primeneti istrazuvanja za biznis (IARB) - North Macedonia; 5. Wittenborg University of Applied Sciences (WUAS) – Netherlands; 6. LETTERKENNY INSTITUTE OF TECHNOLOGY (LYIT) – Ireland. Całkowita kwota projektu wynosiła: 250.000 EUR.

Partnerzy zagraniczni w ramach Erasmus+ dla kierunku ekonomia to:

1. Fachhochschule Burgenland - Eisenstadt (Austria)
2. Konstantin Preslavsky University of Shumen (Bułgaria)
3. Higher Institute of Insurance and Finance, VUZF (Bułgaria)
4. City Unity College (Cypr)
5. Universidad de Granada (Hiszpania)
6. Daugavpils University (Łotwa)
7. Utenos Kolegija (Litwa)
8. Ventspils Augstskola (Łotwa)
9. Universiteti Shtetëror i Tetovës (Macedonia)
10. Univerzitet Goce Delchev Shtip (Macedonia)
11. Instituto Superior Miguel Torga (Portugalia)
12. Technická univerzita v Košiciach (Słowacja)
13. Slovenská Poľnohospodárska Univerzita v Nitre (Słowacja)
14. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (Słowacja)
15. Canakkale Onsekiz Mart Universitesi (Turcja)
16. Mehmet Akif Ersoy Universitesi (Turcja)
17. Kilis 7 Aralik Universitesi (Turcja)
18. Kocaeli Universitesi (Turcja)
19. Ondokuz Mayis Universitesi (Turcja)
20. Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta (Turcja)
21. Adnan Menderes Üniversitesi (Turcja)
22. Avrasya Üniversitesi (Turcja)
23. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi (Turcja)
24. Düzce Üniversitesi (Turcja)
25. Eszterházy Károly Egyetem (Węgry)
26. Kaposvári Egyetem (Węgry)
27. Università degli Studi della Basilicata (Włochy)
28. Universidad de Oriente - San Miguel (Salwador)

Aktualizowana lista: <https://up-sanok.edu.pl/erasmus/partnerzy-erasmus>

Studenci z zagranicy studiujący na kierunku w ramach Erasmus+:

1. 2018/2019 – 7 osób (Turcja)
2. 2019/2020 – 3 osoby (Hiszpania, Turcja)
3. 2020/2021 – 0 osób (ograniczenia mobilności z powodu epidemia Covid)
4. 2021/2022 – 0 osób (ograniczenia mobilności z powodu epidemia Covid)
5. 2022/2023 – 0 osób (ograniczenia mobilności z powodu epidemia Covid)

Pracownicy z zagranicy prowadzący zajęcia na kierunku w ramach Erasmus+:

1. 2018/2019 – 0 osób
2. 2019/2020 – 0 osób
3. 2020/2021 – 0 osób
4. 2021/2022 – 3 osoby (Bułgaria)
5. 2022/2023 – 3 osoby (Plovdiv, Bułgaria; Staff mobility for training)

Pracownicy zakładu wyjeżdżający za granicę w ramach Erasmus+:

1. 2018/2019 – 1 osoba (Słowacja)
2. 2019/2020 – 0 osób
3. 2020/2021 – 0 osób
4. 2021/2022 – 2 osoby (Bułgaria, Słowacja)
5. 2022/2023 – 2 osoby (Cypr, Słowacja)

Studenci kierunku wyjeżdżający za granicę w ramach Erasmus+:

1. 2018/2019 – 2 osoby (Słowacja, Zjednoczone Królestwo)
2. 2019/2020 – 0 osób
3. 2020/2021 – 0 osób
4. 2021/2022 – 0 osób
5. 2022/2023 – 2 osoby (Słowacja)

Dodatkowe informacje, które Uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 7 są następujące.

Formy zachęcania środowiska akademickiego UP w Sanoku do udziału w programie Erasmus+:

1. emailing,
2. sms-y grupowe (otrzymuje każdy pracownik/student),
3. krótkie wizyty na zajęciach,
4. ulotki i plakaty,
5. strona internetowa uczelni (np. wyskakujący pop-up, relacje z poprzednich wyjazdów),
6. Facebook,
7. YouTube,
8. gablotki ścienne,
9. Erasmus Day,
10. kontakt ze starostami i Radą Samorządu Studenckiego,
11. bezpośrednie rozmowy z osobami, które trafiły do Biura Promocji i Współpracy w innej (niż Erasmus+) sprawie,
12. przedstawienie programu na spotkaniach organizacyjnych pierwszego roku.

Formy zachęcania środowiska akademickiego partnerów UP w Sanoku do udziału w programie Erasmus+ w Polsce:

1. emailing,
2. plakaty przesłane pocztą,
3. YouTube,
4. kontakt z koordynatorami w uczelniach partnerskich (w tym bezpośrednie zaproszenia).

Dostosowanie strony internetowej do użytkowników z zagranicy. Uczelnia posiada angielską wersję swojej strony internetowej pod adresem <https://up-sanok.edu.pl/en/>. Dodatkowo

na oficjalnym kanale YouTube uczelni utworzono playlistę filmów anglojęzycznych przedstawiających uczelnię (<https://www.youtube.com/user/pwszsanok>)

Oferta nauki języków obcych. W ramach umiędzynarodowienia uczelni w roku akademickim 2022/2023 pracownikom uczelni i studentom udostępniono nieodpłatną naukę w innowacyjnej formie, czyli poprzez aplikację Speakly (dostępnych szereg języków na różnych poziomach). Dodatkowo zorganizowano cykl zajęć stacjonarnych z języka angielskiego (poziom A2+). W badanym okresie jedna osoba korzystała z tych zajęć zarówno w trybie stacjonarnym, jak i za pomocą platformy *speakly*.

Struktura organizacyjna programu Erasmus+. W strukturze uczelni powołano stanowiska:

1. Uczelniany Koordynator Programu Erasmus+ (mgr Marcin Owsiak),
2. Uczelniany koordynator ECTS (mgr Elżbieta Kruczek).

Obecnie w strukturze organizacyjnej Erasmus+ nie ma koordynatorów instytutowych/zakładowych (ze względu na skalę mobilności).

W Uczelni Państwowej w Sanoku prowadzone są również okresowe oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia (m.in. na kierunku studiów ekonomia) w ramach Komisji ds. współpracy z zagranicą, którą kieruje Pani dr hab. Elżbieta Cipora, prof. ucz., Prorektor UP w Sanoku.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 - Raport z wizytacji z 2018 r. - wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
	Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	
1.	Zaleca się nawiązanie współpracy z uczelniami krajów sąsiednich w celu realizowania wspólnego projektu dydaktycznego np. praktyk i staży zawodowych.	Uczelnia cały czas prowadzi proces pozyskiwania partnerów zagranicznych. Aktualnie posiada umowy z 28 podmiotami z zagranicy. Niestety ze względu na ograniczenia mobilności z powodu epidemii Covid, wspólne projekty dydaktyczne (praktyki, staże) nie zostały zrealizowane. Uczelnia ograniczała się jedynie do podejmowania inicjatyw w zakresie wspólnego realizowania projektów z partnerami zagranicznymi m.in. w zakresie badań naukowych (np. w roku 2022 – projekt " <i>Green Personal Finance empowering the households and individuals for green transition and energy efficiency</i> ").
2.	Zaleca się wprowadzenie do programu studiów przedmiotu prowadzonego w języku obcym.	Zalecenie zostało wykonane. Studenci mają możliwość uczestnictwa w zajęciach dydaktycznych prowadzonych w języku angielskim (Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwach oraz Język angielski w biznesie – studia II stopnia). Niestety ze względu na niskie zainteresowanie, zajęcia w języku angielskim są prowadzone głównie dla grup, w których uczestniczą studenci z zagranicy.
3.	Zaleca się stworzenie studentom możliwości przygotowania oraz zdawania w jednostce certyfikatu z języka obcego.	Zalecenie zostało zrealizowane w części. W ramach umiędzynarodowienia uczelni w roku akademickim 2022/2023 pracownikom uczelni i studentom udostępniono nieodpłatną naukę w innowacyjnej formie, czyli poprzez aplikację Speakly (dostępnych szereg języków na różnych poziomach). Dodatkowo zorganizowano cykl zajęć stacjonarnych z języka angielskiego (poziom A2+). Działania te nie cieszyły się jednak dużym zainteresowaniem wśród studentów i pracowników.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

System opieki i wsparcia oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku Ekonomia wpisany jest w strukturę całej Uczelni, która do tego celu angażuje następujące działy: Dział Toku Studiów, Biuro Karier, Promocji i Współpracy, Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych, Bibliotekę. Ponadto opieka i wsparcie oferowane są przede wszystkim przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku Ekonomia.

Wsparcie nauczycieli akademickich jest dodatkowo połączone z ogólną polityką Uczelni, jak również wypływa z regulaminu studiów. Student ma prawo studiować w trybie stacjonarnym, 26 plus, a także może mieć indywidualną organizację studiów dostosowaną do własnych potrzeb. Jest to szczególnie udogodnienie dla osób, które chcą połączyć życie zawodowe z rodzinnym oraz podnosić swoje kwalifikacje, czy też studentów niepełnosprawnych. Nauczyciele akademicy są dostępni dla studentów nie tylko podczas przeprowadzanych zajęć, ale również podczas indywidualnych konsultacji. Kontakt z nauczycielem jest możliwy poprzez spotkanie stacjonarne na terenie uczelni – tabela dyżurów aktualizowana jest w każdym semestrze i jest dostępna na tablicy informacyjnej przed wejściem do gabinetu Zakładu Ekonomii. Ponadto kontakt z nauczycielami akademickimi następuje poprzez pracowniczą pocztę elektroniczną, system obsługi studiów USOSweb oraz platformę MS Teams, na której umieszczane są materiały z poszczególnych przedmiotów dostępne do ściągnięcia przez studentów. W celu lepszego kontaktu ze studentami w Zakładzie Ekonomii rokrocznie ustalani są opiekunowie poszczególnych kierunków studiów. Opiekunowie udzielają porad i pomocy studentom we wszystkich sprawach związanych z przebiegiem studiów. W zakładzie powołany jest również opiekun praktyk zawodowych, do którego obowiązków należy między innymi wprowadzenie studentów w organizację planowanej praktyki zawodowej oraz nadzór dydaktyczno-wychowawczy nad przebiegiem praktyk. Studenci kierunku Ekonomia mają możliwość kontaktu z otoczeniem społecznym i gospodarczym, poprzez możliwość odbywania praktyk w instytucjach współpracujących z Uczelnią, co nierzadko otwiera perspektywę późniejszego zatrudnienia w nich.

Opieka, wsparcie oraz motywacja w obszarze dydaktyki sprawowana jest również przez promotorów prac dyplomowych (licencjackich oraz magisterskich). Promotor współpracuje ze studentem w obszarze merytorycznego pisania pracy, informuje o przebiegu egzaminu dyplomowego, kieruje do odpowiednich pracowników administracyjnych w celu dopełnienia formalności związanych z obroną. Spotkania z promotorem przeprowadza się stacjonarnie lub hybrydowo. SeminaRIA odbywają się w ramach zajęć, podczas których student prezentuje postępy w pisaniu pracy dyplomowej. Najlepsze prace dyplomowe zgłaszane są do różnych konkursów ogólnopolskich (np. w 2019 roku studentka Kamila Oklejewicz zdobyła pierwsze miejsce w ogólnopolskim konkursie dla uczelni zawodowych o nagrodę Prezesa Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. na najlepszą pracę magisterską, licencjacką i inżynierską⁴). Ponadto nauczyciele akademicy starają się motywować studentów szczególnie do ćwiczenia i rozwoju kompetencji stosując interaktywne zajęcia typu „learning by doing”. Zajęcia cieszą się pozytywnym odbiorem studentów, którzy w roku akademickim 2022/2023 napisali z nich krótką relację na uczelnianym FB. Podobna

⁴ <https://tygodniksanocki.pl/2019/10/17/kamila-oklejewicz-bezkonkurencyjna-studentka/>

krótka informacja widnieje w aktualnościach zakładu Ekonomii⁵ „kreatywnie na ekonomii, przełam rutynę na studiach”.

Ponadto w celu doskonalenia jakości kształcenia studentów kierunku Ekonomia, Zakład Ekonomii zorganizował w roku akademickim 2022/2023 następujące formy wsparcia w rozwoju naukowym i zawodowym. Do najważniejszych zaliczyć można:

- organizacja pierwszej Podkarpackiej Konferencji „Księgowy rollercoaster”. Konferencja „Księgowy rollercoaster” została stworzona z myślą o księgowych, właścicielach biur rachunkowych, pracownikach działów księgowości, osób odpowiedzialnych za finanse i rachunkowość, którzy na co dzień borykają się z licznymi problemami i wątpliwościami związanymi z częstymi zmianami prawa. W konferencji wzięli udział praktycy jak również studenci, chcący poszerzyć swoją wiedzę praktyczną. Prelegentami byli znani lokalnie praktycy dr hab. Łukasz Furman profesor PANS, dr Alfred Szydełko z Politechniki Rzeszowskiej, dr Bożena Domino z Politechniki Rzeszowskiej, dr Lesław Niemczyk z Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku⁶.
- organizacja XV edycji „Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości” w Uczelni Państwowej w Sanoku. Zakład Ekonomii od 2020 aktywnie włącza się w organizację Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości. W roku akademickim 2022/2023 w ramach przedsięwzięcia zorganizowano symposium pt. „Elastyczność bez granic”. W ramach, którego wzięli udział przedstawiciele praktyki, pracownicy UP. Jana Grodka oraz studenci kierunku Ekonomia⁷.

W zakładzie Ekonomii działa Studenckie Koło Naukowe Hossa „z nami się opłaca”, które podejmuje liczne działania o charakterze społecznym naukowym i zawodowym, dzięki którym studenci nabywają różne praktyczne umiejętności. W roku akademickim 2022/2023 studenci koła naukowego oraz studenci Ekonomii angażowali się w następujące aktywności.

A. Aktywności o charakterze społecznym:

- pomoc w organizowaniu oraz aktywny udział w dniach Promocji UP im. Jana Grodka w Sanoku
- aktywny udział w dniach Leska.

B. Aktywności o charakterze naukowym:

- współautorstwo artykułu naukowego opublikowanego w monografii „Wyzwania społeczne i gospodarcze współczesnego świata III”. Poniżej wykaz artykułów studentów łącznie z opiekunami naukowymi.
 - Magdalena Rożdżyńska, Lesław Niemczyk (opiekun naukowy), „Ponadczasowe zasady inteligentnego inwestowania według Benjamina Grahama”
 - Daniel Bieluk, Ryszard Dziekan (opiekun naukowy), „Bankowość elektroniczna w opinii klientów banków komercyjnych w Sanoku”
 - Agnieszka Wrońska, Ryszard Dziekan (opiekun naukowy), „Determinanty przedsiębiorczości w opinii uczniów szkół ponadgimnazjalnych w powiecie sanockim”

⁵ <https://instytut-spoeczno-artystyczny.up-sanok.edu.pl/aktualnosci/kreatywnie-na-ekonomii-101.html>

⁶ Więcej informacji dostępnych na stronie <https://instytut-spoeczno-artystyczny.up-sanok.edu.pl/aktualnosci/i-podkarpacka-konferencja-ksiegowy-rollercoaster-95.html>

⁷ Więcej informacji dostępnych na stronie <https://instytut-spoeczno-artystyczny.up-sanok.edu.pl/aktualnosci/xv-edycja-swiatowego-tygodnia-przedsiębiorczosci-w-uczelni-państwowej-w-sanoku-96.html>

- Sabina Maczużak-Sztąberek, Patrycja Pudło (opiekun naukowy), „Motywowanie pracowników na przykładzie przedsiębiorstwa produkcyjnego”
 - Kamila Oklejewicz, Patrycja Pudło (opiekun naukowy), „Zastosowanie modelu kompetencji w zarządzaniu zasobami ludzkimi na przykładzie firmy XYZ”
- Wystąpienia studentów na konferencjach;
- Czynny udział pani Diany Zajdel w IX konferencji naukowej w Tarnowie. Społeczeństwo XXI w badaniach studenckich 2022. Referat "Poziom wykształcenia a zdobyta wiedza w społeczeństwie XXI w". Opiekun naukowy dr Patrycja Pudło

C. Aktywności o charakterze zawodowym⁸:

- Warsztaty „kierowanie zespołem” - warsztaty realizowane są corocznie przy współpracy opiekuna koła z zakładem SumiRiko w Zagórz. Warsztaty odbyły się w siedzibie sponsora koła, tematyka jak i przebieg są identyczne jak warsztatów realizowanych dla pracowników firmy na stanowiska liderskie. Podczas spotkania studenci mogli dowiedzieć się jak budować zespół krok po kroku, jakie istnieją style zarządzania oraz jak efektywnie kierować pracą całego zespołu, brali również udział w interaktywnych ćwiczeniach. Po zakończonych warsztatach studenci otrzymali zaświadczenia.
- Warsztaty „Odkryj swój talent” prowadzonych przez opiekuna koła Hossa (dr Patrycja Pudło). W ramach warsztatów studenci przechodzą przez testy psychometryczne Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Warszawie na podstawie, których odkrywają swoje predyspozycje zawodowe w kontekście osobowościowym. Testy są stosowane również na stanowiska liderskie i kierownicze. Każdy z uczestników otrzymuje raport z badania i bierze udział w konsultacji indywidualnej oraz ćwiczeniach grupowych, które mogą być pomocne w procesie rekrutacji czy selekcji na różne stanowiska. Testy są międzynarodowe znane w Niemczech oraz Anglii. Po zakończonych warsztatach studenci otrzymują zaświadczenia.
- Spotkania z ekspertami z praktyki. W 2022/2023 odbyły się dwa spotkania dotyczące pisania biznes planów, wsparcia mikro, małych i średnich przedsiębiorców organizowane przy współpracy koła Hossy z Biurem Informacji o Funduszach Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego. W ramach Biura koło Hossa współpracuje z Lokalnymi Punktami Informacyjnymi o Funduszach Unijnych (Sanok, Krosno, Rzeszów). Pierwsze spotkanie miało charakter webinarium odbyło się on-line, drugie stacjonarnie w UP. Jana Grodka w Sanoku.
- Wizyta studyjna (I rok lic) w firmie Artgos Brzozów. Podczas wizyty dział sprzedaży i marketingu przekazał cenne wskazówki na temat badania rynku, analizy i wyboru grupy docelowej, jak prowadzić stoisko na targach, określił ważne elementy promowania towaru, pozyskanie i utrzymanie klientów. Podczas spotkania p. Maciej Kus udzieli rad jak szukać pozytywnych elementów do wykorzystania w marketingu. Omawiał powstawanie billboardów, rollupów i montaż filmików reklamowych.
- Wizyta studyjna (II rok mgr) w ramach przedmiotu Otoczenie instytucjonalne w Rzeszowskiej Strefie Ekonomicznej oraz Dolinie lotniczej, gdzie studenci mieli możliwość poznać i ocenić wzajemną współpracę firm, budowanie relacji i partnerstwa oraz sens wspólnych inicjatyw gospodarczych i społecznych na bazie firm stosujących m.in. CRS.

⁸ Więcej informacji o aktywnościach koła na stronie <https://instytut-spooleczno-artystyczny.up-sanok.edu.pl/aktualnosci/filtr,zaklad-ekonomii,1,kolo-naukowe-hossa,5,page1.html>

Członkowie koła Hossa, a zarazem studenci kierunku Ekonomia od początku powstania kierunku aktywnie angażowali się w różne aktywności koła. Wszystkie proponowane aktywności miały na celu lepszy rozwój studentów na różnych polach (społeczny, naukowy, zawodowy) oraz poznanie środowiska lokalnego, czy wykorzystanie zdobytej wiedzy w praktyce. Ponadto aktywny udział w tych aktywnościach dla wielu studentów stał się motywatorem do rozpoczęcia własnego rozwoju w obszarze, w którym student najlepiej się czuje⁹. Koło nawiązuje współpracę z różnymi instytucjami, głównie z terenu województwa podkarpackiego, co daje studentom możliwość darmowego w nich udziału i otwiera możliwości dodatkowego podnoszenia ich kwalifikacji np. cyfrowych¹⁰. Uczelnia wspomaga działalność koła naukowego poprzez dofinansowanie niektórych inicjatyw. Koło nawiązuje współpracę z różnymi instytucjami, głównie z terenu województwa podkarpackiego. Rokrocznie najlepsi studenci z koła na wniosek opiekuna koła lub/i kierownika zakładu mają szansę uzyskać Nagrodę Rektora, która jest dodatkową motywacją dla studentów. Opiekun koła składa w Biurze Rektora takie wnioski na podstawie aktywności studentów w kole Hossa w danym roku akademickim. Nagroda rektora ma na celu przede wszystkim promowanie aktywnego uczestnictwa w życiu uczelni, nagradzanie studentów za pracę na rzecz rozwoju i promocji środowiska studenckiego, aktywizowanie potencjału organizatorskiego i twórczego, promowanie zdrowego stylu życia wśród studentów. Ponadto studenci są motywowani do osiągania lepszych wyników nauczania i uczenia się poprzez możliwość uzyskania stypendium Rektora.

Kolejnym dofinansowaniem dla studentów jest również możliwość ubiegania się o wsparcie materialne i socjalne ze strony uczelni (system stypendialny). Pomoc materialna przyznawana jest dla studentów UP w Sanoku według obowiązującego Regulaminu przyznawania pomocy materialnej studentom, który znajduje się na stronie internetowej Uczelni. Instrukcje składania wniosków o pomoc materialną dostępne są na indywidualnych kontaktach studentów w systemie USOSweb. Szczegółowe informacje na temat miejsca sposobu i terminu składania wniosków można znaleźć również na stronie internetowej UP Jana Grodka w Sanoku.

W UP im. Jana Grodka w Sanoku istnieją cztery główne rodzaje pomocy materialnej dla studentów:

- stypendium socjalne
- stypendium dla osób niepełnosprawnych
- stypendium rektora
- zapomoga losowa.

Student o możliwościach wsparcia jego zakresie w tym również pomocy materialnej jest informowany poprzez następujące kanały:

- e-dziekanat USOSweb (wiadomości tekstowe),
- aplikacja mobilna USOS (począwszy od roku akademickiego 2023/2024)
- emaile (indywidualnie lub grupowo),
- smsy wysyłane do studentów (indywidualnie lub grupowo),

⁹ Więcej informacji o aktywnościach koła Hossa od początku powstania kierunku znajduje się na stronie Instytutu Nauk Społecznych w Zakładzie Ekonomia Koło Hossa <https://instytut-spoeczno-artystyczny.up-sanok.edu.pl/zaklady/zaklad-ekonomii/koło-naukowe-hossa/aktualnosci-koła-naukowego-hossa>

¹⁰ Więcej informacji na stronie <https://instytut-spoeczno-artystyczny.up-sanok.edu.pl/aktualnosci/kn-hossa-zaprasza-na-bezplatne-szkolenie-88.html>

- ogłoszenia na tablicach ogłoszeń,
- spotkania ze studentami I-ego roku,
- ErasmusDay,
- strona internetowa,
- informacje przekazywane przez starostów,
- krótkie wizyty pracowników na zajęciach.

Wszystkich studentów studiów stacjonarnych, 26 plus i niestacjonarnych obowiązuje Regulamin Studiów Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku. Szczegółowe zasady załatwiania podań studenckich reguluje Zarządzenie Rektora w sprawie postępowania przy załatwianiu podań studenckich związanych z tokiem studiów.

Studenci UP. Jana Grodka w Sanoku, w tym również studenci kierunku Ekonomia mogą swoje umiejętności organizacyjne rozwijać biorąc aktywny udział w działalności Samorządu Studenckiego. Dzięki uczestnictwu w Samorządzie Studenckim, studenci mają realny wpływ na funkcjonowanie Uczelni. W jego skład wchodzi: Rada Samorządu Studenckiego (RSS), Prezydium Samorządu Studenckiego, Komisja Wyborcza Samorządu Studenckiego, KOP - Komisja Organizacji Przedsięwzięć, Starostowie każdego roku, Sąd Koleżeński. Studenci mają także swoich przedstawicieli w najważniejszych organach ogólnouczelnianych: Senacie, Kolegium elektorów, Komisji stypendialnej, Odwoławczej komisji stypendialnej, Uczelnianej komisji wyborczej, Radzie bibliotecznej, Komisji ds. nagród studenckich, Komisji dyscyplinarnej ds. studentów, Odwoławczej komisji dyscyplinarnej ds. studentów, Komisji dyscyplinarnej ds. nauczycieli akademickich, Uczelnianej komisji rekrutacyjnej, Komisji ds. oceny jakości kształcenia, Komisji ds. współpracy z zagranicą, Komisji statutowej. Samorząd Studencki UP w Sanoku promuje swoje działania za pomocą informacji zawartych na stronie internetowej Uczelni, gdzie zawarte są podstawowe informacje o ich działaniu, poprzez współpracę ze starostami poszczególnych roczników, organizację „otrząsin” dla pierwszego roku, organizację Juwenaliów. Uczelnia wspiera materialne i pozamaterialne samorząd i organizacje studentów, a przejawia się to min. poprzez organizowanie Juwenaliów, studenckich konferencji, publikacji, wyjazdów na konferencje naukowe i inne. Samorząd studencki działa w oparciu o ustawę i regulamin samorządu studenckiego. Organizacje studenckie, koła naukowe studentów i inne koła i zespoły studenckie działają oparciu o opracowane i zatwierdzone, zgodnie z postanowieniami ustawy i statutu, regulaminy. Aby zapewnić wsparcie, bezpieczeństwo oraz wszechstronną pomoc w rozwiązywaniu spraw studenckich Senat, na pierwszym posiedzeniu swojej kadencji wybiera komisję dyscyplinarną ds. studentów i odwoławczą komisję dyscyplinarną ds. studentów. Ponadto Rektor powołując rzecznika dyscyplinarnego do spraw studenckich zasięga opinii samorządu studenckiego.

Studenci UP im. Jana Grodka w tym również studenci kierunku Ekonomii mogą korzystać z biblioteki, której księgozbiór podlega systematycznemu poszerzaniu zgodnie z profilem kształcenia i potrzebami dydaktycznymi. Na specjalnych drukach nauczyciele akademicy mogą zgłaszać potrzebne pozycje książkowe, czy materiały dydaktyczne. Ponadto promotorzy prac dyplomowych po konsultacji z seminarzystami mogą również złożyć do dyrektora Instytutu druk zakupu potrzebnych książek pod tematykę konkretnych prac dyplomowych. Biblioteka oferuje również czasopisma wykorzystywane jako materiały pomocnicze podczas prowadzonych przez wykładowców zajęć jak są to źródła wykorzystywane przy pisaniu prac dyplomowych czy projektów/aktywności zaliczeniowych.

UP im. Jana Grodka w Sanoku przykłada dużą wagę do tworzenia studentom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych. Działania Uczelni mają na celu wyrównywanie różnic między studentami pełnosprawnymi i niepełnosprawnymi we wszystkich przejawach życia studenckiego, a także tworzenie szans na takie funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w środowisku, by umożliwić ich pełną integrację.

Poniżej wymieniono dostosowania w infrastrukturze i wyposażeniu uczelni do potrzeb studentów niepełnosprawnych są to:

1. windy (bud. C, D, F, G)
2. platforma dla wózków inwalidzkich (bud. D)
3. schodolazy (bud. A, B) – zgodnie z planami inwestycyjnymi do 2026 r. także w tych budynkach zostaną zamontowane windy
4. podjazdy dla wózków inwalidzkich (bud. D, F)
5. miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych (przy bud. A, C, B i D, E i F oraz G)
6. toalety dla osób niepełnosprawnych (bud. C, D, F, G) – zgodnie z planami inwestycyjnymi do 2026 r. także w bud. A i B powstaną toalety dla osób niepełnosprawnych
7. rzutniki w salach ułatwiające odbiór osobom z dysfunkcją wzroku (w każdej sali)
8. stanowisko komputerowe wyposażone w monitor 50 cali, klawiaturę dla osób z dysfunkcją dłoni, oprogramowanie dla osób z dysfunkcjami oczu (bud. F – biblioteka)
9. sala „cardio” do alternatywnych zajęć z WF wyposażona w rowerki stacjonarne, bieżnie, ergometr (bud. E)
10. pętle indukcyjne dla osób z dysfunkcją słuchu (do wypożyczenia na czas studiów u Pełnomocnika ds. Studentów Niepełnosprawnych)

Ułatwienia i usługi odpowiadające na potrzeby studentów niepełnosprawnych:

1. możliwość skorzystania z alternatywnych form realizacji zajęć WF (np. dla osób, które nie mogą uprawiać sportów kontaktowych)
2. zaliczenia i egzaminy w formie alternatywnej (np. egzaminy pisemne zamiast ustnych dla osób z dysfunkcją mowy)
3. elektroniczna obsługa studenta – USOS, tel., email (dzięki temu studenci nie muszą załatwiać spraw osobiście)
4. strona internetowa uczelni z wersją kontrastową i regulacją wielkości czcionki (dostosowanie dla osób z dysfunkcją wzroku)
5. dodatkowe zajęcia wyrównawcze z przedmiotów, którego nauka może być utrudniona przez dysfunkcje
6. wsparcie psychologa w zakresie kształcenia
7. wypożyczalnia laptopów i drukarek
8. możliwość darmowych wydruków lub ksero w bibliotece
9. zmiana przydziału sali w harmonogramie grupy, w której kształci się osoba z niepełnosprawnością (uzasadniona względami zdrowotnymi lub preferowaniem korzystania ze stolika niż z krzesła z pulpitem)
10. przydzielenie asystenta osoby niepełnosprawnej w celu pomocy w robieniu notatek czy realizacji zajęć
11. możliwości wyjazdów na obozy obejmujące np. Trening Umiejętności Interpersonalnych, zawody sportowe dla studentów niepełnosprawnych itp.

12. indywidualne podejście do każdego studenta (student wypełnia ankietę określając swoje potrzeby oraz osobiście wypracowuje rozwiązania z Pełnomocnikiem Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych)

Pełnomocnik Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych koordynuje działania zmierzające do stworzenia im przyjaznych warunków studiowania. Zmiany są wprowadzane wraz z nowymi potrzebami studentów i zgłaszanymi przez nich sygnałami. Student niepełnosprawny może liczyć na:

- indywidualne podejście do każdego problemu studentów niepełnosprawnych i pomoc w ich rozwiązaniu;
- dodatkowe kursy: języków obcych, informatycznych;
- pomoc w kontaktach z pracownikami dydaktycznymi Uczelni;
- pomoc psychologa - konsultacje indywidualne;
- zaliczenia i egzaminy w formie alternatywnej;
- wypożyczenie laptopów i drukarek;
- stanowisko internetowe w Bibliotece UP z możliwością kopiowania materiałów dydaktycznych;
- pomoc asystenta osoby niepełnosprawnej;
- pomoc asystenta do sporządzania notatek dydaktycznych;
- pomoc finansową w zakupie materiałów umożliwiających naukę;
- pomoc materialną - stypendium specjalne dla osoby niepełnosprawnej.

Dla studentów niepełnosprawnych przeprowadza się indywidualne dodatkowe zajęcia z przedmiotów, które sprawiają im szczególne trudności. Dla zainteresowanych istnieje możliwość uczestnictwa w dodatkowych kursach języków obcych. W bibliotece UP Sanoku uruchomiono stanowisko internetowe wyposażone w laptop, urządzenie wielofunkcyjne i papier do drukowania (na potrzeby nieodpłatnego kopiowania notatek i innych materiałów dydaktycznych). Uczelnia posiada także laptopy i drukarki, które studenci niepełnosprawni wypożyczają do domów i korzystają w celach kształcenia. Podczas dyżuru Pełnomocnik udziela porad związanych ze studiowaniem, prowadzi konsultacje dotyczące form pomocy oraz rozwiązuje różne problemy, z jakimi spotykają się studenci z orzeczeniem niepełnosprawności.

Uczelnia umożliwia studentom udział w mobilności międzynarodowej w ramach Programu Erasmus+. Studentom oferuje się szeroki pakiet usług od pomysłu na wyjazd za granicę (praktyki, studia) poprzez przygotowanie wyjazdu i wszelkiej dokumentacji, opiekę w trakcie mobilności, na jej rozliczeniu kończąc. Uczelnia posiada w chwili obecnej 28 umów międzynarodowych w ramach programu dla kierunku Ekonomia¹¹. Na stronie internetowej Uczelni są zamieszczone wszelkie potrzebne informacje dotyczące Programu Erasmus, a dwa razy w tygodniu Uczelnia służy studentom pomocą poprzez dyżury w sprawach Programu Erasmus+ i współpracy z zagranicą. Dodatkowe informacje są także zamieszczane na tablicy ogłoszeń przy wejściu do budynku A, a każdego roku organizowany jest Dzień Otwarty programu Erasmus+. Wsparcie mobilności odbywa się na poziomie międzynarodowym.

Studenci ekonomii mogą uzyskać wsparcie w kierunku swojego rozwoju zawodowego oraz

¹¹ Aktualizowana lista: <https://up-sanok.edu.pl/erasmus/partnerzy-erasmus>

w zakresie wejścia na rynek pracy poprzez korzystanie z aktywności Biura Karier i Projektów oraz Biura Promocji i Współpracy, które, realizuje szkolenia i doradztwo zawodowe mające na celu ułatwienie procesu wchodzenia na rynek pracy przez studentów. Ponadto na Uczelni działa portal ofertowy łączący studentów, absolwentów i pracowników Uczelni oraz pracodawców i organizacje kierujące swoją ofertę do społeczności akademickiej. Oferty pracy, staży, szkoleń zamieszczane są również na tablicy ogłoszeń Uczelni.

Idea promowania sportu wśród studentów sanockiej UP realizowana jest przez współpracujące ze sobą: Koło Zainteresowań - Klub Uczelniany AZS UP im. Jana Grodka w Sanoku oraz Oddział Stowarzyszenia Akademicki Związek Sportowy - Klub Uczelniany AZS UP im. Jana Grodka w Sanoku. Studenci kierunku ekonomia korzystają z obiektów sportowych Uczelni, a także uczestniczą w zajęciach prowadzonych w różnych sekcjach sportowych.

W chwili obecnej Uczelnia posiada kilkanaście miejsc noclegowych znajdujących się w Centrum Symulacji Medycznej. Miejsca te przeznaczone są w głównej mierze dla studentów zagranicznych studiujących w ramach programu ERASMUS+ oraz innych pracowników naukowych. Ponadto przyjezdni studenci mają możliwość wynająć na korzystnych warunkach miejsca noclegowe w zlokalizowanym w sąsiedztwie Uczelni hotelu „Dom Turysty”, w internatach lokalnych szkół średnich oraz w kwaterach osób prywatnych. Na terenie Uczelni funkcjonuje bar Finezja, w którym studenci i pracownicy mogą spożywać ciepłe posiłki. Istnieje również sklep z artykułami biurowymi. W budynkach uczelni zlokalizowane są automaty z kawą, herbatą oraz drobnymi przekąskami z których studenci mogą skorzystać gdy bar jest zamknięty.

W trosce o zdrowie i dobre samopoczucie studenci Uczelni mogą skorzystać z bezpłatnych konsultacji psychologicznych prowadzonych przez Panią mgr Ninę Bober. Konsultacje psychologiczne prowadzone są po wcześniejszym umówieniu wizyty przez telefon.

Ponadto studenci Uczelni Państwowej w Sanoku mogą skorzystać także ze wsparcia oferowanego w ramach projektu „Strefa komfortu PSRP”. Projekt ten skierowany do wszystkich studentów z całej Polski polega na wsparciu psychologicznym. W ramach tej inicjatywy każdy student ma możliwość skorzystania z indywidualnej pomocy online oraz wzięcia udziału w webinarach prowadzonych przez specjalistów. Dzięki temu projektowi można poznać odpowiedzi na nurtujące nas często pytania, m.in. w jaki sposób radzić sobie z lękiem, jak produktywnie wykorzystać czas oraz jakie sygnały mogą świadczyć o złym stanie zdrowia psychicznego zarówno naszego, jak i naszych bliskich. Projekt realizowany w ramach zadania zleconego przez Ministra Edukacji i Nauki (www.wsparciepsychologiczne.psrp.org.pl).

Kolejną formą wsparcia studentów UP w Sanoku jest możliwość bezpłatnego skorzystania z „Coachingu dla studentów” prowadzonego przez Panią dr Jolantę Karolczuk. Coaching jest prostą i efektywną metodą rozwoju osobistego, dzięki której Klient i coach tworzą porozumienie, którego celem jest szeroko rozumiany rozwój w tym poprawienie efektywności działania, podniesienie kompetencji, przejęcie odpowiedzialności przez Klienta za własne działania, zachowania i plany. Coach motywuje i inspiruje Klienta, aby osiągnął te cele, które sobie wyznaczył lub pomaga wyznaczyć cele i wypracowuje narzędzia pomocne na drodze do ich realizacji. W ramach coachingu studenci mogą radzić sobie m.in. z:

- emocjami, w tym destrukcyjnymi

- przekonaniami i nawykami
- destruktywnym dzieciństwem
- wewnętrznym krytykiem i natłokiem myśli
- określeniem własnej drogi życiowej,
- konkretyzacją wyznaczonych celów i zadań
- budżetowaniem i realizacją planów
- zarządzaniem czasem i planowaniem
- stresem, stresorami dnia codziennego
- osobami uzależnionymi lub współuzależnionymi
- zmianą podejścia do własnych ograniczeń.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 - Raport z wizytacji z 2018 r. - wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	(brak zaleceń w raporcie z wizytacji PKA dokonanej w dniach 7-8.06.2018 r. na kierunku studiów ekonomia – I stopień)

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Dostęp do informacji o kierunku Ekonomia, programie studiów jest możliwy dzięki różnorodnym kanałom komunikacyjnym, od tych tradycyjnych, jak tablice informacyjne w budynku Uczelni i materiały informacyjne udostępniane podczas wydarzeń, imprez edukacyjnych, po te nowoczesne, takie jak strony internetowe, systemy dedykowane (USOS), portale społecznościowe czy platforma komunikacji zdalnej MsTeams.

Najszerzy zakres informacji dotyczących procesu kształcenia można uzyskać na stronie internetowej Uczelni, w szczególności na stronie Instytutu Nauk Społecznych Zakładu Ekonomii (<https://instytut-spoeczno-artystyczny.up-sanok.edu.pl/zaklady/zaklad-ekonomii>). Jest to główne miejsce, które umożliwia dostęp do informacji zarówno dla kandydatów jak i studentów. Strony te charakteryzują się przejrzystym układem informacji oraz umożliwiają szybkie przelączenie się pomiędzy stronami dla kandydatów, studentów, absolwentów, pracowników. Dodatkowe informacje o wydarzeniach, projektach, wykładach, imprezach i konkursach dla studentów znajdują się w obszarze Aktualności. Informacje zawarte na stronie Zakładu dotyczą wszelkich aspektów procesu dydaktycznego, w tym m.in.: planu studiów, specjalności, sylabusów, grafików zajęć, praktyk, procesu dyplomowania, rekrutacji na studia, kadry czy działalności koła naukowego Hossa.

Strona Internetowa Uczelni jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością osoby niedowidzące mogą korzystać z naszej strony internetowej za pomocą mechanizmu powiększającego czcionkę, a te z nadwrażliwością na kolory - z wersji tekstowej serwisu UP lub przeglądać te strony po przełączeniu wersji graficznej na opcję wysokiego kontrastu. Dla studentów z zaburzeniami wzroku i słuchu zainstalowany został program komputerowy Lunar Plus z innowacyjną funkcją powiększania i udźwiękowienia, które umożliwiają osobom słabowidzącym i niedosłyszącym korzystanie z komputera z większą wygodą i wydajnością. Komputer dostępny jest u pełnomocnika rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych.

W celu ułatwienia studentom UP im. Jana Grodka w Sanoku dostępu do Internetu wprowadzono na terenie Uczelni dwa punkty dostępu typu HOTSPOT oraz zainstalowano pięć kiosków internetowych. W związku z rozwojem sieci komputerowej UP im. Jana Grodka w Sanoku wdrożono system e-biblioteka oraz rozszerzono system e-learning o transmisję strumieniową sygnału audio i wideo (webcasting).

W roku akademickim 2022/2023 wdrożono Uniwersytecki System Obsługi Studiów (USOS). Od semestru letniego roku akademickiego 2022/2023 obsługa studentów przenosi się z systemu eOrdo (e-dziekanat) na system USOS (USOSweb), której głównymi odbiorcami są studenci oraz nauczyciele akademicy. USOS zawiera także informacje o ofercie dydaktycznej, sylabusy, informacje o pracownikach oraz umożliwia komunikację pomiędzy pracownikami naukowo-dydaktycznymi i studentami. Ważnym elementem systemu jest również możliwość oceny zajęć przez studentów.

Poza informacjami w formie elektronicznej wszelkie informacje na temat programu i planu studiów są dostępne dla studentów w Sekretariacie Instytutu, u Dyrektora, u Kierownika Zakładu, opiekuna roku, w Dziale Toku Studiów. Sylabusy są przedstawiane na pierwszych zajęciach ze studentami przez wykładowców i dokładnie omówione w zakresie zakładanych efektów uczenia, ich oceny i weryfikacji.

Bieżące zasady rekrutacji oraz informacje o kierunku można uzyskać również przez ogólnouczelniany system rekrutacji na studia IRK, <https://irk.up-sanok.edu.pl/pl/>

W Uczelni funkcjonuje Biuletyn Informacji Publicznej, gdzie można znaleźć akty prawne regulujące tok studiów min: Regulamin studiów, Regulamin rekrutacji, Regulamin świadczeń dla studentów, wzór dyplomu.

Informacje o uznawaniu efektów uczenia i kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, zasadach dyplomowania oraz zasadach potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, można uzyskać w: Dziale Toku Studiów, Sekretariacie Instytutu Nauk Społecznych, stronie internetowej Uczelni. Dokumenty mogą być udostępniane w formie papierowej i elektronicznej. Dodatkowo, zasady redagowania i złożenia pracy dyplomowej umieszczone są na stronie internetowej Uczelni.

Komunikację z różnymi grupami interesariuszy Uczelnia prowadzi także za pomocą profili w mediach społecznościowych: uczelnianego profilu na platformie Facebook, gdzie zamieszczane są informacje z zakresu promocji kierunków, przebiegu rekrutacji kandydatów, osiągnięć naukowych studentów i pracowników, a także bieżących wydarzeń i spraw dotyczących procesu kształcenia i funkcjonowania Uczelni. Na profilu YouTube publikowane są kierunkowe filmy promocyjne i inauguracyjne, oraz nagrania ważnych wydarzeń na Uczelni. Na platformie Instagram zamieszczane są zdjęcia i teksty dotyczące bieżących wydarzeń. Wykorzystuje się także inne formy przekazu informacji, uczestnicząc w wydarzeniach dla kandydatów na studia np. Festiwal Nauki i Zabawy czy Dni Otwarte.

Jakość publicznego dostępu do informacji o programach studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach jest przedmiotem analizy i oceny, którą na szczeblu Instytutu realizuje sekretariat instytutu, a na szczeblu zakładu Kierownik Zakładu bądź wyznaczona przez niego osoba. W wyniku tych działań następuje uaktualnianie informacji o procesie kształcenia we wszystkich stosowanych formach przekazu i wymiany informacji. Dyrektor Instytutu Nauk Społecznych i Kierownik Zakładu Ekonomii sprawdzają okresowo jakość i aktualność oferty dydaktycznej oraz tok studiów w Instytucie/Zakładzie i przekazują stosowne informacje o aktualności oferty dydaktycznej oraz informacje dotyczące tej oferty na następny rok akademicki. Dzięki sprawnie działającemu systemowi elektronicznemu wszelkie sprawy wprowadzane są na bieżąco. Procesowi anonimowej oceny ankietowej w zakresie dostępu do informacji i poziomu obsługi podlega Dział Toku Studiów oraz Administracja i obsługa.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy):
- nie dotyczy

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Funkcjonujące w Uczelni procedury pozwalają na systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie procesu kształcenia na prowadzonym kierunku studiów z uwzględnieniem oceny stopnia realizacji zakładanych efektów uczenia się. Szczegółowe zasady dotyczące tych procesów zawarte są przede wszystkim w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Podjęmowane działania prowadzone są na podstawie okresowego przeglądu programu studiów, kart informacyjnych modułów przedmiotowych, analizy dokumentacji z przebiegu i realizacji procesu dydaktycznego (ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania), praktyk zawodowych (notatki i opinie interesariuszy zewnętrznych) oraz analizy wyników hospitacji zajęć dydaktycznych.

Bezpośredni i największy wpływ na kształtowanie nowego programu studiów i dokonywanie w nim zmian mają interesariusze zewnętrzni (pracodawcy i opiekunowie praktyk zawodowych, Rada Interesariuszy) oraz wewnętrzni (Rada Instytutu, pracownicy Uczelni o największym dorobku dydaktycznym i naukowo-badawczym).

Wdrażane i opracowywane nowe programy studiów i ich okresowe przeglądy są dyskutowane podczas obrad Rady Instytutu Nauk Społecznych.

Opinie i zastrzeżenia interesariuszy zewnętrznych, jak i przedstawicieli studentów (głównie członków Rady Instytutu oraz studentów ściśle współpracujących z kadrami naukowo-dydaktyczną w ramach działalności instytutowych kół naukowych i kół zainteresowań) pozwalają na optymalne wypracowanie treści programowych i sposobu ich realizacji - zgodnie z założonymi efektami uczenia się, w oparciu o posiadany potencjał kadry naukowo-dydaktycznej oraz bazy dydaktycznej. Projekty zmian w programach studiów są przedkładane Prorektorowi i Senatowi do zatwierdzenia.

Program studiów na kierunku ekonomia jest oceniany i modyfikowany w oparciu o opinie i zapotrzebowanie przedstawicieli lokalnego rynku pracy (interesariusze zewnętrzni) oraz analizę wyników osiągniętych efektów uczenia się w zakresie realizacji treści programowych, praktyk zawodowych oraz procesu dyplomowania. Jest to zgodne z jednym z głównych zadań Uczelni określonych w Statucie Uczelni im. Jana Grodka w Sanoku gdzie zapisano „kształcenie studentów w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy oraz umiejętności niezbędnych w pracy zawodowej”.

Efekty uczenia się są oceniane na poszczególnych etapach kształcenia obejmujących realizację zajęć dydaktycznych, proces dyplomowania i praktyk zawodowych. W zakresie realizacji zajęć dydaktycznych sposoby weryfikacji efektów uczenia się określone w sylabusach zatwierdzonych wraz z programami studiów przez Senat UP im. Jana Grodka w Sanoku. W zakresie praktyk zawodowych weryfikacja efektów uczenia się odbywa się na podstawie opinii i oceny opiekuna praktyki z zakładu, w którym praktyka jest realizowana (te zagadnienia precyzuje: Program praktyk zawodowych, Regulamin praktyk zawodowych). Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się na poziomie procesu realizacji treści dydaktycznych (głównie wyniki analiz i podsumowań sesji egzaminacyjnych), procesów dyplomowania oraz praktyk zawodowych, jest realizowane przez Instytutową Komisję ds. Jakości Kształcenia we współpracy z pracownikami Sekretariatu Instytutu Nauk Społecznych. Wyniki oceny są przedstawiane Radzie Instytutu Nauk Społecznych oraz konsultowane z zewnętrznymi interesariuszami.

Jakość realizowanego procesu dydaktycznego znajduje oparcie w systematycznym monitorowaniu i ocenianiu procesu kształcenia, przy uwzględnieniu podmiotowości studentów oraz

interesariuszy zewnętrznych, w szczególności poprzez semestralną ocenę realizowanych modułów przedmiotowych oraz kompetencji nauczycieli akademickich, możliwości wyboru przedmiotów oraz udziale w tworzeniu planów i programów studiów (konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi).

Zmiany programowe w procesie kształcenia studentów na kierunku ekonomia, zorientowane są głównie na potrzeby lokalnego otoczenia społeczno-gospodarczego. Synergia pomiędzy jednostką dydaktyczną a pracodawcami pozwala na efektywne wdrożenie do procesu dydaktycznego najpotrzebniejszych treści. Planowane wdrożenia i zmiany w programie studiów są konsultowane i omawiane na posiedzeniach Rady Instytutu. Realizacja nowych treści programowych jest ukierunkowywana na kształcenie praktyczne przez osoby posiadające wieloletnie doświadczenie praktyczno-zawodowe. Szczegółowe zasady dotyczące konstruowania, zmiany czy zatwierdzania programów studiów zawarte zostały w następujących aktach wewnętrznych Uczelni:

- Uchwała nr 18/V/22 Senatu UP w Sanoku z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie wytycznych dot. projektowania i ustalania programów studiów w Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku;
- Zarządzenie nr 8/22 Rektora Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie szczegółowych zasad tworzenia, zmiany oraz likwidacji studiów wyższych.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

- nie dotyczy

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dziewięcioletnie doświadczenie w kształceniu na kierunku studiów ekonomia. 2. Wykwalifikowana kadra dydaktyczna (w tym praktycy z zakresu ekonomii, nie tylko z Polski, ale również z zagranicy), a także otwartość kadry na podnoszenie kwalifikacji zawodowych. 3. Stała współpraca z interesariuszami w zakresie efektów uczenia się. 4. Kształcenie praktyczne odpowiadające potrzebom lokalnego i regionalnego rynku pracy. 	<p>Słabe strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niezadawalająca liczba kandydatów na studia. 2. Duża liczba studentów pracujących i wychowujących dzieci studiująca na studiach stacjonarnych i związane z tym trudności w dostosowywaniu harmonogramów zajęć do oczekiwań i możliwości studentów. 3. Rezygnacja części studentów ze studiów na kierunku ekonomia. 4. Niski poziom mobilności studentów w porównaniu z oferowanymi możliwościami w zakresie wyjazdów w ramach programu Erasmus+
Czynniki zewnętrzne	<p>Szanse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wypracowana marka kierunku oraz szeroki wybór oferty sprzyjający lepszemu naborowi na studia 2. Prowadzenie kształcenia w systemie 26+, co umożliwia podejmowanie studiów przez osoby pracujące. 3. Poprawa sytuacji na lokalnym i regionalnym rynku pracy warunkująca zatrudnianie absolwentów 4. Skuteczna promocja i udział studentów oraz kadry dydaktycznej w życiu regionu 5. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi ze sfery gospodarki i administracji publicznej na wielu płaszczyznach (szkolenia, warsztaty, praktyki zawodowe, wizyty studyjne, doradztwo specjalistyczne itp.) 	<p>Zagrożenia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymujący się niż demograficzny i tendencje migracyjne w regionie. 2. Niski poziom wynagrodzeń w regionie dla absolwentów studiów na kierunku ekonomia, ograniczający zainteresowanie studiami wśród młodzieży.

UCZELNIA PAŃSTWOWA
im. Jana Grodka w Sanoku
 38-500 SANOK, ul. Mickiewicza 21
 tel. 13 46 55 950
 NIP 697-17-40-766 REGON 371020877
 (Pieczęć uczelni)

dr hab. Piotr Frączek, prof. ucz.

DYREKTOR
 Instytutu Nauk Społecznych

dr hab. Piotr Frączek, prof. ucz.

.....
 (podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

dr hab. inż. Mateusz Kaczmarski, prof. ucz.

REKTOR

dr hab. inż. Mateusz Kaczmarski
 prof. ucz.

.....
 (podpis Rektora)

Sanok, dnia 03.10.2023 r.

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 14. Liczba studentów ocenianego kierunku¹²

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki	Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
I stopnia	I	40	30	0	0
	II	26	25	0	0
	III	24	15	0	0
	IV	0	0	0	0
II stopnia	I	0	0	0	0
	II	0	20	0	0
jednolite studia magisterskie	I	0	0	0	0
	II	0	0	0	0
	III	0	0	0	0
	IV	0	0	0	0
	V	0	0	0	0
	VI	0	0	0	0
Razem:		90	90	0	0

Tabela 15. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2020	42	20	0	0
	2021	31	24	0	0
	2022	33	25	0	0
II stopnia	2020	0	0	0	0
	2021	0	0	0	0
	2022	0	0	0	0
jednolite studia magisterskie	2020	0	0	0	0
	2021	0	0	0	0
	2022	0	0	0	0
Razem:		106	69	0	0

¹² Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

Tabela 16. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.).¹³

a/ studia I stopnia stacjonarne

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6/180
Łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ¹⁴	1800
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	bez specj. – 90,8 eioh – 91,3 rp – 91,2
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	bez specj. – 105 eioh – 106 rp – 107
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	6
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	54
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym	32
Wymiar praktyk zawodowych ¹⁵	6/960
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1800/80
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	Nie dotyczy

¹³ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

¹⁴ Proszę podać łączną liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów bez liczby godzin praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki).

¹⁵ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

b/ studia I stopnia niestacjonarne

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6/180
Łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ¹⁶	1270
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	bez specj. – 69,1 eioh – 69,1 rp – 69,3
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	bez specj. – 105 eioh – 106 rp – 107
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	6
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	54
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym	32
Wymiar praktyk zawodowych ¹⁷	6/960
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	-
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	Nie dotyczy
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	Nie dotyczy

¹⁶ Proszę podać łączną liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów bez liczby godzin praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki).

¹⁷ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

c/ studia II stopnia stacjonarne

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4/120
łącna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ¹⁸	1170
łącna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	60,4
łącna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	67
łącna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	-
łącna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	36
łącna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym	18
Wymiar praktyk zawodowych ¹⁹	3/480
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łącna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łącna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	595
2. łącna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łącna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	Nie dotyczy

Tabela 17. Zajęcia lub grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne²⁰

¹⁸ Proszę podać łączną liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów bez liczby godzin praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki).

¹⁹ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

- studia pierwszego stopnia bez specjalności

Nazwa modułu zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Wizualizacja informacji w biznesie	C + Wa	30 / 20	2
Zarządzanie	C	30 / 20	3
Mikroekonomia	C	30 / 20	3
Polityka społeczna	C	20 / 15	1
Podstawy makroekonomii	C	30 / 20	2
Rachunkowość	C	30 / 20	2
Podstawy ekonometrii	C	20 / 20	1
Mediacje i negocjacje	C + Wa	30 / 15	2
Międzynarodowe stosunki gospodarcze	C	15 / 10	1
Polityka gospodarcza	C	15 / 10	1
Analiza ekonomiczna	C	15 / 15	1
Współpraca z firmami ubezpieczeniowymi i bankami	C + Wa	20 / 10	1
Rynki finansowe i finanse publiczne	C	20 / 10	1
Controlling	C	15 / 10	1
Zarządzanie zasobami ludzkimi	C	15 / 10	1
Symulacje biznesowe	C + Wa	30 / 20	3
Zarządzanie małymi i średnimi firmami	C	15 / 10	2
Prognozowanie i symulacja	C	20 / 10	3
Zarządzanie finansami przedsiębiorstw	C	15 / 10	2
Seminarium dyplomowe	S	60 / 60	4
Praktyka zawodowa	P	960 / 960	32
Przedmioty do wyboru			
Techniki sprzedaży i obsługi klienta / Komunikowanie społeczne	C + Wa	30 / 20	3
Marketing w praktyce / Public relations w praktyce	C + Wa	30 / 20	3
Techniki reklamy / Wstęp do nauki o kulturze	C + Wa	30 / 20	3
Budżet gospodarstw domowych / Nauka o mediach	C + Wa	30 / 20	3
Zarządzanie gospodarką i finansami gminy / Mikrostruktury społeczne	C + Wa	30 / 20	3
Technika komputerowa w działalności gospodarczej / Trening funkcjonowania w codziennym życiu	Wa	30 / 20	3
Zarządzanie publiczne / Doradztwo i orientacja zawodowa	K	30 / 20	3
Praktyczne zarządzanie jakością / Aktywizacja społeczności lokalnej	C + Wa	30 / 20	3
Informatyczne systemy finansowo-księgowo / Arkusze kalkulacyjne – metody zaawansowane	Wa	30 / 20	3
Przedsiębiorstwo turystyczne / Zarządzanie ekologią i środowiskiem	K	30 / 20	3
Podstawy logistyki / Ekonomika gospodarki żywnościowej	K	30 / 20	3
Biznesplan – firma symulacyjna / Informatyczne systemy kadrowo-płacowe	Wa	30 / 20	3
Razem:		1810 / 1535	105

- studia pierwszego stopnia ze specjalnością: Ekonomika i organizacja handlu oraz Rachunkowość i podatki

Nazwa modułu zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Wizualizacja informacji w biznesie	C + Wa	30 / 20	2
Zarządzanie	C	30 / 20	3
Mikroekonomia	C	30 / 20	3
Polityka społeczna	C	20 / 15	1
Podstawy makroekonomii	C	30 / 20	2
Rachunkowość	C	30 / 20	2
Podstawy ekonometrii	C	20 / 20	1
Mediacje i negocjacje	C + Wa	30 / 15	2
Międzynarodowe stosunki gospodarcze	C	15 / 10	1
Polityka gospodarcza	C	15 / 10	1
Analiza ekonomiczna	C	15 / 15	1
Współpraca z firmami ubezpieczeniowymi i bankami	C + Wa	20 / 10	1
Rynki finansowe i finanse publiczne	C	20 / 10	1
Controlling	C	15 / 10	1
Zarządzanie zasobami ludzkimi	C	15 / 10	1
Symulacje biznesowe	C + Wa	30 / 20	3

²⁰ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

Zarządzanie małymi i średnimi firmami	C	15 / 10	2
Prognozowanie i symulacja	C	20 / 10	3
Zarządzanie finansami przedsiębiorstw	C	15 / 10	2
Seminarium dyplomowe	S	60 / 60	4
Praktyka zawodowa	P	960 / 960	32
Przedmioty do wyboru			
Techniki sprzedaży i obsługi klienta / Komunikowanie społeczne	C + Wa	30 / 20	3
Marketing w praktyce / Public relations w praktyce	C + Wa	30 / 20	3
Techniki reklamy / Wstęp do nauki o kulturze	C + Wa	30 / 20	3
Budżet gospodarstw domowych / Nauka o mediach	C + Wa	30 / 20	3
Informatyczne systemy finansowo-księgowo / Arkusze kalkulacyjne – metody zaawansowane	Wa	30 / 20	3
Biznesplan – firma symulacyjna / Informatyczne systemy kadrowo-płacowe	Wa	30 / 20	3
Specjalność: ekonomika i organizacja handlu			
Marketing personalny	K	30 / 20	3
Analiza rynku i konkurencji	C	30 / 20	3
Analiza satysfakcji klientów	K	30 / 20	3
Ekonomika handlu	C	15 / 10	2
Organizacja sprzedaży	C+Wa	15 / 10	2
Logistyka zaopatrzenia	C+Wa	15 / 10	2
Logistyka dystrybucji	C+Wa	15 / 10	2
Zarządzanie jakością w handlu	C+Wa	15 / 10	2
Specjalność: rachunkowość i podatki			
Podstawy bankowości	C	15 / 10	2
Podatek dochodowy	K	30 / 20	3
Podatki pośrednie	K	30 / 20	3
Rachunkowość finansowa	C	15 / 10	2
Podatki kosztowe	K	30 / 20	3
Międzynarodowe standardy rachunkowości	C	15 / 10	2
Audyty finansowy	Wa	30 / 20	3
Analiza sprawozdań finansowych	C	15 / 10	2
Razem:		Spec. eioh – 1780 / 1525 Spec. rp – 1795 / 1535	Spec. eioh – 106 Spec. rp – 107

- studia drugiego stopnia

Nazwa modułu zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin stacjonarne	Liczba punktów ECTS
Ekonomia menedżerska	C	30	2
Wnioskowanie statystyczne	C	30	2
Gospodarka regionalna i lokalna	C	30	2
Ekonomia społeczna	C	15	2
Makroekonomia	C	30	2
Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych	C	15	2
Gospodarka i administracja publiczna	C	15	1
Rachunkowość i audyt w przedsiębiorstwach	C	30	2
Gospodarowanie kapitałem ludzkim	C	15	1
Finanse przedsiębiorstw	C	20	2
Ekonomia sektora publicznego	C	15	1
Rachunkowość finansowa	C	30	2
Bankowość zaawansowana	C	20	2
Analiza finansowa i controlling	C	30	2
Rynek kapitałowy i pieniężny	C	20	2
Doradztwo podatkowe	C	20	2
Logistyka w przedsiębiorstwach	C	20	2
Symulacje biznesowe	Wa	30	2
Seminarium dyplomowe	S	60	4
Praktyka zawodowa	P	480	18
Przedmioty do wyboru			
Warsztaty z zarządzania/ Warsztaty z przedsiębiorczości	C+Wa	30	3
Zintegrowane systemy zarządzania w przedsiębiorstwie / Arkusze kalkulacyjne - metody zaawansowane	Wa	30	3
Komunikacja interpersonalna / Narzędzia informatyczne w dziale personalnym	Wa	30	3
Narzędzia informatyczne w dziale rachunkowości / Warsztaty pracy zespołowej	Wa	30	3
Razem:		1075	67

Tabela 18. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych²¹

I stopień					
Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
mikroekonomia	wykład	1	stacjonarna	polski (z elementami języka obcego)	Liczba studentów polskich – dane dostępne w DTS. Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, ale studiujących w pełnym wymiarze – dane dostępne w DTS. Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, studiujących w ramach programu Erasmus+ wynosi 2
mikroekonomia	ćwiczenia	1	stacjonarna	polski (z elementami języka obcego)	Liczba studentów polskich – dane dostępne w DTS. Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, ale studiujących w pełnym wymiarze – dane dostępne w DTS. Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, studiujących w ramach programu Erasmus+ wynosi 2
zarządzanie	wykład	1	stacjonarna	polski (z elementami języka obcego)	Liczba studentów polskich – dane dostępne w DTS. Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, ale studiujących w pełnym wymiarze – dane dostępne w DTS. Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, studiujących w ramach programu Erasmus+ wynosi 2
zarządzanie	ćwiczenia	1	stacjonarna	polski (z elementami języka obcego)	Liczba studentów polskich – dane dostępne w DTS. Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, ale studiujących w pełnym wymiarze – dane dostępne w DTS. Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, studiujących w ramach programu Erasmus+ wynosi 2

²¹ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie. Jeżeli wszystkie zajęcia prowadzone są w języku obcym należy w tabeli zamieścić jedynie taką informację.

analiza ekonomiczna	wykład	3	stacjonarna	polski (z elementami języka obcego)	<p>Liczba studentów polskich – dane dostępne w DTS.</p> <p>Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, ale studiujących w pełnym wymiarze – dane dostępne w DTS.</p> <p>Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, studiujących w ramach programu Erasmus+ wynosi 2</p>
analiza ekonomiczna	ćwiczenia	3	stacjonarna	polski (z elementami języka obcego)	<p>Liczba studentów polskich – dane dostępne w DTS.</p> <p>Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, ale studiujących w pełnym wymiarze – dane dostępne w DTS.</p> <p>Liczba studentów niebędących obywatelami polskimi, studiujących w ramach programu Erasmus+ wynosi 2</p>

II stopień					
Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
-	-	-	-	-	-

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które dołączono do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Program studiów dla kierunku studiów ekonomia (I i II stopnia)
2. Obsada zajęć na kierunku studiów ekonomia
3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych
4. Charakterystyka nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku studiów ekonomia.
5. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych.
6. Wykaz tematów prac dyplomowych na kierunku studiów ekonomia (I i II stopień).
7. Uchwała Senatu UP w Sanoku w sprawie zatwierdzenia raportu samooceny na kierunku ekonomia.

